

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดในประเทศไทยได้แพร่กระจายทวีความรุนแรง ไม่ว่าจะ ในชุมชนในเขตเมือง ในตำบลหมู่บ้าน สถานประกอบ และสถานศึกษา รัฐบาลภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรี(พันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร) ได้กำหนดนโยบายเป็นวาระแห่งชาติในการจัดปัญหาเสพยาเสพติดในสังคมไทยให้หมดไป 3 เรื่อง ซึ่ง 1 ใน 3 เรื่องนี้ก็คือ ยาเสพติด ได้มีการกำหนด Roadmap การต่อสู้เพื่อชนะยาเสพติด ระยะที่ 1 – 3 ได้ทำการปราบปรามกวาดล้างแหล่งผลิต แหล่งจำหน่ายยาเสพติด และผู้เสพยาอย่างจริงจังและเด็ดขาด ทำให้สถานการณ์แพร่ระบาดของยาเสพติดลดลงจนรัฐบาลประกาศชัยชนะการต่อสู้ยาเสพติดอยู่ในสถานการณ์ที่ควบคุมได้ อย่างไรก็ตามเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของสังคมในการต่อสู้ปัญหายาเสพติด และมุ่งพัฒนาระบบเฝ้าระวังและสร้างความยั่งยืนในการแก้ไขปัญหายาเสพติด คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2547 เห็นชอบให้ดำเนินการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง และประกาศ Roadmap การต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด ระยะที่ 4 พ.ศ.2548 ให้ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดทุกระดับ กระทรวง กรม ส่วนราชการ ภาคเอกชน ภาคประชาชนทุกส่วนที่เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการต่อไป โดยมียุทธศาสตร์การต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่

- 1) ยุทธศาสตร์การควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด (Supply)
- 2) ยุทธศาสตร์การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปใช้ยาเสพติด (Potential Demand)
- 3) ยุทธศาสตร์การแก้ไขผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด (Demand)
- 4) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ

ในระดับจังหวัด โดยศูนย์ปฏิบัติต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดจังหวัดฉะเชิงเทรา(ศตส.จ.ฉช) ได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติให้ส่วนราชการ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ไปดำเนินการตามแนวทาง Roadmap ระยะที่ 4 ทั้งนี้แรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรามีตำแหน่งเป็นกรรมการศูนย์ปฏิบัติ การต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดจังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งในปีงบประมาณ 2548 สำนักงานแรงงานจังหวัดได้รับจัดสรรงบประมาณจากศูนย์ปฏิบัติต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดจังหวัดฉะเชิงเทรา (ศตส.จ.ฉช) ในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปใช้ยาเสพติด (Potential Demand) ได้แก่

- 1) โครงการส่งเสริมเครือข่ายและพัฒนาผู้ประสานพลังแผ่นดินในกลุ่มผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการ มีเป้าหมายการดำเนินการจัดการสร้างเครือข่ายผู้ประสานพลังแผ่นดินแรงงานในสถานประกอบการที่มีลูกจ้าง 50 คนขึ้นไปจำนวน 2,200 คน และทำการฝึกอบรมให้ความรู้ความเข้าใจใน

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
4.1	ขั้นตอน และผู้รับผิดชอบการจัดการสำรวจและจัดทำทะเบียนสถานประกอบการ	51
4.2	ขั้นตอน ระยะเวลาและผู้รับผิดชอบการจัดประชุมชี้แจงให้ผู้ประกอบการและผู้เกี่ยวข้อง	53
4.3	ขั้นตอน ระยะเวลาและผู้รับผิดชอบการจัดตั้งคณะกรรมการเฝ้าระวังประจำหอพัก/ที่พัก ในโรงงานที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 50 คนขึ้นไป	55
4.4	ผลการสำรวจโรงงานที่มีลูกจ้าง 50 คนขึ้นไปมีหอพัก/ที่พักให้ลูกจ้างพักอาศัย	56
4.5	สถานประกอบการที่มีลูกจ้าง 50 คนขึ้นไปมีหอพัก/ที่พักให้ลูกจ้างและจัดให้มี คณะกรรมการเฝ้าระวังยาเสพติดประจำหอพัก	57

ปัญหา ยาเสพติด มีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังไม่ให้เกิดการจำหน่ายและเสพยาเสพติด ตลอดจนเป็นแหล่ง ข่าว และขยายเครือข่ายพลังแผ่นดินด้านยาเสพติด งบประมาณ 168,400 บาท (สำนักงานแรงงานจังหวัดเป็น เจ้าของโครงการและดำเนินการ)

2) โครงการ โรงงานสีขาว สำนักงานสวัสดิการคุ้มครองแรงงานจังหวัดเป็นเจ้าของโครงการ สำนักงานแรงงานจังหวัดร่วมปฏิบัติ ในฐานะเป็นผู้ประสานงานเบ่งพื้นที่รับผิดชอบให้หน่วยงานในสังกัด รับผิดชอบส่งเสริมติดตามสถานประกอบการให้สามารถผ่านการตรวจสอบ โรงงานสีขาว จำนวน 3 อำเภอ และเป็นกรรมการตรวจสอบรับรองสถานประกอบการ

3) เป็นกรรมการ โครงการกีฬาแรงงานด้านยาเสพติด

4) ร่วมเป็นกรรมการและติดตามแบบสำรวจประเมินการจําเนกสถานะความเข้มแข็งสถานประกอบการที่มีลูกจ้าง 50 คนขึ้น

นอกจากนั้นศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดจังหวัดฉะเชิงเทรา(ศตส.จ.ฉช.)ได้มีคำสั่ง แต่งตั้งคณะทำงานฝ่ายป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด 3 ด้าน ได้แก่ ด้านประชาชนทั่วไปโดยมีปลัด จังหวัดเป็นหัวหน้าคณะทำงาน ด้านในสถานศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยมีผู้อำนวยการสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 เป็นหัวหน้าคณะทำงาน และด้านในสถานประกอบการ โดยมีแรงงานจังหวัดเป็นหัวหน้าคณะทำงาน

ดังนั้นแรงงานจังหวัดจึงได้รับมอบหมายจาก ศตส.จ.ฉช.การดำเนินการตาม โครงการสนับสนุน ควบคุมแหล่งแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถานประกอบการ จังหวัดฉะเชิงเทรา

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาถึงรายละเอียด ขั้นตอน กิจกรรมประเภท และผลการดำเนินการ โครงการสนับสนุน ควบคุมแหล่งแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถานประกอบการจังหวัดฉะเชิงเทรา
2. เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการดำเนินการ โครงการสนับสนุนควบคุม แหล่งแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถานประกอบการจังหวัดฉะเชิงเทรา
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางและมาตรการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนินการวางแผนการ ป้องกันและแก้ไขยาเสพติดในสถานประกอบการ

1.3 ขอบเขตและวิธีการศึกษา

การศึกษานี้ดำเนินการศึกษา แบบพรรณนา (Descriptive research) โดยการศึกษาจากเอกสาร (Documentary) รายงานทางวิชาการ งานวิจัย บทความและเอกสารทางราชการที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนด ขอบเขตเฉพาะการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการในเขตพื้นที่จังหวัด ฉะเชิงเทรา

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ได้ทราบถึงสภาพข้อเท็จจริง ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานมาตรการควบคุมแหล่งแพร่ระบาด ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพจิตในสถานประกอบการ
2. เพื่อหาข้อสรุปสำหรับนำไปปรับปรุงแก้ไขแผนงาน โครงการและมาตรการควบคุมแหล่งแพร่ระบาด ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพจิตในสถานประกอบการ
3. เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการวางระบบการควบคุมแหล่งแพร่ระบาดในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพจิตในระดับจังหวัดให้มีประสิทธิภาพ

1.5 ศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

1.สถานประกอบการ หมายถึง สถานที่ที่ใช้ในการประกอบธุรกิจใดๆ ที่อยู่ภายใต้บังคับของ มาตรการป้องกันและปราบปรามการกระทำความคิดเกี่ยวกับยาเสพติดมี 6 ประเภท ตามประกาศสำนัก นายกรัฐมนตรี พ.ศ.2543 (สำนักงาน ป.ป.ส. 2543 : 14-15) คือ

1.1 สถานีน้ำมันเชื้อเพลิง (ปั้มน้ำมัน) ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง เพื่อให้บริการน้ำมันเชื้อเพลิงแก่ยานพาหนะ และรวมถึงสถานที่ที่ใช้ในการประกอบธุรกิจต่างๆ ซึ่งอยู่ใน ความควบคุมดูแลหรืออาศัยสิทธิของเจ้าของหรือผู้ดำเนินสถานีสบริการน้ำมันเชื้อเพลิง เช่น กิจการบริการ ดึงรถ(Car Care) กิจการหรือร้านซ่อมบำรุงรถ ร้านค้าจำหน่ายอุปกรณ์เกี่ยวกับรถหรือ ร้านประดับยนต์ ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายสินค้าเบ็ดเตล็ดทั่วไป เป็นต้น

1.2 สถานีบรรจุก๊าซ (ปั้มน้ำก๊าซ) ให้แก่ยานพาหนะทั้งทางบกและทางน้ำตามกฎหมายว่าด้วยการบรรจุก๊าซบี โครเลียมเหลว

1.3 สถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ หมายถึงสถานที่ที่สร้างขึ้นเพื่อให้บริการ โดยหวังผลประโยชน์ในการค้า ได้แก่ 1) สถานเดินรา (เช่น ดิสโกเทค ไนต์คลับ สถานลีลาศ เป็นต้น) ราวอง ร่องเงิง ประเภทที่มีและประเภทที่ไม่มีหญิงพาดเนอร์บริการ 2) สถานที่ที่มีอาหาร สุรา น้ำชาหรือเครื่องดื่ม อย่างอื่นจำหน่ายและบริการ โดยมีหญิงบำเรอสำหรับปรนนิบัติลูกค้าหรือโดยที่มีสำหรับพักผ่อน หลับนอน หรือมีบริการนวดให้แก่ลูกค้าซึ่งสถานที่ดังกล่าวนี้ ได้แก่ กัดาคารที่มีหญิงบริการเฉพาะตัว คอกเทลเล้าจ์ โรงน้ำชา สถานนวดแผนโบราณอย่างเดี่ยวที่ประตูห้องนวดปิด ไม่ได้และ ไม่มีการอาบน้ำ ร้านอาหารที่มีคาราโอเกะและมีหญิงคอยปรนนิบัติ ร้านอาหารที่เปิดแผ่นเสียงมี ดี เจ จัคนเพลงและชี้นำให้ผู้เข้ามาใช้บริการ เดินราได้ตามโต๊ะของตนเอง โดยไม่มีฟลอร์เดินรา 3) สถานอาบน้ำ นวด หรืออบตัว ซึ่งมีผู้บริการให้แก่ลูกค้า โดยปกติแล้วสถานที่ดังกล่าวต้องมีอ่างน้ำ มีห้องปิดมิดชิดมึกลอนประตู 4) สถานที่มีอาหาร สุรา น้ำชา หรือเครื่องดื่มอย่างอื่นหรือจำหน่ายโดยจัดให้มีการแสดงดนตรี หรือการแสดงอื่นใดเพื่อการบันเทิง เช่น คาเฟ่ (Café) คอฟฟี่ช้อป (Coffee shop) ชาลูน (Saloon)

1.4 ที่พักอาศัยในเชิงพาณิชย์ที่ให้ผู้เช่า อันได้แก่หอพัก อาคารชุด เช่น คอนโดเนียม อพาร์ทเมนท์ เกสเฮาส์ เป็นต้น

1.5 สถานที่ที่ได้จัดให้มีการเล่นบิลเลียด สนุกเกอร์ ซึ่งเก็บค่าบริการจากผู้เล่น เช่น ค่าเกมส์ ค่าชั่วโมง เป็นต้น

1.6 โรงงาน หมายถึง อาคาร สถานที่หรือยานพาหนะที่ใช้เครื่องจักรมีกำลังรวมตั้งแต่ 5 แรงม้า หรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่ 5 แรงม้าขึ้นไป หรือใช้คนงานตั้งแต่ 7 คนขึ้นไปโดยใช้เครื่องจักรหรือไม่ก็ตาม เช่น เรือประมง โรงเลื่อย ตู้ซ่อมบำรุงรถ โรงสี เป็นต้น

2. สำนักงาน ป.ป.ส. หมายถึง สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

3. ศตส.ช หมายถึง ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดแห่งชาติ

4. ศตส.จ./กทม. หมายถึง ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดระดับจังหวัด/กรุงเทพมหานคร

5. ศตส.อ/กึ่ง อ. หมายถึง ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดระดับอำเภอ/กึ่งอำเภอ

6. Supply หมายถึง ผู้ค้า ผู้จำหน่าย และผู้ผลิต ยาเสพติด และสารตั้งต้นหรือเคมีภัณฑ์ที่ใช้ในการผลิตยาเสพติด

7. Demand หมายถึง ผู้เสพและผู้ติดยาเสพติด

8. Potential Demand หมายถึง กลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปใช้หรือเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ได้แก่ กลุ่มเยาวชน กลุ่มนักเรียนนักศึกษา กลุ่มผู้ใช้แรงงาน

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การเสนอเนื้อหาสาระในบทนี้ เป็นการศึกษา วิเคราะห์ เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประมวลเป็นองค์ความรู้ในการดำเนินการของคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของจังหวัด การจัดตั้งและอบรม เพื่อผู้ประกอบการ คณะทำงาน ผู้ประสานพลังแผ่นดิน จะได้นำไปดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานประกอบการของตน ซึ่งได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับยาเสพติด

ส่วนที่ 2 แนวคิดในการป้องกันยาเสพติด

ส่วนที่ 3 ผลกระทบของปัญหาเสพติด

ส่วนที่ 4 แนวคิดและแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถาน

ประกอบการ

ส่วนที่ 5 มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในสถานประกอบการ

ส่วนที่ 6 ผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับยาเสพติด

เป็นที่ยอมรับว่า ยาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญที่สุดของโลกและของประเทศไทย รัฐบาลชุดนายกรัฐมนตรี (พันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร) ถือเป็นปัญหาที่เร่งด่วน กำหนดเป็นนโยบายและกำหนดเป็นวาระแห่งชาติ เนื่องจาก ยาเสพติดก่อให้เกิดอันตรายอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพทั้งร่างกาย และจิตใจ และยังนำความเดือดร้อนมาสู่ครอบครัว สังคม เศรษฐกิจ ความมั่นคงของประเทศ ดังนั้น การแก้ไขปัญหาก็ต้องแสวงหาความร่วมมือจากทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาร่วมกันจากองค์การอนามัยโลก (WHO) กล่าวถึงผลการใช้ยาเสพติดนั้น (สำนักงาน ป.ป.ส. : 2547) มี 4 ประการ คือ

1. ผู้ใช้ยาเสพติดต้องเพิ่มขนาดของการยาตลอดเวลา
2. เมื่อหยุดใช้ยาเสพติดจะทำให้เกิดอาการขาดยา
3. ผู้ใช้ยาเสพติดเป็นเวลานานจะเกิดที่ความต้องการยานี้มากขึ้นทั้งร่างกาย และจิตใจ
4. ผู้ใช้ยาเสพติดเป็นเวลานานจะเกิดผลร้ายต่อสุขภาพของผู้นั้นด้วย

สำหรับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้และปราบปรามยาเสพติด มี 3 ประการ ได้แก่

1. **ตัวยา** โดยตัวของมันเองแล้วมิได้ก่อให้เกิดปัญหาใดๆ เลย หากคนมิได้หยิบเอามาใช้ เมื่อคนใช้ยาปฏิกริยาที่เกิดขึ้นจะแตกต่างกันไปในดังบุคคลที่ใช้ ฤทธิ์ของยาและขนาดของยา ซึ่งจะมีผลต่อจิตประสาท ตกเป็นทาสของยาเสพติดในที่สุด

2. **บุคคล** คนเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการใช้ยา และการระบาดของยา เมื่อมนุษย์ประสบปัญหาอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย อารมณ์ และสังคมจนไม่สามารถแก้ไขได้ ก็จะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคม และอาจหันไปใช้ยาเสพติด จากการศึกษาลักษณะการใช้ยาเสพติด จากการศึกษาลักษณะการใช้ยาเสพติดพบว่าคนบางคนไม่สนใจ และไม่ลองเสพติดเลย แม้จะมีความรู้เรื่องยาเสพติด แต่ยาเสพติดก็ไม่เป็นปัญหาสำหรับเขา เหมือนการเปรียบเทียบยาเสพติดกับโรคคนที่ได้รับเชื้อแล้ว ไม่เจ็บไข้ได้ป่วย ก็เรียกว่าภูมิคุ้มกันดี

3. **สิ่งแวดล้อม** คนจำเป็นต้องอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม จะต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม หากไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมในสังคมได้ ก็แสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากสังคมและอาจหันไปหาเสพติดได้ สาเหตุสำคัญที่ทำให้ประชาชนหันไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดก็คือสภาพแวดล้อม ซึ่งมี 2 ลักษณะ คือ สภาพแวดล้อมที่นำไปสู่การใช้ยาเสพติดและสภาพแวดล้อมที่ผลักดันไปสู่ยาเสพติด

2.1.1 ทฤษฎีสาเหตุของการติดยาเสพติด

ตำรายาเสพติด (2531, ช่างใน อำนวย มากทรัพย์, 2547 : 8-11) กล่าวถึง ทฤษฎีการติดยาเสพติดว่า มีบทบาทในการป้องกันยาเสพติดให้โทษ เพราะเป็นการพิจารณาปัญหาว่า ทำไมคนจึงติดยาเสพติดและทำไมบางคนได้รับการบำบัดแล้วหายขาดได้ บางคนกลับไม่ได้ผล ต้องหวนมาใช้ยานั้นอีกครั้งแล้วครั้งเล่า ทฤษฎีการติดยาเสพติดนี้ ในเมืองไทยยังเป็นเรื่องที่ต้องศึกษาวิจัยให้รู้มากกว่านี้ เพราะลักษณะความเป็นอยู่ สิ่งแวดล้อมและประเพณีของไทย (Subcultures) ไม่เหมือนกับของอเมริกัน และยุโรป ปัจจุบันนี้อาจกล่าวได้ว่ามีทฤษฎีการติดยา อยู่ 4 ทฤษฎีด้วยกัน

ทฤษฎีที่ 1 เชื่อกันว่าติดยาเสพติดเพราะจิต (Psychological หรือ Psychic Dependence) ไม่แข็งก็หายได้ง่าย ไม่แข็งก็หายได้ยาก บางคนติดยาเสพติดง่าย แต่บางคนติดยาเสพติดยาก เป็นเรื่องของบุคลิกภาพ (Personality) ของแต่ละบุคคล

ทฤษฎีที่ 2 เชื่อว่าติดยาเพราะสังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นเหตุ สภาพสังคมเป็นตัวทำให้เกิดการติดยาเสพติดขึ้น และทำให้หวนกลับมาใช้อีก

ทฤษฎีที่ 3 เอาทฤษฎีที่ 1 และ 2 มารวมกันเป็นทฤษฎีที่ได้มีการนำไปใช้ในสถานรักษาผู้ติดยาเสพติดที่มีชื่อหลายแห่ง เช่น ซินนาอน (Synanon) เดย์ทอป (Day top) บ้านออดดิสซีย์ (Odyssey House) บ้านฟีนิกซ์ (Phoenix House) ชุมชนบำบัดอื่น (Therapeutic Communities) (IC)

ทฤษฎีที่ 4 เป็นทฤษฎีที่ค่อนข้างใหม่อยู่ และเคยได้รับความนิยมน้อยแต่แพร่หลายมากเป็นทฤษฎีเกี่ยวกับชีวเคมีในแง่ของการสันดาป ถือว่าการติดยาพวกอนุพันธุเป็นความไม่สมดุลของการสันดาปที่ผิดปกติ (Protracted Metabolic Imbalance) หรือโรคที่เกิดจากการสันดาปของเซลล์ร่างกายส่วน

ประสาทเสื่อมลงเหมือนคนที่เป็นโรคเบาหวาน ต้องใช้ยาอินซูลินอยู่ตลอดไป จึงจะสามารถประกอบภารกิจประจำวันได้ตามปกติ

2.1.2 แนวคิดการอยากยา (Craving)

แนวคิดเกี่ยวกับความอยากยา เป็นหัวใจสำคัญของพฤติกรรมบำบัดยาเสพติด และอาการติดยาเสพติดซึ่งได้อธิบายความหมายของการอยากยาไว้ 3 ประการ คือ

ประการที่ 1 คำว่า “ยา” ในงานยาเสพติด จะรู้กันว่าหมายถึง สารเสพติด หรือสิ่งเสพติดซึ่งรวมกันตั้งแต่ เหล้า บุหรี่ ไปจนถึงสิ่งเสพติดที่เป็นผลร้ายแรงต่อคนเราได้ในเวลาต่อมา

ประการที่ 2 การที่เมื่อบุคคลผู้นั้นเสพสารนั้นเข้าไปจนเคยดั่งหรือติดแล้ว ก็ทำให้เขามีอาการอยากยาเกิดขึ้นมาทันทีที่เขาขาดสารเสพติดตัวนั้น หรือเขาจะมีอาการอยากยาขึ้นมาทันทีที่สารเสพติด นั้นหมดไปจากตัวเขา

ประการที่ 3 สาเหตุที่มีปรากฏการณ์อยากยาเสพติดขึ้นมา เพราะเหตุผลดังต่อไปนี้

1. ความพอใจที่จะเลือกใช้ยาเสพติดมากกว่าที่จะเลือกใช้อย่างอื่น (Preference to use) เช่น ใช้เพื่อความสนุก หรือใช้ยาเสพติดเพื่อเป็นเสมือนยาแก้ปัญหาวีชีวิตของตนเอง (Self cure หรือ Self medication)

2. มีแรงผลักดันให้ใช้ยาเสพติด ไม่ว่าจะสาเหตุที่ซ่อนเร้นใดๆก็ตาม

3. รู้สึกว่าตนเองมีความจำเป็นจึงต้องใช้ยาเสพติด

จากความเชื่อข้างต้น จึงเห็นว่าสาเหตุของการติดยาเสพติดมาจากความคิดที่อยู่ในใจ ซึ่งเป็นการสร้างภาวะความอยากขึ้นมา หรือมีฉันทันนั้นก็ถึงอารมณ์ประสบการณ์สุขนั้นๆ ด้วยวิธีแบบที่เคยทำท่ามกลางสิ่งแวดล้อมที่เคยเสพสิ่งเสพติดแล้วได้รับความสุขนั้นๆซ้ำ

2.1.3 เส้นทางสู่การติดยา (Stages Change in Addiction)

นายแพทย์วีโรจน์ วีระชัย โรงพยาบาลธัญญารักษ์ ได้แบ่งระยะขิงสารเสพติด และติดยาเป็น 4 ระยะ คือ

1. ระยะเริ่มต้นลอง (Introductory stage) ระยะนี้ผู้ที่ลองเสพยาานานๆครั้ง เช่น งานเลี้ยง หรืองานสังสรรค์ ผู้ที่ลองเสพยา ยังไม่รู้ถึงผลเสียของสารที่ลอง บางรายกลับรู้สึกเหมือนว่า สารนั้นมีประโยชน์ ทำให้เกิดความพอใจ ลดความทุกข์ใจที่มี ลดความกังวลหรือความหวัง การเสพยาบางชนิดในระยะสั้นๆอาจทำให้รู้สึกเหมือนมีพลังเพิ่มขึ้นมีความมั่นใจและสามารถทำงานได้มากขึ้นผู้เสพยาไม่รู้ว่าการเสพยาและการเกิดความพอใจเช่นนี้ เป็นการวางเงื่อนไขให้สมองส่วนลิมบิก (Limbic System) ทุกครั้งที่เสพยาหรือดื่ม ทำให้เกิดผลในลักษณะสะสมเพิ่มความต้องการเสพยาในระยะนี้ดังกระตุ้น (Triggers) ที่จะทำให้อยากเสพยายังมีน้อยและมีจำกัด สมองยังถูกกระตุ้นจากการเสพยาและสารเสพติดโดยตรง ผู้เสพยังคิดถึงยาหรือสารเสพติดน้อย ชีวิตประจำวันยังสามารถดำเนินเป็นปกติ

2. ระยะเสพต่อเนื่อง (Maintenance stage) ระยะที่สอง ผู้เสพเริ่มเสพบ่อยขึ้น อาจจะทุกเดือน หรือทุกอาทิตย์ ผู้เสพเริ่มรู้สึกถึงผลเสียของการเสพ แต่โดยรวมยังคิดว่ายังมีผลดีอยู่เหมือน

3. ระยะเวลา ทำให้เกิดความพอใจและลดความทุกข์ใจ การเสพติดขั้นในขณะนี้ ทำให้สมองถูกวางเงื่อนไขเพิ่มขึ้น สถานที่เสพติดด้วยกัน และสิ่งของที่ใช้ในการเสพติด กลายเป็นตัวกระตุ้น (Triggers) เพียงคิดถึงตัวกระตุ้นเหล่านี้ ร่างกายก็เริ่มมีปฏิกิริยา ทำให้เกิดความอยากยา (Craving) ที่จะหายาและสารเสพติดมาเสพ สมองส่วนลิมบิก(Limbic System) ถูกกระตุ้นง่ายขึ้น ด้วยตัวกระตุ้นที่สัมพันธ์กับตัวยา และสารเสพติดโดยตรง ปฏิกิริยาเช่นนี้ จะไม่พบในผู้ที่ไม่เคยเสพยามาก่อน ในระยะนี้ผู้เสพยาเริ่มคิดถึงยาเสพติดเพิ่มมากขึ้น บ่อยขึ้น แต่ยังสามารถที่คิดตัดสินใจว่า จะเสพยาหรือไม่เสพยาได้

4. ระยะเวลาเสพยา (Disenchantment phase)ระยะที่สามนี้ ผู้เสพยารู้ถึงผลเสียของการเสพยาแล้ว แต่ถ้าไม่ตัดสินใจหยุดเสพยา ก็จะกลายเป็นเสพยา และถอนตัวยาก ชีวิตประจำวันเริ่มกระทบกระเทือนความสัมพันธ์ในครอบครัว การเรียน หรือหน้าที่การงานเริ่มเกิดปัญหา ถึงระยะนี้แม้ว่าสมองส่วนนอก คิดหรือตัดสินใจหยุดเสพยา แต่ไม่สามารถควบคุมความอยาก และไม่สามารถควบคุมตนเองได้ การเสพยาเป็นประจำในระยะนี้ เป็นการวางเงื่อนไขสมองขั้นรุนแรง แม้รู้ว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดีที่เกิดผลเสียเพิ่มมากขึ้น แต่ก็ไม่สามารถใช้เหตุผลความรู้สึกรับผิดชอบชีวิตมาบังคับตัวเองได้แล้ว ตัวกระตุ้นในระยะนี้ที่เพิ่มมากขึ้น แม้ไม่เกี่ยวข้องกับยาหรือสารเสพติดโดยตรง เช่น ความเครียด ความเหงา ความเบื่อ หลังเลิกงาน ฯลฯ ตัวกระตุ้นระยะนี้ ก็จะทำให้เกิดความอยากรุนแรงขึ้น แม้เพียงแต่ความคิดถึงเท่านั้นก็เริ่มเป็นตัวกระตุ้นที่อ่อน ๆ ในระยะนี้สมองส่วนนอกไม่สามารถส่วนลิมบิกที่ติดยาได้แล้ว ผู้ติดยาคิดถึงยาบ่อยมากขึ้น คิดถึงมากกว่ากิจกรรมในชีวิตประจำวันอื่น ๆ

4. ระยะเวลาวิกฤต (Disaster phase)ระยะสุดท้าย ผู้ติดยาเสพติดชอบแทบเป็นหุ่นยนต์ไม่มีชีวิตจิตใจ แม้แต่จะสำนึกถึงผลเสียของการเสพยา แต่เหตุผลทั้งหลายให้ไม่ได้ผลแล้ว พฤติกรรมติดยาเสพติดระยะนี้ อาจเทียบได้กับหนูทดลองที่เลือกเสพยาและสารเสพติดจนตัวตาย โดยไม่สนใจน้ำและอาหาร ผู้ติดยาใช้เวลาทั้งหมดที่มีไปกับแสวงหาวิธีการหาเงินทองที่จะนำมาซื้อยา หรือการเดินทางไปซื้อยา หลายรายทำตัวเป็นผู้ขายรายย่อยที่จะได้กำไรเป็นยาให้ตนเอง และก็ใช้เวลาส่วนที่เหลือกับการเสพยาและเมายาผู้ติดยาเสพติดบ่อยทุกวัน วันละหลายครั้ง เป็นการวางเงื่อนไขสมองขั้นสมบูรณ์ ผู้เสพยาไม่สามารถควบคุมตนเองได้แทบจะสิ้นเชิง ตัวกระตุ้นทั้งหลายเกิดง่ายทั้งความรู้สึกต่างๆ ช่วงเวลาต่างๆ แม้เพียงแต่คิดก็เป็นตัวกระตุ้นที่รุนแรง ทำให้มีความอยากยาและไปเสพยา ระยะนี้ผู้ติดยาจะคิดถึงแต่ยาแทบตลอดเวลา มีเพียงช่วงหยุดเสพยาเป็นบางช่วงเท่านั้นที่จะคิดถึงเรื่องอื่น ๆ บ้างเท่านั้น

2.1.4 การสังเกตผู้ติดยาเสพติด

ยาเสพติดเมื่อเกิดอาการเสพติดแล้ว จะมีผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจ ซึ่งทำให้ลักษณะและความประพฤติของผู้เสพยาเปลี่ยนไปจากเดิมอาจสังเกตได้ คือ

1. ร่างกายทรุดโทรม ซุปผอม
2. อารมณ์ฉุนเฉียว หรือเฉื่อยซึมคิดปกติ จึงมักพบผู้เสพยาติดชอบทะเลาะวิวาทหรือทำร้ายผู้อื่นหรือทางกลับกันบางคนชอบแยกตัวอยู่คนเดียวและหนีออกจากพวกเพื่อนฝูง

3. ถ้าผู้เสพเป็นนักเรียนมักพบว่า ผลการเรียนแยกลง ถ้าเป็นคนทำงานมักพบว่าประสิทธิภาพในการทำงานลดลงหรือไม่ยอมทำงานเลย

4. ใ้เสื้อแขนยาวตลอดเวลา เพื่อปกปิดรอยเข็มฉีดยาตรงท้องแขนด้านใน หรือรอยกรีดตรงต้นแขนด้านใน

5. ติดต่อกับเพื่อนแปลก ๆ ใหม่ ๆ ซึ่งมีพฤติกรรมผิดปกติ

6. ขอลเงินจากผู้ปกครองเพิ่ม หรือยืมเงินจากเพื่อนฝูงเสมอเพื่อนำไปซื้อยาเสพติด

7. ขโมย ฉกชิง วิ่งราวเพื่อหาเงินไปซื้อยาเสพติด

8. ผู้ติดยาเสพติดบางชนิด เช่น เฮโรอีน จะมีอาการอยากยาบางคนจะมีอาการรุนแรง ถึงขั้นลงแดง

2.2 แนวคิดในการป้องกันยาเสพติด

คณะกรรมการอำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในสถานศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (ข้อมูลการวิจัยเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ: 2525.อ้างใน, สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2537.) ได้กล่าวถึงแนวคิดในการป้องกันยาเสพติดที่เกี่ยวข้องกับปัจจัย 3 ประการ คือ ยา บุคคล และสิ่งแวดล้อม ซึ่งปัจจัยและองค์ประกอบเหล่านี้ จะต้องมีการจัดการพร้อม ๆ กันไป โดยความร่วมมือของทุกฝ่ายโดยแบ่งบทบาทหน้าที่พอจะสรุปได้ดังนี้

1. บทบาทในการป้องกันและระบดของยาโดยอาศัยผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด เช่น ตำรวจเจ้าหน้าที่ควบคุมอาหารและยา เจ้าของหรือร้านขายยา และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมอาชีพช่วยกันตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่าย

2. บทบาทในการป้องกันสังคมหรือสิ่งแวดล้อมให้เป็นอันตรายต่อบุคคล โดยต้องดูแลมิให้แหล่งมั่วสุม ชุมรม สมาคม กลุ่มต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นมา สภาพสังคมสงเคราะห์ต้องช่วยกันรณรงค์มิให้ประกอบกิจกรรมที่ชักชวนประชาชนไปสู่ความเสียหาย วัตถุประสงค์มีส่วนช่วยให้บุคคลมีที่พึ่งทางใจ สื่อมวลชน ต้องให้แนวความคิดในทางสร้างสรรค์แก่ประชาชน

3. บทบาทในการป้องกันด้านบุคคลโดยผู้เกี่ยวข้องกับผู้ใช้แรงงานมากที่สุด ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน นายจ้าง เพื่อนร่วมงาน ต้องปลูกฝังให้ผู้ใช้แรงงานได้รับประสบการณ์ต่อไปนี้

- บุคลิกภาพที่ดีแข็งแรง
- มีสุขภาพจิตที่ดี
- มีวิธีแก้ปัญหาที่ชาญฉลาด

ซึ่งเน้นการป้องกันไปที่หลัก 3 ประการ คือ ยาที่ใช้ ผู้ใช้ยานั้น และบริเวณที่มีการใช้ยานั้นเกิดขึ้น นอกจากนี้ยังให้ความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการป้องกันยาเสพติด คือ

- ลดการใช้ยาลงซึ่งทำได้ยากที่สุด
- ลดจำนวนของผู้ใช้ยาเสพติดรายใหม่ลงวัตถุประสงค์นี้เป็นจริงได้มากที่สุด

- ป้องกันการใช้สารที่ทำให้เกิดการเสพติดได้

ส่วนเฮเลน โนว์ลิส (Helen Nowlis) นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ได้อาศัยศีลธรรม กฎหมาย วัฒนธรรม ตลอดจนสิ่งแวดล้อมทางสังคมมาประกอบการนำเสนอแนวคิดในการป้องกันยาเสพติด ตามข้อสมมติฐานทางทฤษฎีพฤติกรรม 4 แบบ คือ

1. รูปแบบทางศีลธรรม และกฎหมายจะใช้วิธีการลงโทษหรือขู่ว่าจะลงโทษผู้ที่ใช้ยาเสพติด หรือมียาเสพติดไว้ในครอบครอง ทรรศนะนี้คิดว่าการลงโทษหรือขู่ว่าจะลงโทษ ย่อมช่วยสกัดกั้นไม่ให้คนทำผิดได้ จากการวิจัย ประสบการณ์ในทางปฏิบัติพบว่า การลงโทษหรือคาดโทษนั้นจะได้ผลก็ต่อเมื่อมีการลงโทษอย่างสม่ำเสมอ และในทันทีที่ปรากฏว่ามีการกระทำผิด

2. รูปแบบที่ทางด้านสุขภาพอนามัย โดยการกักตัวผู้ใช้ยาไว้เพื่อที่จะป้องกันมิให้เผยแพร่ต่อไปยังผู้อื่น พยายามค้นหาตัวผู้เสพเพื่อให้การรักษาพร้อม ๆ กับให้การศึกษาเรื่องยาเสพติดในทรรศนะนี้ คิดเอาว่าคนทุกคนจะเห็นคุณค่าของการมีสุขภาพอนามัยดี กลัวโรคภัยไข้เจ็บ และพยายามที่จะหลีกเลี่ยง ซึ่งรูปแบบของวิธีป้องกันนี้ไม่ได้รับผลสำเร็จมากนัก

3. รูปแบบทางจิตวิทยาสังคม รูปแบบวิธีนี้ เน้นความสำคัญที่ว่า การใช้ยา และไม่ใช้ยาของมนุษย์ ซึ่งมีความยุ่งยากซับซ้อน และมีความแปรเปลี่ยนไปตามสภาพสังคม และวัฒนธรรม การให้ข้อมูลความรู้เพื่อป้องกันการใช้ยาเสพติดนั้น ในความเห็นตามทรรศนะจิตวิทยาสังคม ถือว่ามีความสำคัญรองลงมาไปจากการพิจารณาความต้องการทางด้านส่วนตัว และสังคมของบุคคล ซึ่งใช้ยาเป็นเครื่องตอบสนองและทดแทน การให้ข้อมูลต้องสอดคล้องกับความเชื่อถือ และวิถีชีวิตของคน หรือกลุ่มคน ข้อมูลต่าง ๆ ต้องนำมาแต่งเติมเสริมต่อก่อนนำไปเผยแพร่ ดังนั้นจึงควรสนใจปัญหาพื้นฐานที่ก่อให้เกิดการใช้ยาเสียก่อน ข้อมูลความรู้เพื่อป้องกันการใช้ยาเสพติดนั้น ในความเห็นตามทรรศนะจิตวิทยาสังคม ถือว่ามีความสำคัญรองลงมาไปจากการพิจารณาความต้องการทางด้านส่วนตัว และสังคมของบุคคล หรือกลุ่มคน ข้อมูลต่าง ๆ ต้องมาแต่งเติมเสริมต่อก่อนนำไปเผยแพร่ ดังนั้นจึงควรสนใจปัญหาพื้นฐานที่ก่อให้เกิดการใช้ยาเสียก่อน

4. รูปแบบทางสังคมวัฒนธรรม เป็นยุทธศาสตร์การป้องกันยาเสพติดที่ได้มาจากข้อสมมติฐานรูปแบบทางสังคมวัฒนธรรม แทนที่จะมุ่งปรับตัวคนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม คือ สังคม และวัฒนธรรม กลับเสนอแนะให้ปรับองค์ประกอบของสังคมให้เข้ากับความต้องการของบุคคลสถาบันต่างๆ ในสังคม โดยเฉพาะการศึกษานั้นทำให้ลดความเคร่งครัด ความไม่เป็นกันเองลงและมุ่งคิดถึงกลุ่ม เป้าหมายในฐานะมนุษย์มากขึ้นในแง่ของการปฏิบัติแล้ว ยุทธศาสตร์ใดก็ตามที่ไม่ได้นำเอาความคิด ทั้ง 4 แบบ ที่ได้กล่าวไปแล้วนั้นมาพิจารณาด้วยก็จะไม่ได้ผลเลยในการป้องกันยาเสพติด ด้ายิ่งย่ำแต่เฉพาะเรื่องคน เรื่องนา และเรื่องสิ่งแวดล้อมแต่เพียงประการเดียวจนเกินไป ก็ยังจะได้ผลน้อยลงไปอีกจากแนวคิดในการป้องกันยาเสพติดดังกล่าว จะมีส่วนเกี่ยวข้องในการอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในการบริหารการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบกิจการ ในแง่ของทฤษฎีการป้องกันยาเสพติด ซึ่งจะทำให้มีมุมมองที่กว้างขวางวิเคราะห์ข้อมูลได้ละเอียดสมบูรณ์มากขึ้น

2.2.1 หลักการป้องกันยาเสพติด

2.2.1.1. ป้องกันตนเอง ไม่ทดลองยาเสพติดทุกชนิด ถ้ามีปัญหาหรือไม่สบายใจ อย่าเก็บไว้คนเดียวควรปรึกษาพ่อแม่ ครู ผู้ใหญ่ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เช่น อ่านหนังสือ เล่นกีฬา หรือทำงานอดิเรกต่าง ๆ ตามความสนใจและความถนัด ระวังระวังการใช้ยาและศึกษาให้เข้าใจโทษภัยของยาเสพติด

2.2.1.2. ป้องกันครอบครัว ควรสอดส่องดูแลเด็กและบุคคลในครอบครัวอย่าให้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด อบรมสั่งสอนให้รู้ถึงโทษภัยของยาเสพติด ดูแลเรื่องการคบเพื่อน คอยส่งเสริมให้เขารู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เช่น การทำงานบ้าน เล่นกีฬา ฯลฯ เพื่อป้องกันมิให้เด็กหันเหไปสนใจในยาเสพติดสิ่งที่สำคัญก็คือทุกคนในครอบครัวควรสร้างความรักความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

2.2.1.3. ป้องกันชุมชน หากพบผู้ติดยาเสพติดควรช่วยเหลือ และนำไปเข้ารับการรักษาบำบัดรักษาโดยเร็ว การสมัครเข้ารับการรักษายาเสพติดก่อนที่ความผิดจะปรากฏต่อเจ้าหน้าที่กฎหมายยกเว้นโทษให้และเมื่อรู้ว่าใครผลิต นำเข้า ส่งออก หรือจำหน่ายยาเสพติดควรแจ้งเจ้าหน้าที่ ตำรวจ เจ้าหน้าที่สุลกากร นำอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่ ป.ป.ส. ฯลฯ เพื่อดำเนินการกวาดล้างและปราบปรามมิให้ยาเสพติดกระจายไปสู่ชุมชน

2.2.2. สาเหตุที่เริ่มมีพฤติกรรมใช้สารเสพติดในประเทศไทย

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, (2537) รายงานการวิจัยการประมาณการจำนวนผู้ติดยาเสพติดในประเทศไทย และสาเหตุที่เริ่มใช้ยาเสพติดในประเทศไทยมีหลายประการดังนี้

ก. ครอบครัว เช่น ครอบครัวแตกแยก ขาดความอบอุ่น ปัญหาความสัมพันธ์ภาพ ระหว่างสมาชิกในครอบครัว มีผู้ติดยาเสพติดอบายมุขในครอบครัวหรือครอบครัวค้ายาเสพติด ทำให้เกิดความกดดันเปรียบเทียบ ความไม่เท่าเทียมกันกับพี่น้อง พ่อแม่ลำเอียง และแสดงกริยารังเกียจ ต่ำหนิ หรือพ่อแม่มีภาระกิจมาก ห่างเหิน ไม่มีเวลาดูแล ทำให้เกิดความน้อยใจ ขาดความสุข จึงดับทุกข์ด้วยยาเสพติดหรือครอบครัวใช้ระบบที่รุนแรง เช่น ทบตีดูดำ ทำร้ายร่างกาย หรือถูกทารุณกรรมทางจิตใจ เช่น ถูกประณามต่าง ๆ ส่วนมากเริ่มในวัยเด็ก จึงไม่อยากอยู่บ้าน ต้องการออกนอกบ้านบ่อย ๆ อาจเป็นเส้นทางให้ไปคบเพื่อนกลุ่มที่ใช้ยาเสพติดได้ หรืออาจเป็นทางให้ตัดสินใจดับความทุกข์ด้วยสารเสพติด

ข. สาเหตุทางจิตใจ เช่น รู้สึกว่าความมีคุณค่ามันคงในตนเองต่ำ บุคลิกภาพ ปัญหาทางอารมณ์ กลุ่มใจ มีปัญหาวิกฤติเฉพาะหน้า เช่น คบงาน เลิกกับแฟน เรียนหนังสือไม่ได้ เมื่อคิดแล้วจิตใจไม่เข้มแข็ง ไม่รู้วิธีหาทางออกหรือหาทางรับความช่วยเหลือ ไม่รู้วิธีจัดการกับปัญหาหรือมีความฝังใจกับเรื่องทางอารมณ์และจิตใจ หรือเกิดจากเรื่องทางจิตใจวิทยาสังคม คือ เครือข่ายกลุ่มเพื่อนเขาทำกันตนก็ต้องไปกับเขาด้วย มิฉะนั้นกลัวว่าจะเข้ากลุ่มไม่ได้ เกรงไม่ได้ เกรงว่าเพื่อนจะไม่รับเข้ากลุ่ม เป็นต้น

ค. ความเพื่อน เช่น เพื่อนชวน ปฏิเสธไม่เป็น อิทธิพลจากเพื่อน คบเพื่อนไม่ดี อยากรองบ้าง หรือเนื่องจากความคึกคะนอง อยากรอง หรือบางกรณีเพื่อนแบ่งให้ของตนเห็นว่าไม่ต้องซื้อ และคิดว่าลองครั้งเดียวคงไม่คิด แต่พอเสพแล้วมีความสุขจึงใช้มาเรื่อย ๆ จนในที่สุดก็ติด

ง. สถานที่แวดล้อมและสังคม เช่นอยู่ในชุมชนที่มีผู้คิดยาเสพติดและค้ายาเสพติดมีแหล่งซื้อได้ง่าย หรืออยู่ในสถาบันการศึกษาที่มีคนนั้นใช้ยาเสพติดกันมาก หรือทำงานในสถานเริงรมย์ที่มีบู้หรืหรือตุรามา

จ. ผู้ให้คำปรึกษา คือ เมื่อมีปัญหาไม่มีใครรับฟังหรือให้คำแนะนำ หรือไม่มีช่องทางหาแหล่งที่จะให้เข้ามาช่วย ขาดความรู้แหล่งข้อมูล หรือไม่ก็ต้องการปกปิด เพราะยังหาคนที่ไวใจเพื่อระบายความคับอกไม่ได้ มีความรู้สึกอยากจะหลบหนีสภาพปัจจุบัน มองไม่เห็นอนาคตประชิดชีวิต เป็นต้น

ฉ. เพื่อการทำงาน เช่นผู้มีอาชีพขายบริการทางเพศ ใช้ยาเสพติดในการสร้างอารมณ์ในการออกทำงาน หรือเพื่อบังคับร่างกายไม่ให้หลับ ทำงานได้ยาวนานหลายชั่วโมงติดต่อกัน หรือให้ออกกำลังกายแบกหามได้ทนทาน จึงให้ยาเสพติด เช่น ยาบ้า หรือใช้สารกล่อมประสาท เมื่อต้องเดินโชว์พิเศษในกลุ่มผู้ทำงานในสถานเริงรมย์

2.3 ผลกระทบของปัญหายาเสพติด

ยาเสพติดเป็นปัญหาที่ “เป็นภัยคุกคาม ถัดกร่อน บ่อนทำลาย” ประเทศไทย ส่งผลกระทบอย่างกว้างขวางทั้งต่อปัจเจกบุคคล และสังคมส่วนร่วมในมิติต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

2.3.1 ผลกระทบต่อตัวบุคคล

1) ยาเสพติดทุกชนิดจะมีผลโดยตรงต่อร่างกายและจิตใจ โดยเฉพาะด้านบุคลิกภาพและสุขภาพอนามัย กรณีผู้ใช้ยาเสพติดชนิดฉีดจะมีโอกาสติดและแพร่เชื้อเอชไอวีถึงร้อยละ 50 นอก จากนี้ตัวยายังตัว เช่น แอมเฟตามีน หากมีการใช้อย่างต่อเนื่องในระยะยาวจะส่งผลกระทบต่อระบบจิตประสาทส่วนกลาง และทำงานสมองโดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็ก และเยาวชน ทำให้ผู้เสพมีความสับสน กังวลใจและนอนไม่หลับรวมถึงพฤติกรรมความรุนแรงต่าง ๆ

2) ผู้ติดยาจะไม่ได้รับการยอมรับ และถูกจำกัดสิทธิทางกฎหมายในการสมัครเป็นผู้แทนหรือสมาชิกทางการเมือง รวมทั้งการเข้ารับราชการ

3) ผู้ใช้สารเสพติดที่เป็นผู้จ้างแรงงาน โดยเฉพาะกลุ่มผู้ขับขีรถบรรทุกและผู้ทำงานอยู่ในโรงงานอุตสาหกรรมมักปฏิบัติงานด้วยความประมาทก่อให้เกิดอุบัติเหตุ และอุบัติเหตุที่นำไปสู่ความเสียหายทั้งชีวิตและทรัพย์สิน

2.3.2 ผลกระทบต่อครอบครัว ชุมชน และสังคม

1) ครอบครัวที่มีผู้ติดยา มักได้รับความเดือดร้อนจากผู้ติดยาในทุกด้าน นำไปสู่ความยุ่งยากขัดแย้ง แยกแยก และสิ้นเปลืองในการแก้ปัญหา

2) ปัญหายาเสพติดได้ก่อให้เกิดความหวาดระแวงจากประชาชน และสังคมในวงกว้างเนื่องจากเกรงว่าบุตรหลานจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด หรือถูกประทุษร้ายจากผู้เสพยาเสพติดที่มีอาการผิดปกติทางจิต

3) ผู้ติดยา มักก่อให้เกิดอาชญากรรมต่อเนื่อง ตั้งแต่การเข้าไปเกี่ยวข้องกับแหล่งอบาย มุข การลักเล็กขโมยน้อย การประทุษร้ายต่อชีวิต และทรัพย์สิน การพนัน และอาชญากรรมต่างๆ

4) สำหรับผู้ค้า และผู้เสพซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัว เมื่อถูกจับกุมและดำเนินการทางกฎหมาย จะส่งผลกระทบต่อให้สมาชิกภายในครอบครัวได้รับความเดือดร้อนในการดำรงชีวิตทั้งด้าน เศรษฐกิจและสังคม

2.3.3. ผลกระทบต่อการบริหารจัดการภาครัฐ

1) ทัศนคติที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นภาระต่องานด้านกระบวนการยุติธรรมทั้ง ระบบตั้งแต่ในระดับตำรวจ อัยการ ศาล ราชทัณฑ์ และการคุมประพฤติ นำไปสู่การปรับปรุงกฎหมาย การขยายงาน ขยายอัตรากำลัง และขอผลตอบแทนที่เพิ่มขึ้น และการก่อสร้างสถานที่รองรับ ซึ่งมีผลกระทบต่อภาระค่าใช้จ่ายของรัฐที่เพิ่มสูงและทำให้การดำเนินคดีด้านอื่นๆ เกิดความล่าช้า

2) นอกจากนี้ ปัญหายาเสพติดได้ก่อให้เกิดการทุจริต คอรัปชั่น โดยเฉพาะการทุจริตต่อหน้าที่ การรับสินบน การกลั่นแกล้งรีดไถ แสวงหาผลประโยชน์จากผู้กระทำความผิดซึ่งทำให้ประชาชน และสังคมเกิดความไม่ศรัทธา และเชื่อมั่นในการทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

2.3.4. ผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ และการคลังของประเทศ

1) การผลิตและการค้ายาเสพติด จัดเป็นกลุ่มธุรกิจและเศรษฐกิจนอกกฎหมายที่ไม่ก่อให้เกิดการผลิต แม้ว่าการค้ายาเสพติดบางส่วนจะก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม และสร้างรายได้เมื่อมีการค้าขายแต่ก็เป็นรายได้สำหรับคนบางกลุ่มที่กระทำผิดกฎหมาย และเอารัดเอาเปรียบสังคม

2) ธุรกิจการค้ายาเสพติดได้ก่อให้เกิดการสูญเสียเงินตราแก่กลุ่มผู้ผลิตที่อยู่ภายนอกประเทศจำนวนมาก ซึ่งจากการศึกษาวิจัยศูนย์เศรษฐศาสตร์การเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในปี 2540 พบว่าเศรษฐกิจการค้ายาเสพติดมีมูลค่าระหว่าง 28,000-33,000 ล้านบาท

3) ปัญหายาเสพติดทำให้รัฐบาลต้องทุ่มงบประมาณจำนวนมากเพื่อใช้ในการป้องกันปราบปราม บำบัดรักษาและฟื้นฟู แทนที่แนะนำไปใช้ในการดำเนินการด้านอื่น ๆ ที่มีความจำเป็น เช่น การศึกษา การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ฯลฯ

4) ปัญหายาเสพติดส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ เพราะทำให้ภาครัฐ ภาคเอกชนต้องสูญเสียทรัพยากรในการป้องกันและแก้ไขปัญหาโดยไม่จำเป็น รวมทั้งกระทบต่อทรัพยากรมนุษย์เพราะยาเสพติดมีส่วนทำลายพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสมองของแรงงานที่จะเป็นพลังของประเทศ ไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคเศรษฐกิจใหม่ที่ต้องการความรู้และพลังปัญญาเป็นฐานในการพัฒนาประเทศ

2.3.5 ผลกระทบต่อความมั่นคงและชื่อเสียงของประเทศ

1) ผลสำรวจของสำนักวิจัยเอแบค ระหว่าง 1-4 พฤศจิกายน 2542 พบว่าประชาชนร้อยละ 31.7 เห็นว่ายาเสพติดเป็นปัญหาด้านความมั่นคงของประเทศโดยมีความสำคัญเป็นอันดับ 2 รองจาก ปัญหาการลักลอบเข้าเมืองของชาวต่างชาติ สาเหตุเนื่องจากปัญหายาเสพติดได้ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทาง

เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งเป็นที่ตั้งของแหล่งผลิตยาเสพติด

2) การแพร่ระบาดของยาเสพติด จะก่อให้เกิดความเสื่อมเสียชื่อเสียงและเกียรติภูมิของประเทศไทยไม่เป็นที่ไว้วางใจของนานาชาติในด้านความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินทำให้ไม่กล้าเข้ามาท่องเที่ยวหรือลงทุนทางการค้า และธุรกิจต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทำให้ประเทศคู่แข่งฉวยโอกาสในการโจมตีประเทศไทย

2.3.6. ผลกระทบของปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการกิจการ

ปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการกิจการนับเป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่งที่เกิดขึ้นในช่วงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในช่วง 3 ทศวรรษที่ผ่านมา ผลอันเนื่องมาจากปัญหาการใช้ยาเสพติดของผู้ใช้แรงงานส่งผลร้ายต่อผู้ใช้แรงงาน นายจ้าง/ผู้ประกอบการ และประชาชนผู้บริโภคจำนวนมากได้รับอันตรายถึงขั้นเสียชีวิต พิการ และสูญเสียทรัพย์สินจากอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นเนื่องจากคนขับรถยนต์บ้ำหรือเสพยาเสพติดบางชนิดระหว่างปฏิบัติหน้าที่ในการขนส่งสินค้าหรือรถส่วนมากเกิดจากคนขับรถยนต์บ้ำหรือเสพยาเสพติดบางชนิดระหว่างปฏิบัติหน้าที่ในการขนส่งสินค้าประเภทต่าง ๆ ผู้ใช้แรงงานหรือแม้แต่ผู้บริโภคในสถานประกอบการอาจสูญเสียชีวิตหรือพิการ ได้อันเนื่องมาจากอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานของผู้ใช้แรงงานที่ใช้ยาเสพติดขณะปฏิบัติหน้าที่ผู้ใช้แรงงาน นอกจากจะได้รับผลร้ายทางร่างกายและจิตใจจากการใช้ยาเสพติดต่าง ๆ โดยตรงแล้ว ยังอาจถูกไล่ออกจากงานได้เนื่องจาก ไม่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ ฝ่าฝืนระเบียบของสถานประกอบการ ครอบครองหรืออยู่เบื้องหลังยังพลอยได้รับความเดือดร้อนอีกด้วย และที่สำคัญผู้ใช้แรงงานที่ใช้ยาเสพติดยังเป็นแบบอย่างที่ไม่เหมาะสมกับบุตรหลานในครอบครัวของผู้ใช้แรงงานเอง

ในส่วนของผู้ประกอบการย่อมได้รับผลเสียหายโดยตรงจากการใช้ยาเสพติดของผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการของตนเองดังนี้

1. ประสิทธิภาพในการทำงานของผู้ใช้แรงงานลดลง
2. ผลผลิตลดลง
3. เกิดอุบัติเหตุในการทำงานและเสียหายอันเนื่องมาจากอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในสถาน

ประกอบการ

4. เพิ่มค่าใช้จ่ายในการชดเชยความเสียหาย
5. เพิ่มค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลอาการเจ็บป่วยทั่วไปที่เกิดจากการเสพยาเสพติด
6. ปัญหาความขัดแย้งในกลุ่มผู้ใช้แรงงาน
7. ปัญหาโจรกรรมทรัพย์สินในสถานประกอบการ
8. ปัญหาการเพิ่มภาระการบริหารงานบุคคลอันเนื่องมาจากการใช้ยาเสพติด
9. ปัญหาภาพพจน์ขององค์กรที่มีปัญหายาเสพติด

2.4 แนวคิดและแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพจิตในสถานประกอบการ

คู่มือการจัดกิจกรรมเพื่อเฝ้าระวังปัญหาสุขภาพจิตในสถานประกอบการ: 2547(1-18) ได้กล่าวถึงขอบเขตเนื้อหา ได้แก่ ความสำคัญของปัญหาสุขภาพจิตในสถานประกอบการ สาเหตุการใช้ยาเสพติดในกลุ่มผู้ใช้แรงงาน แนวคิดและแนวทางในการดำเนินงาน ขั้นตอนการดำเนินงาน บทบาทหน้าที่ของผู้รับผิดชอบ และประโยชน์ที่เจ้าของสถานประกอบการและผู้ใช้แรงงานพึงได้ ไว้ดังนี้

2.4.1 ความสำคัญของปัญหาสุขภาพจิตในสถานประกอบการ

ผู้ใช้แรงงานที่เสพยาเสพติดในสถานประกอบการเป็นปัญหาที่สำคัญที่เหนี่ยวรั้งความเจริญก้าวหน้าและความสำเร็จในการประกอบการ โดยส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อผู้ใช้แรงงาน ครอบครัวผู้ใช้แรงงาน เจ้าของสถานประกอบการและประชาชนผู้บริโภค นอกจากนี้แล้ว ยังส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคงของประเทศ อีกทางหนึ่งด้วย

ผู้เสพยาเสพติดนอกจากจะได้รับผลร้ายจากฤทธิ์ของยาเสพติดที่มีผลต่อร่างกายและจิตใจโดยตรงแล้ว ยังผลให้ประสิทธิภาพการทำงานของผู้ใช้แรงงานลดลง จนไม่สามารถประกอบอาชีพได้ในท้ายที่สุด ครอบครัวที่อยู่เบื้องหลังก็พลอยได้รับทุกข์ทรมานไปด้วย และในบางครั้งอาจได้รับอันตรายถึงชีวิตจากการทำร้ายร่างกายของผู้ใช้แรงงานในครอบครัวที่ใช้ยาเกินขนาดจน ไม่สามารถควบคุมสติ - สัมผัสัญญะของตนเองต่อไปได้ ในส่วนของประชาชนผู้บริโภค ในบางครั้งก็อาจได้รับอันตรายอย่างไม่เคยคาดคิดมาก่อน เช่น ถูกผู้เมายาบ้าจับตัวเป็นประกัน การเกิดอุบัติเหตุจากคนจับเมายาบ้า สุรา และอื่นๆ เป็นต้น

ความสูญเสียที่เกิดกับเจ้าของสถานประกอบการ ในกรณีที่มีผู้ใช้แรงงาน ใช้ยาเสพติด ทั้งความสูญเสียโดยตรง เช่น ผลผลิตลดลงเนื่องจากประสิทธิภาพการทำงานลดลง เกิดอุบัติเหตุระหว่างการทำงาน เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์เกิดความสูญเสีย/เสียหาย ค่าชดเชยความเสียหายต่างๆ ทั้งค่ารักษาพยาบาล ค่าขวัญกำลังใจ ค่าชดเชย ค่าประกันรายได้ เกิดปัญหาการ โจรกรรมทรัพย์สินในสถานประกอบการ จนเป็นปัญหาสำคัญที่บริหารสถานประกอบการต้องมาเสียเวลาแก้ไขปัญหา

นอกจากความเสียหายข้างต้นแล้ว ยังมีผลกระทบที่ทำให้เกิดผลเสียทางเศรษฐกิจ และการเสียทรัพยากรแรงงานที่สำคัญของประเทศซึ่งนำไปสู่เรื่องของความมั่นคง และภาพลักษณ์ของประเทศอีกประการหนึ่ง ดังนั้น จึงมีความสำคัญและความจำเป็นที่เจ้าของสถานประกอบการต้องร่วมมือกับทางภาครัฐในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพจิตในสถานประกอบการของตนให้ปลอดยาเสพติดอย่างค่อเนื่องและยั่งยืน

2.4.2 สาเหตุการใช้ยาเสพติดในกลุ่มผู้ใช้แรงงาน

บนพื้นฐานการดำรงชีวิตของบุคคลในสังคมทุกวันนี้ ความเป็นอยู่ ความยากจน ความเหงา ความไม่สมหวัง การแข่งขัน ฯลฯ ล้วนแต่เป็นปัญหาที่ทำให้บุคคลต้องดิ้นรนเพื่อแสวงหาทางออกให้กับชีวิตของตนเอง ซึ่งแต่ละบุคคลย่อมมีความแตกต่างกันออกไป ไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน ผลออกมาจึงมีทั้งทางบวกและทางลบ ใครสมหวังก็ได้ดีไป ใครผิดหวังก็ยิ่งก่อให้เกิดปัญหาคาถามมาที่ยังสลับซับซ้อนมาก

ขึ้น บางคนหาทางออกให้กับตนเองไม่ได้ ก็หันไปพึ่งยาเสพติดเพื่อให้ลืมปัญหา จนทำให้ปัจจุบันปัญหา ยาเสพติดได้แพร่ระบาดไปในกลุ่มเป้าหมายต่างๆ มากยิ่งขึ้น สำหรับกลุ่มผู้ใช้แรงงาน จากผลการวิจัยพบว่า การแพร่ระบาดของยาเสพติด มีสาเหตุหลัก 3 ประการ คือ

1. สาเหตุเกิดจากตัวผู้ใช้แรงงานเอง ได้แก่

1.1 ความสนุกสนาน ความเพลิดเพลิน และการคลายเครียด

1.2 เพิ่มรายได้ โดยทำงานล่วงเวลาเกินกว่าที่ร่างกายจะรับได้ จึงต้องใช้ยาเสพติด

2. สาเหตุเกิดจากเจ้าของสถานประกอบการที่ขาดคุณธรรม ต้องการแสวงหาผลกำไรมากขึ้น โดยการเอาเปรียบผู้ใช้แรงงาน ด้วยการสร้างแรงงานงูใจในทางที่ผิด เช่น การเพิ่มค่าตอบแทนให้กับพนักงานขับรถยนต์โดยสารในช่วงเทศกาลสำคัญ หากผู้ใช้แรงงานมีความต้องการผลตอบแทนที่สูงขึ้น จำเป็นต้องผินทำงานล่วงเวลาเกินกว่าสภาพร่างกายจะรับได้ จึงต้องพึ่งยาเสพติดอย่างไม่ตั้งใจหรือลอกให้ผู้ใช้แรงงานเสพยาเสพติดประเภทกระตุ้นประสาท โดยไม่รู้ตัวเพื่อหวังผลในการทำงานเพิ่มขึ้น เช่น อาจนำเอายาไปผสมกับน้ำให้กลุ่มผู้ใช้แรงงานดัดฟันอ้อยคิม โดยไม่รู้ตัว เป็นต้น

3. สาเหตุเกิดจากสภาพแวดล้อมในการทำงาน ได้แก่

3.1 สภาพแวดล้อมการทำงานที่ต้องเกี่ยวข้องกับยาเสพติดบางชนิด เช่น ผู้ใช้แรงงานที่มีอาชีพช่างเฟอร์นิเจอร์ ช่างทาสี ช่างซ่อมตัวถังรถยนต์ ซึ่งต้องเกี่ยวข้องกับสารระเหยประเภททินเนอร์และ กาว เป็นต้น

3.2 สภาพทำงานบังคับ เนื่องจากเจ้าของสถานประกอบการต้องการเร่งผลงานให้เสร็จตามระยะเวลาที่กำหนดหรือตามฤดูกาล ทำให้ผู้ใช้แรงงานที่มีอาชีพก่อสร้าง แรงงานในภาคเกษตรกรรม แรงงานประมง เป็นต้น ต้องใช้ยาเสพติดประเภทกระตุ้น เพื่อให้เกิดการตื่นตัว และเพิ่มประสิทธิภาพทำงานมากยิ่งขึ้น

2.4.3 แนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการ

การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการ ไม่ใช่เป็นหน้าที่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง แต่เป็นหน้าที่ของทุกคนในสถานประกอบการที่จะต้องร่วมกัน เพื่อเป็นพลังต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด ปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นแต่ละประเภท แต่ละพื้นที่ จะมีความแตกต่างกันไป แต่ถ้าวิเคราะห์ถึงองค์ประกอบหลักของปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการแล้ว จะมีลักษณะที่เหมือนกันกล่าวคือ จะต้องเกี่ยวกับองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่

1. องค์ประกอบด้านตัวคนหรือผู้ใช้แรงงาน สามารถแยกออกเป็นกลุ่มๆ ได้ดังนี้

1.1 กลุ่มที่ไม่มีปัญหายาเสพติด

1.2 กลุ่มที่มีปัญหายาเสพติดซึ่งอาจเป็นผู้ซึ่งอาจเป็นผู้ที่เริ่มทดลองใช้ยาเสพติด

1.3 กลุ่มที่ติดยาเสพติด

1.4 กลุ่มที่เป็นผู้ค้ายาเสพติด

ในองค์ประกอบด้านตัวคน ถ้าเป็นกลุ่มผู้ใช้แรงงานที่ไม่มีปัญหาสุขภาพจิตจะต้องเน้นในด้านการป้องกันยาเสพติด โดยกิจกรรมจะมีลักษณะในเชิงสร้างสรรค์เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจในโทษพิษภัยอันตรายของยาเสพติด และการจัดกิจกรรมเชิงพัฒนาพฤติกรรมไม่ให้เกิดการเบี่ยงเบนไปใช้ยาเสพติด ถ้าเป็นกลุ่มผู้ใช้แรงงานที่เริ่มทดลองใช้ยาเสพติดจะต้องเน้นในด้านการป้องปรามโดยจัดกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนเจตคติ และการหยุดยั้งพฤติกรรมที่จะเสี่ยงเข้าไปใช้ยาเสพติด ส่วนกลุ่มผู้ใช้แรงงานที่เป็นผู้ติดยาเสพติดจะต้องจัดกิจกรรมในด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดกลับไปติดยาและถ้าเป็นกลุ่มผู้ใช้แรงงานที่เป็นผู้ค้ายาเสพติดจะต้องปราบปรามโดยใช้มาตรการทางกฎหมายเข้ามาจัดการอย่างเฉียบขาด เป็นต้น

2. องค์ประกอบด้านตัวยา หมายถึง ยาเสพติดที่มีการแพร่ระบาดในสถานประกอบการนั้น เช่น ยาบ้า เฮโรอีน กัญชา สารระเหย เป็นต้น ในองค์ประกอบด้านตัวยาถือว่ามีความสำคัญที่เป็น ปัญหาให้เกิดการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถานประกอบการ ดังนั้น การจัดกิจกรรมจะต้องมุ่งเน้นใน

3. องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการใช้ยาเสพติด เช่น สภาพแวดล้อม การทำงาน สภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในสถานประกอบการ บริเวณรอบๆ สถานประกอบ การ และสภาพแวดล้อมทางครอบครัวผู้ใช้แรงงาน ฯลฯ ในองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม จะต้องดำเนินการปรับสภาพแวดล้อมในสถานประกอบการไม่ให้เอื้อต่อการใช้ยาเสพติด เช่น การปรับสภาพแวดล้อมในการทำงานให้เหมาะสม ทำงานไม่เกินวันละ 8 ชั่วโมงติดต่อกัน เป็นต้น นอกจากนี้ จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน ครอบครัวผู้ใช้แรงงาน ด้านส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีลดความขัดแย้งและความเครียดทั้งผู้ใช้แรงงานและครอบครัว จัดกิจกรรมลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ในครัวเรือน ฯลฯ

ในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขขององค์ประกอบทั้ง 3 ประการดังกล่าว ได้กำหนดขั้นตอนและแนวทางดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพจิตในสถานประกอบการ โดยการประสานความร่วมมือจากไตรภาคี โดยมีนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการ ผู้ใช้แรงงาน/คณะกรรมการในสถานประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมคิดร่วมดำเนินงานกับหน่วยภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรสาธารณประโยชน์ต่างๆ ที่ดำเนินงานด้านการป้องกันแก้ไขปัญหาสุขภาพจิตในสถานประกอบการ 9 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจสภาพปัญหาและวิเคราะห์ปัญหาสุขภาพจิตในสถานประกอบการ สภาพความรุนแรงของปัญหามากน้อยขนาดไหน ใช้ยาเสพติดประเภทอะไร กลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องมากน้อยขนาดไหน สภาพแวดล้อมเป็นอย่างไร จึงนำข้อมูลนำไปกำหนดคน โยบาย

ขั้นตอนที่ 2 การทำประชาพิจารณ์เพื่อต่อสู้เอาชนะยาเสพติด ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสร้างความตระหนักให้บุคลากรในสถานประกอบการทุกคน จัดประชุมชี้แจงประชาสัมพันธ์ และทำประชาพิจารณ์ เพื่อให้มีมติร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดคนโยบายการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพจิตในสถานประกอบการ ขั้นตอนนี้สำคัญอย่างยิ่ง เพราะการที่จะให้คนโยบายเกิดการยอมรับจากทุกฝ่าย จึงจะเกิด

ความร่วมมือ ดังนั้น จำเป็นต้องเกิดจากการร่วมคิดร่วมแสดงความคิดเห็นของบุคคลทุกระดับในสถานประกอบการ และการกำหนดนโยบายจะต้องคำนึงถึงการสงวนสิทธิ์ของเจ้าของสถานประกอบการบางเรื่อง เช่นการยินยอมรับลูกจ้างที่คิดงานสัพทคิดให้ไปบำบัดและเมื่อได้รับบำบัดเป็นปกติแล้วสามารถเข้าทำงานในสถานประกอบการนั้นต่อไป เป็นต้น ขณะเดียวกันก็ต้องสงวนสิทธิ์ฝ่ายลูกจ้างบางเรื่องเช่นการยินยอมให้ตรวจสอบสารเสพติดในร่างกาย เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 4 การสร้างความเข้าใจในนโยบายกับบุคลากรในสถานประกอบการ การที่จะดำเนินการให้วัตถุประสงค์จำเป็นจะต้องมีการสื่อสารทำความเข้าใจกับบุคลากรทุกระดับ เมื่อมีความชัดเจนและเข้าใจตรงกันแล้วย่อมทำให้นโยบายเกิดผลประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ภาคราชการที่เกี่ยวข้อง และครอบครัวผู้ใช้แรงงาน เนื่องจากการดำเนินงานต้องอาศัยจากบุคคลดังกล่าว

ขั้นตอนที่ 5 การวางแผนดำเนินงาน การบรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายที่กำหนดไว้ั้น กระบวนการวางแผนต้องเกิดจากการระดมความคิดในทุกระดับว่าจะจัดทำแผน โครงการ หรือกิจกรรมใด ทำอย่างไร ทำที่ไหน กับกลุ่มเป้าหมายใด การวางแผนจะต้องมีทั้งมาตรการป้องกัน ป้องปราม ปรามปราม และบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพ ส่วนที่ใดไม่มีปัญหาที่ใช้แผนการเฝ้าระวัง ป้องปราม

ขั้นตอนที่ 6 การพัฒนาบุคลากรเพื่อเป็นแกนนำในการปฏิบัติตามแผนดำเนินงาน โดยเฉพาะหัวหน้างานเป็นผู้ใกล้ชิดและมีอิทธิพลทางด้านความคิดและพฤติกรรมกับผู้ใช้แรงงานมากที่สุด

การดำเนินการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย แผนงาน โครงการและกิจกรรม ที่กำหนดขึ้น เช่น ให้อำนาจวิธีการปฏิบัติตน รู้จักการสังเกต โดยอาจเชิญวิทยากรจากภายนอก หรือพาไปดูงานให้เกิดประสบการณ์

ขั้นตอนที่ 7 การดำเนินการจัดกิจกรรม จะต้องมีการวางแผน กำหนดขั้นตอน กิจกรรม ใดก่อนหลังและต้องต่อเนื่อง และการมีส่วนร่วมดำเนินการจะต้องเป็นไปอย่างกว้างขวางและอย่างถ้วนทั่ว

ขั้นตอนที่ 8 การติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน ขั้นตอนนี้ถือว่ามีความสำคัญมาก เนื่องจากขั้นตอนนี้สามารถบอกถึงความก้าวหน้า และความสำเร็จในการดำเนินงานว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และทำให้ทราบถึงปัญหาข้อขัดข้องอุปสรรคสามารถที่จะแก้ไขได้อย่างทันท่วงที ซึ่งการประเมินผลที่ดีควรจะมีการประเมินก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ เพื่อจะได้สอบถามข้อมูลความรู้สึก ความพึงพอใจ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 9 การรักษามาตรฐานและการตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง การดำเนินงานจะต้องรักษามาตรฐานและตรวจสอบอยู่ตลอดเวลา เพื่อเฝ้าระวังไม่ให้อาสาสมัครสัพทคิดหวนกลับมาในสถานประกอบการได้อีก

สำหรับบทบาทหน้าที่ของผู้รับผิดชอบงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการ ต้องเกิดจากความร่วมมือของทุกคนในสถานประกอบการ ดังนั้น ทุกคนจะต้องมีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตามสถานะของบุคคล ดังนี้

1. บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานประกอบการ

1.1 ให้ความสนใจและให้ความสำคัญต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

1.2 ต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด

1.3 ให้นโยบายการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการของตนเพื่อเป็นแนวทางในการทำแผนและกิจกรรม

1.4 จัดให้มีองค์กรหรือคณะกรรมการปฏิบัติงาน

1.5 สนับสนุนและเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

2. บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการของสถานประกอบการในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

2.1 จัดทำนโยบาย แผนงาน โครงการหรือกิจกรรม

2.2 บริหารจัดการและควบคุมดูแลการดำเนินงาน ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย รวมทั้งการติดตามประเมินผล

2.3 ให้ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินการหรือวิธีแก้ไขปัญหาลุप्तรรค

2.4 ออกกฎระเบียบในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

3. บทบาทหน้าที่ของฝ่ายบุคคล

3.1 จัดทำทะเบียนประวัติผู้สงสัยหรือมีพฤติกรรมเป็นพิเศษ

3.2 สอดส่องดูแลควบคุมให้ผู้ไ้แรงงานปฏิบัติตามกฎระเบียบที่เกี่ยวกับยาเสพติด

3.3 ทำหน้าที่ประสานงานขอความร่วมมือจากฝ่ายต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกสถาน

ประกอบการ

3.4 เป็นผู้นำในการดำเนินงาน

3.5 ให้คำปรึกษาผู้ไ้แรงงานและครอบครัวที่มีปัญหา ตลอดจนดูแลผู้ที่มีปัญหาเอาใจใส่ระหว่างการบำบัดและหลังการบำบัด

3.6 สรุปและประเมินสถานการณ์ ประเมินผลการดำเนินการ ปัญหาอุปสรรค ให้คณะกรรมการ/ผู้บริหารพิจารณา

4. บทบาทหน้าที่ของหัวหน้าคนงาน

4.1 เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้เรื่องโทษพิษภัยอันตรายและผลเสียของยาเสพติด

4.2 สอดส่องดูแล สังเกตพฤติกรรมผู้ไ้แรงงาน

4.3 กระตุ้นให้ผู้ไ้แรงงานให้ความร่วมมือและเข้าร่วมกิจกรรม

4.4 ให้คำปรึกษาในเบื้องต้นต่อผู้ไ้แรงงาน

4.5 ทำหน้าที่ประทับประคองและให้กำลังใจผู้ติดยากลำบากตัวกลับใจ

ในกรณีสถานประกอบการปลอดภัยสภาพดีผู้ที่ได้รับประโยชน์ ได้แก่

ก. เจ้าของสถานประกอบการ ได้แก่ ผลผลิตมีคุณภาพและปริมาณเพิ่มขึ้น ต้นทุนการผลิตลดลงเพราะความสูญเสียและความผิดพลาดในการทำงานลดลงทำให้ผลกำไรเพิ่มขึ้น ลดการลากรขาดงานของลูกจ้าง สภาพแวดล้อมดีขึ้น ประหยัดค่าใช้จ่ายในการฝึกแรงงานใหม่ ส่งเสริมภาพลักษณ์สถานประกอบการ ความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างดีขึ้นและลูกจ้างจงรักภักดีต่อนายจ้างเพิ่มขึ้น

ข. ลูกจ้าง ได้แก่ ลดอุบัติเหตุในการทำงาน เพิ่มความปลอดภัยในการทำงาน รายได้เพิ่มขึ้น ความสัมพันธ์กับนายจ้างดีขึ้น เพิ่มแรงงานจงใจในการทำงาน สุขภาพร่างกายแข็งแรง รู้สึกมีความสำคัญต่อองค์กร

2.5 มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในสถานประกอบการ

ในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด (สำนักงาน ป.ป.ส., เอกสารเผยแพร่ 2-15-2547:46-49) อาศัยความร่วมมืออย่างใกล้ชิดและอย่างต่อเนื่องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน อีกทั้งต้องสร้างความตระหนัก และจิตสำนึกในปัญหาอาชญากรรมที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ความมั่นคงของสังคมและมวลมนุษยชาติ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ต้อง มีเครื่องมือที่ทำให้สมาชิกหรือสถาบันต่างๆ ในสังคมร่วมรับผิดชอบในปัญหานี้

รัฐบาลได้เห็นความสำคัญของปัญหาอาชญากรรมในสถานประกอบการและได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม พ.ศ.2519 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2543 โดยกำหนดให้เจ้าของหรือผู้ดำเนินกิจการสถานประกอบการ มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับสถานประกอบการของตน ซึ่งมีบทกำหนดโทษไว้ หากไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ของตนหรือปล่อยให้มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมในสถานประกอบการของตน

2.5.1 ประเภทสถานประกอบการ

สถานประกอบการที่มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2543 มีอยู่ 6 ประเภท ได้แก่

1) สถาน้ำมันเชื้อเพลิง(บีบีบีบี) หมายถึง(พระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง,2542) สถานที่ใช้ในการเก็บน้ำมันเชื้อเพลิง เพื่อให้บริการน้ำมันเชื้อเพลิงแก่ยานพาหนะ และรวมถึงบริเวณที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตให้เป็นเขตสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิง ตลอดจนสิ่งก่อสร้าง ถึง ท่อและอุปกรณ์หรือเครื่องมือต่างๆ ในบริเวณสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิงนอกจากนี้ยังรวม ถึงสถานที่ที่ใช้ในการประกอบธุรกิจต่างๆ ซึ่งอยู่ในความควบคุมดูแลหรืออาศัยสิทธิของเจ้าของหรือผู้ดำเนินสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิง เช่น กิจการบริการล้างรถ(Car Care) กิจการหรือร้านซ่อมบำรุงรถ ร้านค้าจำหน่ายอุปกรณ์เกี่ยวกับรถหรือร้านประดับยนต์ ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายสินค้าเบ็ดเตล็ดทั่วไป เป็นต้น

2) สถานีบรรจูก๊าซให้แก่ยานพาหนะ (บีเอ็มก๊าซ) (กฎกระทรวงฉบับที่ 4, 2529) ซึ่งได้แก่ สถานีที่จัดไว้สำหรับบรรจูก๊าซแก่ยานพาหนะ โดยเฉพาะ รวมทั้งบริเวณของสถานีดังกล่าวไม่ว่าจะ จำหน่ายก๊าซหรือไม่

3) สถานบริการ (พ.ร.บ.สถานบริการ, 2509) ซึ่งหมายถึงสถานที่ที่สร้างขึ้นเพื่อให้บริการ โดยหวัง ผลประโยชน์ในการค้า ดังต่อไปนี้

3.1) สถานเดินรา (เช่น ดิสโกเทค ไนต์คลับ สถานลีลาศ เป็นต้น) รำวง ร่องเงิง ประเภทที่มี และประเภทที่ไม่มีหญิงพาดเนอรับบริการ

3.2) สถานที่ที่มีอาหาร สุรา น้ำชาหรือเครื่องดื่มอย่างอื่นจำหน่ายและบริการโดยมีหญิง บำเรอสำหรับปรนนิบัติลูกค้าหรือโดยที่มีสำหรับพักผ่อน หลับนอน หรือมีบริการนวดให้แก่ลูกค้าซึ่งสถานที่ดังกล่าวนี้ ได้แก่ กัดตาการที่มีหญิงบริการเฉพาะตัว ออกเทเลเล้าจ์ โรงน้ำชา สถานนวดแผนโบราณอย่าง เดียวที่ประตูห้องนวดปิดไม่ได้และไม่มีการอาบน้ำ ร้านอาหารที่มีคาราโอเกะและมีหญิงคอยปรนนิบัติ ร้านอาหารที่เปิดแผ่นเสียงมี ดี เจ จัดเพลงและชี้ นำให้ผู้เข้ามาใช้บริการเดินราได้ตามโต๊ะของตนเองโดยไม่มีฟลอร์เดินรา

3.3) สถานอาบน้ำ นวด หรืออบตัว ซึ่งมีผู้บริการให้แก่ลูกค้า โดยปกติแล้วสถานที่ดังกล่าว ต้องมีอ่างน้ำ มีห้องปิดมิดชิดมีกลอนประตูเช่น ร้านตัดผมที่มีนวดบริการนวดให้แก่ลูกค้าตามโรงแรมต่าง ๆ สถานอบอบนวดทั่วไป

3.4) สถานที่ที่มีอาหาร สุรา น้ำชา หรือเครื่องดื่มอย่างอื่นหรือจำหน่ายโดยจัดให้มีการแสดง ดนตรี หรือการแสดงอื่นใดเพื่อการบันเทิง เช่น คาเฟ่ (Café) กอฟฟี่ช็อป (Coffee shop) ซาลูน (Saloon)

4) ที่พักอาศัยในเชิงพาณิชย์ที่ให้ผู้อื่นเช่า อันได้แก่

4.1) หอพัก (พ.ร.บ.หอพัก, 2507) ซึ่งหมายถึง สถานที่ที่จัดขึ้นเพื่อรับผู้ซึ่งอยู่ในระหว่างการศึกษานและเข้าอยู่ในหอพัก โดยให้ทรัพย์สินตอบแทน

4.2) อาคารชุด (พ.ร.บ.อาคารชุด, 2522) ซึ่งหมายถึง อาคารที่บุคคลสามารถแยกการถือครองกรรมสิทธิ์ออกได้เป็นส่วน โดยแต่ละส่วนประกอบด้วยกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินส่วนบุคคลและกรรมสิทธิ์ร่วมในทรัพย์สินส่วนกลาง เช่น คอนโดมิเนียม อพาร์ทเมนท์ เป็นต้น

4.3) เกสเฮาส์ (พ.ร.บ.โรงแรม, 2478) ซึ่งหมายถึง บรรดาสถานที่ทุกชนิดที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อรับสินจ้างสำหรับคนเดินทาง หรือบุคคลที่จะหาที่อยู่หรือที่พักชั่วคราว ทั้งนี้ไม่ว่าสถานที่นั้นจะเป็น เคะสถานซึ่งใช้เป็นบ้านพักหรือไม่ กล่าวคือใช้เฉพาะเป็นที่รับบุคคลที่ประสงค์จะพักอาศัยอยู่ชั่วระยะเวลาอันน้อยหนึ่งเดือน โดยผู้มีสิทธิ์ให้ใช้มิได้ขายอาหารหรือเครื่องดื่มใดๆ แก่ผู้พักเป็นปกติธุระหรือแก่ประชาชน

5) สถานที่ที่ได้จัดให้มีการเล่นบิลเลียด สนุกเกอร์ ซึ่งเก็บค่าบริการจากผู้เล่น เช่น ค่าเกมต์ ค่าชั่วโมง เป็นต้น

6) โรงงาน (พ.ร.บ. โรงงาน, 2535) ซึ่งหมายถึง อาคาร สถานที่หรือยานพาหนะที่ใช้เครื่องจักรมีกำลังรวมตั้งแต่ 5 แรงม้า หรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่ 5 แรงม้าขึ้นไป หรือใช้คนงานตั้งแต่ 7 คนขึ้นไป โดยใช้เครื่องจักรหรือไม่ก็ตาม เช่น เรือประมง โรงเลื่อย ตู้ซ่อมบำรุงรถ โรงสี เป็นต้น

2.5.2 หน้าที่และความรับผิดชอบของสถานประกอบการ

เจ้าของหรือผู้ดำเนินการสถานประกอบการมีหน้าที่ดังนี้

1) ควบคุม ดูแล สอดส่องพนักงานของตนรวมทั้งบุคคลภายนอกไม่ให้กระทำหรือมีส่วนร่วมกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในหรือบริเวณสถานประกอบการ เช่น การทำบันทึกประจำวันการเข้า-ออก การทำบันทึกตรวจตราบริเวณ การทำประกาศหรือแนวทางปฏิบัติคนไม่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับยาเสพติด การทำบันทึกเตือนความประพฤติเกี่ยวกับยาเสพติดของพนักงาน เป็นต้น

2) พิจารณาคัดเลือกบุคลากรที่ไม่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดเข้าเป็นพนักงานในสถานประกอบการของตน เช่น ผู้สมัครงานต้องผ่านการตรวจหาสารเสพติดในร่างกายหรือมีใบรับรองแพทย์ว่ามีได้ติดยาเสพติดหรือไม่พบสารเสพติดในร่างกาย เป็นต้น

3) อบรมพนักงานของตนให้มีความเข้าใจในการป้องกันยาเสพติดอย่างสม่ำเสมอ เช่น การเชิญวิทยากรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมาอบรมให้พนักงาน หรือส่งพนักงานของตนเข้ารับการอบรมตามหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันยาเสพติดเพื่อให้เป็นตัวแทนอบรมพนักงานในสถานประกอบการ หรืออบรมร่วมกับการอบรมด้านการปฏิบัติงานประจำวัน เป็นต้น

4) จัดทำประวัติเกี่ยวกับชื่อ นามสกุล เลขประจำตัวประชาชน ที่อยู่ ภูมิลำเนาของพนักงานของตนไว้ประจำสถานประกอบการ เช่น สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของพนักงานและบันทึกเพิ่มเติมเกี่ยวกับสถานที่อยู่ปัจจุบันและภูมิลำเนา และให้พนักงานรับรองสำเนานี้ หรือให้พนักงานกรอกแบบบันทึกประวัติที่จัดให้และมอบแก่สถานประกอบการ เป็นต้น

5) ให้ความร่วมมือพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเกี่ยวกับ

ก. การแจ้งการพบการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในหรือบริเวณสถานประกอบการของตน ซึ่งควรทำบันทึกการแจ้งหรือสำเนาบันทึกการแจ้งไว้ด้วย

ข. การให้ข้อมูล ข่าวสารหรือพฤติกรรมของบุคคลที่มีเหตุอันควรสงสัย หรือควรเชื่อได้ว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในหรือบริเวณสถานประกอบการของตน ซึ่งควรบันทึกไว้เช่นกัน

6) อำนวยความสะดวกให้กับพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งช่วยเหลือพนักงาน ป.ป.ส. ในการตรวจหรือทดสอบหาสารเสพติดในร่างกายของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เหตุอันควรเชื่อว่าเสพยาเสพติดอยู่ในสถานประกอบการของตน เช่น การจัดสถานที่ การจัดห้องน้ำ การช่วยทำความสะอาดให้บุคคลที่รับการตรวจหรือทดสอบเข้าใจวัตถุประสงค์เบื้องต้นของการตรวจสอบหรือทดสอบ เป็นต้น

7) ติดป้ายหรือประกาศที่มีความชัดเจนและมีข้อความภาษาไทยที่แสดงถึง

ก. การเตือนเกี่ยวกับพายุหรืออันตรายโทรมตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด เช่น ยาเสพติด พืชร้ายทำลายชีวิต หรือจำหน่ายยาเสพติดมีโทษจำคุกถึงตลอดชีวิต เป็นต้น โดยข้อความนี้ต้องมีขนาดอักษรบังคับไว้ 2 ขนาดตามประเภทของสถานประกอบการดังนี้ คือ

- อักษรกว้างไม่น้อยกว่า 4 ซม. และสูงไม่น้อยกว่า 7 ซม. สำหรับสถานประกอบการประเภทสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิง (ปั้มน้ำมัน) สถานบริการบรรจุก๊าซ (ปั้มน้ำแก๊ส) โรงงาน

- อักษรไม่น้อยกว่า 2 ซม. และสูงไม่น้อยกว่า 3 ซม. สำหรับสถานประกอบการประเภทสถานบริการ ที่พักอาศัยในเชิงพาณิชย์ที่ให้เช่าประเภทหอพัก อาคารชุด เกสเฮาส์ สถานที่ที่จัดให้มีการเล่นบิลเลียด สนุกเกอร์ ซึ่งเก็บค่าบริการจากผู้เช่า

ข. การปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งบังคับให้ใช้ข้อความว่า “สถานประกอบการนี้อยู่ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด”

8) ปฏิบัติตามคำเตือนของเลขานุการ ป.ป.ส.เมื่อคนไม่ปฏิบัติอย่างไรอย่างหนึ่งตาม 1) – 7) ดังกล่าวข้างต้นโดยมิได้ตั้งใจหรือเจตนา

สำหรับความรับผิดชอบเจ้าของหรือผู้ดำเนินกิจการสถานประกอบการมีดังนี้

ก. ถูกปรับตั้งแต่ 10,000 – 50,000 บาท เมื่อไม่ปฏิบัติตามหนังสือเตือนของเลขานุการ ป.ป.ส.

ข. ถูกปิดชั่วคราว สถานประกอบการ ถูกพักใช้ใบอนุญาตประกอบการครั้งละไม่เกิน 15 วัน เมื่อเจ้าพนักงานตรวจพบว่ามีกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในหรือบริเวณสถานประกอบการของตน

2.6 ผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สาริต ธนทวี (2540) ได้ศึกษาทัศนะของเจ้าหน้าที่ของรัฐก่อน โยบายการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด : กรณีศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร เพื่อทราบถึงทัศนะของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง เจ้าหน้าที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาคเหนือ (เจ้าหน้าที่สำนักงาน ป.ป.ส. ภาคเหนือ) ตำรวจ อัยการ ศาล เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ และพนักงานคุมประพฤติ ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดโดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อทราบถึงมาตรการต่างๆ ที่รัฐบาลได้นำมาใช้เป็นแนวทางในการป้องกัน ปราบปราม และบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด 2) เพื่อศึกษาถึงทัศนะของข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด 3) เพื่อศึกษาถึงประสิทธิผลของการนำมาตรการในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดไปใช้ปฏิบัติ 4) เพื่อศึกษาถึงปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน และหาแนวทางในการแก้ไขการป้องกันปราบปรามยาเสพติด ให้มีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต

การศึกษาได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะทราบถึงทัศนะของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของรัฐ ประชากรที่สัมภาษณ์ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ที่

อยู่ในพื้นที่จังหวัดกำแพงเพชร โดยแบ่งคุณลักษณะของประชากรออกเป็น 7 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 เป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง กลุ่มที่ 2 เจ้าหน้าที่สำนักงาน ป.ป.ส. ภาคเหนือ กลุ่มที่ 3 เจ้าหน้าที่ตำรวจ กลุ่มที่ 4 พนักงานอัยการ กลุ่มที่ 5 ผู้พิพากษา กลุ่มที่ 6 เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ กลุ่มที่ 7 กลุ่มของพนักงานคุมประพฤติ รวมประชากรที่สัมภาษณ์ จำนวน 23 ท่าน

ผลการศึกษาพบว่า ผู้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ปัจจุบันกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมีครบถ้วนแล้ว แต่อาจขาดในบางเรื่อง เช่น กฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงิน ส่วนในเรื่องของการนำเอากฎหมายไปบังคับใช้ยังไม่บรรลุผลเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะมีปัจจัยหลายอย่าง คือ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องขาดความรู้ความเข้าใจในตัวบทกฎหมายและขั้นตอน แร่ปฏิบัติอย่างแท้จริงอีกทั้งขั้นตอนในการปฏิบัติมีความยุ่งยาก ซับซ้อน ลำช้า ขาดการประสานงานทั้งระดับหน่วยงานทั้งระดับหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องนอกจากนี้ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญ คือ บัญชีภายนอก ได้แก่ กลุ่มผู้มีอิทธิพลทั้งในส่วนกลางและท้องถิ่น จึงทำให้การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดไม่ได้ผลเท่าที่ควร โดยสามารถปราบปรามได้เฉพาะผู้ค้า และผู้เสพยาอ่อนเท่านั้นผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความเห็นที่ตรงกันเกือบทั้งหมดว่าสถานการณ์ยาเสพติด ในจังหวัดกำแพงเพชรเพิ่มขึ้นมากในปัจจุบัน (ปี พ.ศ.2540) โดยเฉพาะยาบ้า ทั้งนี้เพราะซื้อขายง่าย ผลิตได้ง่าย ต้นทุนต่ำ กำไรมาก จึงทำให้เกิดการผลิตและแพร่ระบาดอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง สำหรับนโยบายด้านการ ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดนั้นมีความชัดเจนดี แต่ปัญหาอยู่ที่การปฏิบัติเพราะมีปัญหาหลายประการ คือ ขาดการประสานงานงบประมาณ ขาดกลยุทธ์ในการดำเนินงาน และปัญหาการดำเนินคดีมีความยุ่งยากซับซ้อน

จากรวณ วิริยะศิริฤทธิไพบูลย์ และสรिता ธีรวิวัฒน์สกุล (2544) ได้ทำการศึกษาเรื่องสถานการณ์การใช้ยาเสพติดในกลุ่มผู้ใช้แรงงานเพียงใหม่-ลำพูน พบว่า การกระจายของผู้ใช้ยาเสพติดส่วนใหญ่ร้อยละ 60 และร้อยละ 28.8 อยู่ในกลุ่มอายุ 20-29 ปี และ 30-39 ปี ตามลำดับ เป็นเพศชายร้อยละ 72.5 สถานภาพสมรสและโสด ในสัดส่วนใกล้เคียงกัน ระดับการศึกษาเป็นระดับมัธยมศึกษาร้อยละ 48.8 ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 35 รายได้ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 3,000-5,000 บาทร้อยละ 74.7 และย้ายถิ่นมาจากที่อื่น ร้อยละ 37.5

ในแง่ของลักษณะการทำงานพบว่า ร้อยละ 1.2 (1 ราย) เท่านั้น ที่ทำงานในระดับบริหารหรือหัวหน้างาน ร้อยละ 94.8 ทำงานปกติไม่เกิน 8 ชั่วโมง ร้อยละ 56.3 มีการทำงานล่วงเวลา ร้อยละ 23.7 ทำงานมากกว่า 1 กะ มีเพียงร้อยละ 6.3 ที่ทำงานโดยไม่มีวันหยุด จำนวนปีที่ทำงานในบริษัทที่กำลังสังกัดอยู่ ร้อยละ 64.2 ทำงานมาเป็นเวลา 1-5 ปี ร้อยละ 28.3 ทำงานมานานกว่า 5 ปี มีเพียงร้อยละ 7.5 ที่ทำงานมาไม่ถึง 1 ปี

การยอมรับการใช้ยาเสพติด ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง พบว่าคนกลุ่มนี้มีการสูบบุหรี่สูงถึงร้อยละ 61.3 ดื่มสุราร้อยละ 76.3 รับประทานยาเสพติดร้อยละ 35 เคยลองกัญชาร้อยละ 23.8 และเฮโรอีนร้อยละ 2.5

จากการทดสอบความสัมพันธ์เบื้องต้น พบ มีความสัมพันธ์กับการใช้ยาเสพติด โดยเพศชายมี โอกาสใช้สารเสพติดสูงกว่าเพศหญิงถึง 4.7 เท่า ในขณะที่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอื่น ๆ ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ และการย้ายถิ่นกับการใช้ยาเสพติดพบความสัมพันธ์ ระหว่างการสูบบุหรี่ ทำนองเดียวกัน ผู้ที่ดื่มสุรามีการใช้สารเสพติดสูงเป็น 4.3 เท่าของผู้ไม่ดื่มพบความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนปีที่ทำงานในบริษัท หรือ โรงงานปัจจุบันกับการใช้สารเสพติด โดย ผู้ที่มีจำนวนปีที่ทำงาน 5 ปี ลงไปมีการใช้สารเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ทำงานมานานกว่า 5 ปี ถึง 3.9 เท่าไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งการทำงาน ชั่วโมงการทำงาน ช่วงเวลา (กะ) ในการทำงาน และจำนวนวันหยุด ต่อสัปดาห์กับการใช้สารเสพติด

เกสร กาญจนวิวัฒน์ บุษบา อนุศักดิ์และนิลวรรณ ระพีพงษ์ (2544) ได้ทำการศึกษาเรื่องการ ดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูนพบว่า โรงงาน อุตสาหกรรมในนิคมฯ ได้ให้ความสำคัญและร่วมมือกับคณะทำงานโครงการโรงงานสีขาวโดยได้จัดกิจกรรมตามกระบวนการหรือขั้นตอน และหลักเกณฑ์ในการนำไปสู่การเป็นโรงงานสีขาวที่จะต้องปลอดยาเสพติด โดยเข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐบาล และประสานความร่วมมือกับผู้ใช้แรงงานร่วมกันระหว่าง นายจ้าง และผู้ปฏิบัติงาน ได้มีการกำหนดนโยบายป้องกัน และแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานประกอบการของตน โดยพบว่ามีการศึกษาปัญหาความต้องการของผู้ใช้แรงงานร่วมกันระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง และผู้ปฏิบัติงาน ได้มีการกำหนดนโยบายป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานประกอบการของตน ซึ่งได้ลงนาม โดย ฝ่ายบริหารทั้งที่เป็นชาวไทย และชาวต่างชาติ ได้มีการสร้าง นโยบาย และแจ้งสถานการณ์ยาเสพติดในโรงงานของตนให้ผู้ใช้แรงงานทราบ โดยมีการประกาศเสียงตามสาย การคิดประกาศ การพิมพ์ลงวารสาร และการให้ผู้ใช้แรงงานเซ็นรับทราบนโยบาย และแจ้ง สถานการณ์ยาเสพติดในโรงงานของตนให้ผู้ใช้แรงงานทราบ โดยมีการประกาศเสียงตามสาย การคิด ประกาศ การพิมพ์ลงวารสาร และการให้ผู้ใช้แรงงานทราบนโยบายทุกคน โดยพบว่าทุกๆ กลุ่มได้ความ เข้าใจในปัญหาไปในทิศทางเดียวกัน ส่วนปัญหาที่พบคือ จำนวนพนักงานที่เข้าร่วมยังน้อย เนื่องจากเวลา ในการเข้างาน และเลิกงานของพนักงานไม่ตรงกัน แต่พนักงานก็เกิดความตระหนัก รักสุขภาพเกิดความ ภาคภูมิใจที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

บทที่ 3

นโยบายและมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการ

รัฐบาล พันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร ได้ประกาศสงครามขั้นเด็ดขาดกับยาเสพติด ตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2546 หลังจากดำเนินการตามยุทธศาสตร์และขั้นตอนการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด (Roadmap) มาเป็นระยะ ได้ประกาศชัยชนะกับยาเสพติดเมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2546 และหลังจากการจัดตั้งรัฐบาลสมัยต่อมาก็ได้กำหนดนโยบายการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดต่อเนื่อง เริ่มตั้งแต่การจัดประชุมคณะรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงและหัวหน้าส่วนราชการ ณ ทำเนียบรัฐบาล เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2548 การแถลงนโยบายของรัฐบาลต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2548 และการกำหนดแผนบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2548 – 2551 รองรับนโยบายของรัฐบาลเพื่อแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ(วารสารสำนักงาน ป.ป.ส.ฉบับที่ 1 ปี 2548:5-13)

3.1 นโยบายของนายกรัฐมนตรีต่อปัญหายาเสพติด

หลังการประกาศชัยชนะกับยาเสพติด พันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรียังคงมอบนโยบายในการดำรงภารกิจหารต่อสู้กับปัญหายาเสพติดอย่างต่อเนื่อง เพื่อมิให้ปัญหาเสพติดหวนกลับมาอีก

คำกล่าวของนายกรัฐมนตรี ในการประชุมชี้แจงนโยบายรัฐบาลจัดทำแผนบริหารราชการแผ่นดิน ณ ดิคสันดิโมตรี 2548 เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์พัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพรองรับนโยบายของรัฐบาล “เรื่องยาเสพติด เรื่องผู้มีอิทธิพล ทำต่อและเข้มแข็งขึ้น ท่านรองนายกรัฐมนตรี (พล.ต.อ.ชิดชัย วรรณสถิตย์) มี Roadmap ชัดเจนที่จะกวาดล้าง ท่านผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ วันนี้ยาเสพติดเริ่มกลับมาในบางที่ ขอให้ท่านถือเป็นภารกิจสำคัญของผู้กำกับพื้นที่ทุกท้องที่ต้อง X-Ray พื้นที่ตัวเองทุกพื้นที่อย่าให้มี ถ้าพบว่าพื้นที่ไหนยังมียาเสพติดชุมอยู่ ขาดการดูแลจากพื้นที่ถือว่าหย่อนประสิทธิภาพ ท่านช่วยย้ำหน่อย เพราะว่าวันนี้ชุมชนต่างๆเริ่มกลับมาฝากท่านดูแลด้วย”

คำกล่าวมอบนโยบายของนายกรัฐมนตรีแก่รัฐมนตรี หัวหน้าส่วนราชการ ผู้ว่าราชการจังหวัด ในการเปิดปฏิบัติการพลังแผ่นดินร่วมกวาดล้างยาเสพติด ครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 11 เมษายน 2548 ณ สโมสรตำรวจ กรุงเทพมหานคร “ตราบโดที่หมยังเป็นนายกรัฐมนตรี ผมจะไม่ยอมให้ยาเสพติดกลับมาเหมือนอย่างที่เราหวากันมา... ผู้ว่าราชการจังหวัดขอให้ใช้ภาวะผู้นำ ใช้หลักการบริหารจัดการเพื่อมอบหมายอำนาจหน้าที่และติดตามงานเพราะเนื่องจากว่าปัญหาเสพติดเคลอไม่ได้”

3.2 นโยบายของรัฐบาลที่สอดคล้องรัฐสภา

คณะรัฐมนตรีแถลงนโยบายต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2548 ถึงผลการดำเนินนโยบายของรัฐบาล 4 ปีที่ผ่านมา(2544-2547) และ 4 ปีถัดไป(2548-2551) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดมีดังนี้

ผลการดำเนินนโยบายของรัฐบาลตลอด 4 ปีที่ผ่านมาด้านสังคม จำนวนคดียาเสพติดลดลงจาก 420.7 ในปี 2543 เหลือ 116.5 คดีประชาชนแสนคนในปี 2547 เนื่องจากรัฐบาลได้เอาจริงเอาจังกับการปราบปรามผู้มีอิทธิพลและผู้ค้ายาเสพติด 4 ปีข้างหน้าต่อไปนี้จะ เป็น 4 ปีแห่งการเปลี่ยนผ่านประเทศไทยไปสู่ความมั่นคงยั่งยืนในทุกทาง เพื่อนำประเทศไปสู่โครงสร้างที่มีความสมดุล มั่งคั่ง มั่นคงและยั่งยืน โดยรัฐบาลจะดำเนินนโยบาย 9 ประการ ได้แก่

1. นโยบายขจัดความยากจน
2. นโยบายพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพ
3. นโยบายปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจให้สมดุลและแข่งขันได้
4. นโยบายบริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
5. นโยบายการต่างประเทศและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
6. นโยบายพัฒนากฎหมายและส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี
7. นโยบายส่งเสริมประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม
8. นโยบายรักษาความมั่นคงของรัฐ
9. นโยบายตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

นโยบายด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดปรากฏในนโยบายพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพ ดังนี้

...รัฐบาลจะดำเนินการต่อเนื่องอย่างจริงจังที่จะปราบปรามผู้มีอิทธิพลและยาเสพติดให้หมดไปจากสังคมไทย โดยยังคงยึดหลักการ **“ผู้เสพ คือ ผู้ป่วยที่ต้องได้รับการรักษา ส่วนผู้ค้า คือ ผู้ที่ต้องได้รับโทษตามกระบวนการยุติธรรม”** โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนควบคู่กับมาตรการปราบปรามทางกฎหมายและตัดช่องทางทางการเงินทุจริตของผู้มีอิทธิพลในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการค้ายาเสพติด การค้าไม้ทำลายป่า การก้ำกัมนุญ และการเป็นเจ้ามือการพนัน เป็นต้น...

นอกจากนี้ นโยบายด้านยาเสพติดยังปรากฏในนโยบายอื่นที่เป็นปัญหาเงื่อนไขเกี่ยวเนื่องกับยาเสพติด ได้แก่

“รัฐบาลจะ...จัดตั้งเขตปลอดอบายมุขรอบสถานศึกษา โดยผลักดันกฎหมายและมาตรการเพื่อให้อบายมุข ยาเสพติด และสิ่งชั่วร้ายทางเพศ อยู่ห่างไกลจากเยาวชน”

“รัฐบาลจะ...สร้างนิสัยรักการกีฬาและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์เพื่อหลีกเลี่ยงการหมกมุ่นสิ่งอบายมุขและยาเสพติด”

3.3 งานยาเสพติดตามแผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2548 – 2551

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 12 เมษายน 2548 เห็นชอบแผนบริหารราชการแผ่นดินไปใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติราชการ 4 ปี แผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2548 – 2551 กำหนดยุทธศาสตร์หลักที่เป็นวาระแห่งชาติ ซึ่งรัฐบาลมุ่งเน้นให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก รวมทั้งสิ้น 9 ประเด็นยุทธศาสตร์ ได้แก่ นโยบายขจัดความยากจน นโยบายพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพ นโยบายปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจให้สมดุลและแข่งขันได้ นโยบายบริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม นโยบายการค้าต่างประเทศและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ นโยบายพัฒนากฎหมายและส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี นโยบายส่งเสริมประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม นโยบายรักษาความมั่นคงของรัฐ และนโยบายตามแผนนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

งานยาเสพติด ปรากฏในประเด็นยุทธศาสตร์ต่างๆ โดยเฉพาะในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพ ด้านการเสริมสร้างความมั่นคงของชีวิตและสังคม

1) เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ สังคมไทยมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่ดี สงบสุข ปลอดภัยจากอบายมุขและสิ่งเสพติด

2) ตัวชี้วัด จำนวนคดีด้านประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ชีวิต เพล และยาเสพติด ลดลง

3) เป้าหมายปี 2548 - 2551 สัดส่วนคดียาเสพติดเหลือ 70 ต่อประชากรแสนคน

4) กลยุทธ์หลัก ป้องกันและปราบปรามผู้มีอิทธิพลโดยใช้มาตรการทางสังคม และกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนควบคู่ไปกับมาตรการทางกฎหมายและบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดให้สามารถกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข

5) เจ้าภาพ เจ้าภาพหลักยุทธศาสตร์ : มท. คร. ป.ป.ส. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง: ปปง, อส, สธ, ศช, กก.

นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับประเด็นยุทธศาสตร์อื่นๆ โดยเฉพาะ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 การต่างประเทศและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ และประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 8 นโยบายการรักษาความมั่นคงของรัฐ

3.4 แนวความคิดเชิงยุทธศาสตร์ในการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด

ยังคงยึดแนวคิดหลักที่นายกรัฐมนตรีและรองนายกรัฐมนตรี/ผู้อำนวยการ สดส. ได้ให้ไว้ในระยะที่ผ่านมา โดยมีแนวทางการดำเนินกลยุทธ์ที่สำคัญ คือ

1) การตัดวงจรปัญหา 3 วงจร คือ Supply Demand และ Potential Demand โดยให้แยกความต้องการ Supply ให้ออกจาก Supply ด้วยการตัดวงจรปัญหา 3 วงจรให้ออกจากกัน ได้แก่การควบคุม ตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด (Supply) การแก้ไขปัญหากลุ่มผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดที่มีอยู่ (Demand) และการป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปใช้ยาเสพติด (Potential Demand) โดยมีการบริหารจัดการเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนและบูรณาการให้การดำเนินงานสอดคล้องกันซึ่งเป็นที่มาของ 4 ยุทธศาสตร์หลัก

2) กำหนดพื้นที่เป้าหมายทางยุทธศาสตร์ โดยกำหนดพื้นที่เป้าหมายออกเป็น 4 พื้นที่ซึ่งต้องดำเนินงานประสานสอดคล้องกัน ได้แก่ **พื้นที่นอกประเทศ** ซึ่งเป็นพื้นที่ผลิต **พื้นที่ชายแดน** ซึ่งเป็นพื้นที่นำเข้าและสกัดกั้น **พื้นที่คอนโน** ซึ่งเป็นพื้นที่การค้า **พื้นที่ใจกลางหรือเขตเมือง (Heartland)** ซึ่งเป็นพื้นที่การค้า กระจายตัวและตลาดยาเสพติด

3) การบริหารระบบ (Area Approach) ผู้ว่าราชการจังหวัดกับผู้บังคับการตำรวจจังหวัดต้องเป็น “ป่าทองโก้” คือ ต้องคิดร่วมกัน ทำร่วมกัน ในระดับจังหวัดผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นหัวหน้า โดยมีผู้บังคับการตำรวจจังหวัดเป็นรองประธาน ในระดับอำเภอ มีนายอำเภอเป็นหัวหน้าและมีผู้กำกับ เป็นผู้ช่วย ในช่วง 4 ปีต่อไป (พ.ศ. 2548 – 2551) นอกจากผู้ว่าราชการจังหวัดกับผู้บังคับการตำรวจจังหวัดจะต้องเป็น “ป่าทองโก้” คู่กันแล้ว ยังมีป่าทองโก้คู่ใหม่ คือภาคีรัฐและภาคเอกชน ซึ่งต้องทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดเป็นหุ้นส่วนร่วมกัน ทั้ง 2 ระดับ คือ

ก.ในระดับ A-Agenda ระหว่าง ศตส.กระทรวง กรม/หน่วยงานกับ ศตส.ภาคประชาชน
ในส่วนกลาง

ข.ในระดับ A-Area ระหว่าง ศตส.กทม/จังหวัดในพื้นที่

แนวคิดการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดข้างต้น อาจสรุปให้ง่ายต่อการจดจำและนำไปใช้ คือ 3 วจรปัญหา 4 พื้นที่ 4 ยุทธศาสตร์

3.5 ยุทธศาสตร์การต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด

ยึดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์และแนวทางการดำเนินการในปี 2547/2548 ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2547 เป็นกรอบในการกำหนด Roadmap ในระยะที่ 4 และการดำเนินงานประกอบด้วยยุทธศาสตร์หลัก 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

- 1) ยุทธศาสตร์การควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด(Supply)
- 2) ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด(Demand)
- 3) ยุทธศาสตร์การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด(Potential Demand)
- 4) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการอย่างบูรณาการ

ในการแปลงยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติได้ดำเนินการเป็นไปตามลำดับขั้นตอน(Roadmap) รวมทั้งกำหนดการปฏิบัติการ (Operation) รองรับเป็นระยะเพื่อให้มีเป้าหมายทางยุทธศาสตร์และผลการปฏิบัติการที่ชัดเจนสามารถประเมินสถานการณ์และการดำเนินงาน

3.5.1 ยุทธศาสตร์เฉพาะด้าน (ศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดกระทรวงมหาดไทย:4-9)

1) ยุทธศาสตร์การควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด (Supply) มุ่งการดำเนินการเชิงรุกพื้นที่นอกประเทศเพื่อลดปริมาณการผลิตและนำไปสู่การยุติแหล่งผลิตในพม่าและลาว สกัดการนำเข้ายาเสพติด สารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ในพื้นที่ชายแดน ดำเนินการด้วยมาตรการด้านทรัพย์สิน ตรวจสอบ ควบคุม

ดูแลช่วยเหลือพัฒนาผู้ค้ายาเสพติดที่มารายงานตัวและผ่านโครงการทำความดีเพื่อแผ่นดินไม่ให้กลับมามีพฤติกรรมอีก ควบคุม ยาไอซ์ สารระเหย ยาอี ยาเค โทเคน ยาแก้ไอ ไม่ให้ ขยายตัว

2) ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาค้ายาเสพติด/ผู้ค้ายาเสพติด (Demand) มุ่งลดจำนวนผู้เสพ/ผู้ค้ายาเสพติดที่เหลืออยู่ ผู้กลับมาติดยา หรือ ผู้ติดยาใหม่ โดยเน้นการติดตามช่วยเหลือดูแล พัฒนาผู้ผ่านการบำบัดรักษาในระยะที่ผ่านมาให้สามารถพึ่งตนเองและดำรงชีวิตอยู่เป็นปกติสุข นำผู้ติดยาใหม่และผู้ติดยาเข้ารับการบำบัดรักษา นำผู้คิดหนัก/ผู้ติดเรื้อรังเข้ารับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูดูแลระยะยาว

3) ยุทธศาสตร์การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด (Potential Demand) มุ่งเน้นการป้องกันกลุ่มเยาวชนให้สามารถหยุดการเพิ่มขึ้นในการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด และ เสริมสร้างความเข้มแข็งและระบบเฝ้าระวังของยาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชน

4) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการอย่างบูรณาการ มุ่งเน้นการพัฒนาศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด (ศตส.) ทุกระดับควบคู่การพัฒนาองค์กรนอกภาครัฐราชการให้สามารถรักษาความยั่งยืนในการแก้ไขปัญหายาอย่างต่อเนื่องและการพัฒนาระบบเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของยาเสพติดทั้งใน ระดับ ชาติ และ ระดับพื้นที่

3.5.2 ยุทธศาสตร์เฉพาะพื้นที่

1) กรุงเทพมหานคร เร่งการสร้าง ความเข้มแข็งและระบบเฝ้าระวังยาเสพติดในชุมชนให้ครบถ้วน ปรียบปรามแหล่งการค้ายาเสพติดในพื้นที่ที่เป็นจุดศูนย์กลางการกระจายยาเสพติด ดังเช่น คลองเตย ดุสิต และควบคุมการค้า การแพร่ระบาดของยาอี/ยาเลิฟ ยาเค และ โทเคน โดย เฉพาะสถานบริการซึ่งเป็นแหล่งแพร่ระบาด สกัดกั้นการนำส่งออกยาเสพติดระหว่างประเทศ ทางท่าอากาศยานและท่าเรือ

2) ภาคเหนือ เน้นการสกัดกั้นยาเสพติด สารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ในพื้นที่ชายแดนพม่าด้านจังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ตาก และจังหวัดชายแดนด้าน เชียงราย น่าน อุตรดิตถ์ ควบคุมการแพร่ระบาดของกลุ่มเยาวชนในทุกพื้นที่ เฝ้าระวังและควบคุมแหล่งแพร่ระบาดของยาอี/ ยาเลิฟ ยาเค และ โทเคนของกลุ่มเยาวชนโดยเฉพาะสถานบริการในเมืองหลัก ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ พิษณุโลก นครสวรรค์

3) ภาคกลาง เน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งและระบบเฝ้าระวังยาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชน และการป้องกันและ แก้ไขปัญหายาเสพติดกลุ่มผู้ใช้แรงงานในพื้นที่ปริมณฑล ควบคุมการแพร่ระบาดของกลุ่มเยาวชนและกลุ่มสตรีในเขตเทศบาล หรือพื้นที่ Heartland ซึ่งมีสัดส่วนการใช้ยาบ้าสูงขึ้น ไม่ให้ขยายตัว เฝ้าระวังและสกัดกั้นการนำเข้ายาเสพติดและเสริมสร้างความเข้มแข็ง ของ หมู่บ้าน/ชุมชนชายแดนกัมพูชา ด้านจังหวัดตราด สระแก้ว และชายแดนพม่า ด้านจังหวัด กาญจนบุรี

4) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพิ่มมาตรการเฝ้าระวังการสกัดกั้นการนำเข้ายาเสพติดด้านลาว ทั้ง โดยการประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในระดับท้องถิ่น การเสริมสร้างความเข้มแข็ง

ของหมู่บ้าน/ชุมชนชายแดนด้านจังหวัดหนองคาย อุบลราชธานี เลย และนครพนม การเสริมสร้าง ประสิทธิภาพการตรวจตราสกัดกั้นจุดเข้าออกในแนวชายแดน เฝ้าระวังและควบคุมแหล่งแพร่ระบาดของยาเสพติด/ ยาเสพติด ยาเค และโคเคนของกลุ่มเยาวชน โดยเฉพาะสถานบริการที่มีแนวโน้มสูงขึ้น การควบคุมการใช้สารระเหยทั้งกลุ่มที่เคยใช้ยาบ้าเดิมซึ่งเปลี่ยนไปใช้สารระเหยและกลุ่มผู้ใช้รายใหม่

5) ภาคใต้ เร่งรัดการสร้างเสริมความเข้มแข็งและระบบเฝ้าระวังยาเสพติดในหมู่บ้าน/ ชุมชน แก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาแก้ไอในกลุ่มเยาวชน โดยเน้นหนักพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดนราธิวาส ปัตตานี สงขลา และยะลา มิให้เป็นปัญหาเงื่อนไขด้านปัญหาความมั่นคง สกัดกั้นและปราบปรามการลักลอบการนำเข้ายาไอ ยาแก้ไอ จากมาเลเซีย สิงคโปร์ และการนำเข้ายาบ้า ยาแก้ไอ จากชายแดนพม่าด้านจังหวัดระนอง

3.6 แนวคิดการดำเนินการตาม Roadmap การต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด

ในขั้นตอนและแนวทางการดำเนินยุทธศาสตร์ คณะรัฐมนตรี และศตส. ได้กำหนด Roadmap การต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดออกเป็นระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ยึดพื้นที่ แยกฉวย ทำลายวงจรยาเสพติด(1 กุมภาพันธ์ – 30 เมษายน 2546) กำหนดเป้าหมาย คือ หยุดยั้ง กวาดล้าง ทำลายการค้า การแพร่ระบาดของยาเสพติดทุกพื้นที่ ด้วยการทำลายวงจรปัญหา ตัดวงจรการเสพ ขอกจากวงจรการค้า โดยกดดันให้ผู้ค้ายาเสพติด ผู้เสพ/ผู้ติดเปิดเผยตัว และปราบปรามขั้นเด็ดขาดกับผู้ที่ยังคงมีพฤติกรรม

ระยะที่ 2 พื้นฟู ดูแล พัฒนา สร้างความเข้มแข็งของพลังแผ่นดินและชุมชน(1 พฤษภาคม – 2 ธันวาคม 2546) โดยมีเป้าหมาย ขจัดการแพร่ระบาดของยาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชนให้หมดไป หรือเบาบางลงจนอยู่ในระดับที่ไม่ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิต โดยปกติของประชาชน และประชาชนเกิดความพึงพอใจต่อการต่อสู้กับปัญหายาเสพติด

ระยะที่ 3 ดำรงความเข้มแข็งของพลังแผ่นดินและชุมชนในการเอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืน (3 ธันวาคม 2546 – 30 กันยายน 2547) มีเป้าหมาย ดำรงความเข้มแข็งของพลังแผ่นดินและชุมชนในการเอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืน

ระยะที่ 4 การเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดและสร้างความยั่งยืนให้ต่อเนื่อง(พ.ศ.2548) กำหนดเป้าหมาย มุ่งที่จะเอาชนะปัญหายาเสพติดให้ได้ผลอย่างยั่งยืนและมีระบบเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดที่มีประสิทธิภาพ

3.7 ภารกิจการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด

การเฝ้าระวังป้องกันและเสริมสร้างความมั่นคงและยั่งยืน ในชัยชนะที่มีต่อการต่อสู้กับยาเสพติด โดยกำหนดเป้าหมายการดำเนินการแต่ละด้าน ดังนี้

3.7.1 ยุทธศาสตร์การควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด (Supply) โดยการควบคุมตัวยาเสพติด สารตั้งต้น เคมีภัณฑ์และกลุ่มผู้ผลิต ผู้ค้ายาเสพติดในทุกพื้นที่ ทั้งพื้นที่ผลิตนอกประเทศ พื้นที่ ชายแดน พื้นที่ตอนใน และพื้นที่ในเมือง (Heartland) ไม่ให้มีผู้ค้ายาเสพติดเกิน 0.10 คน ต่อประชากร 1,000 คน และมีกสิยาเสพติดไม่เกิน 2 คดีต่อประชากร 100,000 คน โดยการ

- 1) พิสูจน์ทราบและติดตามความเคลื่อนไหว สืบสวนปราบปราม และดำเนินการด้านทรัพย์สินกลุ่มผู้ค้ายาเสพติดรายสำคัญ จำนวน 1,100 คน เป็นอย่างน้อย
- 2) ตรวจสอบติดตามพฤติกรรม ช่วยเหลือ ดูแล พัฒนากลุ่มผู้ค้ายาเสพติดที่รายงานตัว และผ่านโครงการทำความดีเพื่อแผ่นดิน จำนวน 43,000 คน
- 3) ดำเนินการความร่วมมือกับต่างประเทศเชิงรุกทั้งด้านการข่าว การปฏิบัติการร่วม การพัฒนาทางเลือก และเพื่อนำไปสู่การยุติแหล่งผลิตนอกประเทศ
- 4) สกัดกั้นการนำเข้า ส่งออกยาเสพติด สารตั้งต้น สารเคมีจุดเข้าออก และช่องทางนำเข้าส่งออกพื้นที่ชายแดน
- 5) เสริมสร้างความเข้มแข็งหมู่บ้าน/ชุมชนชายแดน 1,218 หมู่บ้าน/ชุมชน ให้มีขีดความสามารถเฝ้าระวังป้องกันยาเสพติด
- 6) ติดตามความเคลื่อนไหว เฝ้าระวังและควบคุมยาเสพติดที่แพร่ระบาดทดแทน

3.7.2 ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาลูกข่าย/ผู้ติดยาเสพติด (Demand) ดำเนินการค้นหาผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดที่ยังหลงเหลืออยู่ และผู้ติดยาใหม่ แล้วนำเข้าสู่ระบบการบำบัดฟื้นฟูที่เหมาะสม ดำเนิน การให้ ผู้ผ่านการบำบัดรักษาได้รับการติดตามช่วยเหลือดูแล และพัฒนาให้สามารถพึ่งตนเองและดำรงชีวิตอย่างมีปกติสุข โดยให้มีผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดไม่เกิน 1 คน ต่อประชากร 1,000 คน ด้วยการ

- 1) ติดตาม ช่วยเหลือ ดูแล พัฒนาผู้ผ่านการบำบัดรักษาให้สามารถพึ่งตนเองและดำรง ชีวิตอย่างมีปกติสุขให้ได้อย่างน้อยร้อยละ 50 ของผู้ผ่านการบำบัดรักษา หรือประมาณ 150,000 คน
- 2) บำบัดรักษาผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดในทุกระบบประมาณ 137,000 คน ให้ทั่วถึงและมี คุณภาพ
- 3) นำกลุ่มผู้ติดยาหนัก (Harcore) เข้าฟื้นฟู ดูแลในสถานบำบัดฟื้นฟูระยะยาวโดยจัดให้มีสถานบำบัดฟื้นฟูระยะยาว อย่างน้อยภาคละ 1 แห่ง
- 4) ปรับเปลี่ยนทัศนคติของสังคมและชุมชนในการยอมรับ และให้โอกาสผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด สามารถใช้ ชีวิตอยู่ในสังคมและชุมชน

3.7.3 ยุทธศาสตร์การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด (Potential Demand) สร้างความตื่นตัวและการมีส่วนร่วมของประชาชนทั่วไปในการเฝ้าระวังดูแลปัญหาเสพติด สร้าง ภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติด ในกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปใช้ยาเสพติดทั้งกลุ่มเยาวชน กลุ่มผู้ใช้แรงงาน สร้างความเข้มแข็งและระบบเฝ้าระวังยาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชนทั่วประเทศ ด้วยการ

1) รมรงค์สร้างควมตื่นตัว และส่งเสริมการเฝ้าระวัง คู่มือปัญหาสุขภาพจิตในกลุ่ม ประชาชนทั่วไป

2) สร้างภูมิคุ้มกันและจัดกิจกรรมเยาวชนทั้งในและนอกสถานศึกษา

3) ส่งเสริมกิจกรรมเฝ้าระวังคู่มือปัญหาสุขภาพจิตในกลุ่มผู้ใช้แรงงานทั้งในและนอกสถานประกอบการให้ได้อย่างยั่งยืน

4) สร้างชุมชนเข้มแข็งและระบบเฝ้าระวังอย่างยั่งยืนให้หมู่บ้าน/ชุมชนทั่วประเทศ จำนวน 80,932 หมู่บ้าน/ชุมชน หรือร้อยละ 95 ของหมู่บ้าน/ชุมชนทั่วประเทศเป็นอย่างน้อย

3.7.4 ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการอย่างบูรณาการ พัฒนาระบบเฝ้าระวังยาเสพติด เสริมสร้างความเข้มแข็งของ ศตส.จังหวัด/กทม. และองค์กรนอกภาครัฐราชการ ติดตาม รายงานผลการดำเนินงาน ผลการใช้จ่ายงบประมาณ ประเมินสถานการณ์และผลการดำเนินงานและปรับแผนปฏิบัติการอย่าง เป็นระบบ ด้วยการ

1) พัฒนาระบบเฝ้าระวังยาเสพติด ในการชี้ความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ปัญหา ยาเสพติดทั้งด้านสภาพปัญหาสุขภาพจิตของพื้นที่ระดับจังหวัด อำเภอ หมู่บ้าน/ชุมชน (หมู่บ้าน ก-ข-ค-ง) ด้วยกลุ่มเป้าหมาย

2) เสริมสร้างความเข้มแข็งของ ศตส.จังหวัด/กทม.ทุกพื้นที่ ให้มีขีดความสามารถเป็นองค์กรอำนวยการแผน งบประมาณ การดำเนินงาน และการเฝ้าระวังในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ และต่อเนื่อง

3) ส่งเสริมการสนับสนุนภาคนอกราชการ ทั้งองค์กรเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรประชาชน ให้เข้ามามีบทบาทอำนวยการแผน งบประมาณ การดำเนินงานการเฝ้าระวังป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพจิตในระดับพื้นที่ร่วมกับองค์กรภาครัฐ

4) ติดตามรายงานผลการดำเนินงาน และการใช้จ่ายงบประมาณทุกรอบ 1 เดือน

5) ประเมินผลสถานการณ์และผลการดำเนินงานทุกรอบ 4 เดือน

6) ปรับแผนปฏิบัติงานทุกรอบ 6 เดือน

3.8 มาตรการ เป้าหมาย และหน่วยรับผิดชอบอำนาจตามยุทธศาสตร์

3.8.1 ยุทธศาสตร์การควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด (Supply) ได้กำหนดเป้าหมายหลัก คือ มุ่งที่จะเอาชนะปัญหาสุขภาพจิตให้ได้อย่างยั่งยืนและมีระบบเฝ้าระวังปัญหาสุขภาพจิตที่มีประสิทธิภาพ โดยมีมาตรการสำคัญได้แก่

1. ยุติแหล่งผลิตนอกประเทศ โดยการ

1.1 ขยายความร่วมมือด้านการข่าวและการปราบปรามเพื่อทำลายการผลิต/การค้า และ กลุ่มบุคคล/เครือข่ายสำคัญ/อิทธิพล/เจ้าหน้าที่ที่หนุนหลัง

1.2 ขยายความร่วมมือด้านทางเลือกเพื่อลดการผลิตยาเสพติด

1.3 เสริมสร้างความร่วมมือและกดดันในเชิงนโยบาย

โดยมีเป้าหมายในการดำเนินการตามมาตรการดังนี้

ก. จำนวนแหล่งผลิตยาเสพติดภายนอกประเทศลดลงอย่างน้อยร้อยละ 80

ข. มีแผนความร่วมมือด้านการพัฒนากับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อลดการผลิตยาเสพติด

ติดอย่างน้อย 1 โครงการ

สำหรับหน่วยงานที่รับผิดชอบ ได้แก่ สำนักงาน ป.ป.ส. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
กระทรวงการต่างประเทศ และกระทรวงกลาโหม

2. เพิ่มประสิทธิภาพการสกัดกั้นการนำเข้า โดยการ

2.1 เพิ่มความเข้มงวดในพื้นที่สำคัญและเส้นทางตามลำน้ำโขงและลำน้ำสำคัญ โดย
การใช้เครื่องมือ/เทคนิคสมัยใหม่เข้าช่วย

2.2 ขยายการสกัดกั้นไปในพื้นที่ช่องทางใหม่ โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคอีสาน ภาคกลาง

2.3 ขยายการสร้างหมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็งบริเวณชายแดน

2.4 กำหนดจุดสกัดกั้นในเส้นทางที่สำคัญ โดยการจัดตั้งจุดสกัดถาวร การตั้งเครื่อง

X-Ray ตามด่านศุลกากรและจัดให้มีรถ X-Ray เคลื่อนที่

โดยมีเป้าหมายในการดำเนินการตามมาตรการดังนี้

ก. สกัดกั้นช่องทางทางนำเข้ายาเสพติดตามแนวชายแดน 110 ช่องทาง

เส้นทางตามลำน้ำโขงและเส้นทางตามลำน้ำสำคัญ

ข. ด่านชายแดนและจุดผ่อนปรนทุกแห่งในพื้นที่จังหวัดที่มีเขตติดต่อกับ

ประเทศเพื่อนบ้าน

ค. หมู่บ้าน/ชุมชนชายแดน จำนวน 1,308 แห่ง

สำหรับหน่วยงานที่รับผิดชอบ ได้แก่ ศตส.กองทัพบก สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
ศตส.กระทรวงมหาดไทย และศตส.จังหวัดและอำเภอ/กิ่งอำเภอ

3. การทำลายเครือข่ายการค้า/นักค้าสำคัญ/อิทธิพล/เจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยการ

3.1 เพิ่มประสิทธิภาพชุดข่าว/ชุดปราบปรามให้มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะ ทำลาย
เครือข่ายการค้า/กลุ่มอิทธิพล/เจ้าหน้าที่ของรัฐ

3.2 ขยายผลการสืบสวนโดยใช้มาตรการทางกฎหมายทั้งริบทรัพย์ ฟอกเงินและภาษี
อากร

โดยมีเป้าหมายในการดำเนินการตามมาตรการดังนี้

ก. เครือข่ายการค้าและนักค้ายาเสพติดรายสำคัญ 1,100 คนและนักค้าย่อย 26,000 คน

ข. เครือข่ายนักค้ายาเสพติดรายสำคัญถูกดำเนินคดีและทรัพย์สินไม่น้อยกว่าร้อยละ

80 ของเป้าหมาย และร้อยละ 60 ของคดียาเสพติดที่ส่งตรวจ ทรัพย์สินเข้าหลักเกณฑ์ตามกฎหมาย

สำหรับหน่วยงานที่รับผิดชอบมาตรการนี้ ได้แก่ สำนักงาน ป.ป.ส. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงาน ปปง. กระทรวงการคลัง

4. ควบคุมแหล่งแพร่ระบาด โดยการ

4.1 ให้ ศตส.จ/กทม. และศตส.อ/เขต กำหนดให้มีชุดเฝ้าระวัง/กวดขัน/ควบคุม พื้นที่ไม่ให้มีการค้ายาเสพติดโดยเด็ดขาด

4.2 ให้ ศตส.จ/กทม. จัดให้มีเจ้าภาพรับผิดชอบ ควบคุมแหล่งแพร่ระบาด ให้แก่สถานบันเทิง/หอพัก/บ้านเช่า/คอนโด ฯลฯ อย่างเข้มงวด โดยนำมาตรการควบคุมตาม พ.ร.บ. ยาเสพติด 2519 มาใช้โดยเคร่งครัด

4.3 มีระบบเฝ้าระวังยาเสพติด

4.4 Re X-Ray ผู้ค้ารายย่อย

โดยมีเป้าหมายในการดำเนินการตามมาตรการดังนี้

ก.หมู่บ้าน/ชุมชน 83,947 แห่ง สถานศึกษา 42,091 แห่ง

ข.สถานบันเทิง/สถานบริการ/สถานประกอบการ/หอพัก/สถานบริการน้ำมัน
เชื้อเพลิง อย่างน้อยร้อยละ 80 ปฏิบัติตามมาตรการควบคุม พรบ.ยาเสพติด2519 โดยเคร่งครัด

สำหรับหน่วยงานที่รับผิดชอบมาตรการนี้ ได้แก่ ศตส.กระทรวงมหาดไทย/จังหวัด/อำเภอ/กทม./กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน และกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

5. ควบคุมไม่ให้มีขายเสพติดชนิดใหม่แพร่ระบาด

5.1 กำหนดให้สถานตรวจพิสูจน์ทั่วประเทศเฝ้าตรวจ/แจ้งเตือนด้วยชนิดใหม่

5.2 ใช้การสืบสวนจับกุม ดำเนินคดีอย่างเคร่งครัด

5.3 ใช้มาตรการทางภาษีอากร/มาตรการริบทรัพย์และมาตรการฟอกเงินแก่ ผู้กระทำความผิดอย่างเข้มงวด

ความผิดอย่างเข้มงวด

โดยมีเป้าหมายในการดำเนินการตามมาตรการดังนี้

ก.สถานพิสูจน์ทั่วประเทศ

ข.เครือข่ายนักค้ายาเสพติดต่างชาติ

ค.ร้อยละ 80 ของเครือข่ายและผู้ค้ายาเสพติดถูกดำเนินคดีและยึดทรัพย์สิน

สำหรับหน่วยงานที่รับผิดชอบมาตรการนี้ ได้แก่ สำนักงาน ป.ป.ส. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข สำนักงาน ปปง. กระทรวงการคลัง

3.8.2 ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาผู้เสียหาย/ผู้ติดยาเสพติด (Demand) มีมาตรการที่สำคัญ ได้แก่

1. ค้นหาผู้เสียหาย/ผู้ติดยาเสพติด จัดทำทะเบียนและจำแนกประเภท

- 1.1 พัฒนากลไกการค้นหาให้มีประสิทธิภาพ โดยการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานสาธารณสุข ตำรวจ กำนันผู้ใหญ่บ้านและผู้ประสานพลังแผ่นดิน
- 1.2 ให้กลไกดังกล่าวทำการค้นหา/เฝ้าระวังอยู่ตลอดเวลา หากพบให้ดำเนินการส่งต่อเข้าสู่ระบบที่จัดไว้
- 1.3 พัฒนาระบบข้อมูลให้สามารถเป็นฐานในการส่งต่อ ตรวจสอบ/ติดตาม ช่วยเหลือดูแลผู้เสียหาย/ผู้ติดยาเสพติดอย่างแท้จริง

โดยมีเป้าหมายในการดำเนินการตามมาตรการดังนี้

ก. ผู้เสียหาย/ผู้ติดยาเสพติดทุกคน ต้องได้รับการค้นหาและนำเข้าสู่ระบบบำบัด อย่างน้อย 137,000 ราย

ข. ศคส.ทุกระดับได้ใช้ข้อมูล

สำหรับหน่วยงานที่รับผิดชอบมาตรการนี้ ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวง ยุติธรรม กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ ศคส.มท./จังหวัด/กทม./อำเภอ

2. บำบัดฟื้นฟูผู้เสียหาย/ผู้ติดยาเสพติด ปรับปรุงระบบและวิธีการบำบัดรักษาทั้ง 3 ระบบ ให้สอดคล้องกับตัวยาที่แพร่ระบาดในปัจจุบัน ทั้งให้เชื่อมประสานและเอื้ออำนวยซึ่งกันและกันโดย

2.1 ระบบสมัครใจภายใต้เงื่อนไข ต้องรายงานตัวต่อทางราชการ ต้องบำบัดจนครบ ขึ้นก่อน ต้องได้รับการช่วยเหลือดูแลจากครอบครัว/ชุมชน ไม่ให้กลับไปใช้อีก และถ้ากลับไปใช้อีก จะต้องเข้าสู่ระบบบังคับ

2.2 พัฒนาระบบบังคับให้เป็นแบบควบคุมตัวอย่างเข้มงวด

2.3 พัฒนาคุณภาพการบำบัดรักษาระบบต้องโทษให้มีความเข้มข้นและเป็นขั้นตอนที่รองรับผู้ที่ไม่สามารถเลิกได้โดยระบบบังคับบำบัด

ทั้ง 3 ระบบให้พัฒนาระบบการฟื้นฟูสมรรถภาพระยะยาวด้วย หลักการประหยัด พึ่งตนเอง ด้วยการสนับสนุนให้ผู้อยู่ระหว่างบำบัดได้ทำกิจกรรมการผลิตเพื่อเพิ่มพูนความรู้ทักษะ และสามารถนำบริโภคได้ระหว่างบำบัดได้ด้วย

โดยมีเป้าหมายในการดำเนินการตามมาตรการดังนี้

ก. ร้อยละ 90 ของผู้เสียหาย/ผู้ติดยาเสพติด ได้รับการบำบัดฟื้นฟูในระบบที่เหมาะสม

ข. จัดให้มีสถานบำบัดที่ได้มาตรฐานตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดอย่างน้อย

จังหวัดละ 1 แห่ง

ค. จัดให้มีสถานบังคับบำบัดในแบบควบคุมตัวและแบบควบคุมตัวอย่างเข้มงวดเพิ่มขึ้น 10 แห่ง

สำหรับหน่วยงานที่รับผิดชอบมาตรการนี้ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวง
ยุติธรรม และศตส.จังหวัด/อำเภอ

3. บำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดหนัก (Hartcore) แยกเป็นมาตรการย่อยได้ดังนี้

- 3.1 จัดให้มีระบบการค้นหา/จำแนกและจัดทำทะเบียนกลุ่มHartcoreเป็นการเฉพาะ
- 3.2 มีการพัฒนาเทคนิค/วิธีการบำบัดรักษา พวกHartcore เป็นการเฉพาะ
- 3.3 จัดเตรียมสถานที่บำบัดรักษาเป็นการเฉพาะ โดยให้สามารถบำบัดฟื้นฟูใน ระยะ

ยาว

โดยมีเป้าหมายในการดำเนินการจัดทำจำนวน 1 แห่ง และมีหน่วยงานที่รับผิดชอบ ได้
แก่ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงยุติธรรม และศตส.จังหวัด/กทม.

4. ให้ความช่วยเหลือผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด ให้มีอาชีพ และมีรายได้ แยกเป็นมาตรการ
ย่อยได้ ดังนี้

4.1 พัฒนากลไกการดูแลผู้เสพ/ผู้ติดหลังการบำบัด โดยการประสานความร่วมมือ
ระหว่างสถานีอนามัยตำบล หน่วยงานบริการประชาชนของตำรวจ กำนันผู้ใหญ่บ้านและผู้ประสานพลัง แผ่น
ดินของกรมการปกครอง ให้สามารถให้การช่วยเหลือ ดูแลผู้เสพ/ผู้ติด อย่างแท้จริง

4.2 นำเอาแผนงาน/โครงการ แก้ไขปัญหาความยากจนเข้ามารองรับการช่วยเหลือผู้เสพ/
ผู้ติด ที่ผ่านการบำบัดให้มีอาชีพ/มีงานทำ/มีที่ทำกินอย่างทั่วถึง

4.3 จัดให้มีเครือข่ายผู้เสพ/ผู้ติดที่เลิกแล้ว ได้มีกิจกรรมร่วมกันเพื่อเสริมกำลังใจ และให้
ความช่วยเหลือผู้ที่อยู่ระหว่างการเลิก

โดยมีเป้าหมาย ร้อยละ 50 ของผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูครบกำหนดเข้าสู่ระบบการติดตาม
ดูแลช่วยเหลือและพัฒนา และหน่วยงานที่รับผิดชอบมาตรการนี้ ได้แก่ กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษา
ธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงพัฒนาสังคมฯ ศตส.มท./จังหวัด/กทม./อำเภอ

5. รมรงค์ปรับเปลี่ยนเจตคติให้สังคมยอมรับและให้โอกาสผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด โดย
แยก เป็นมาตรการย่อย ดังนี้

5.1 การรณรงค์ในระดับแนวกว้างอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สังคมเข้าใจและยอมรับผู้เสพ/
ผู้ติด

5.2 จัดทำโครงการ โรงงานเชื้ออาหารแก่ผู้เสพ/ผู้ติดที่ผ่านการบำบัด

5.3 สถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียน/นักศึกษาที่ใช้จ่ายติดสามารถ ศึกษา
จนจบปีการศึกษานั้นๆ

โดยมีเป้าหมายร้อยละ 80 ของผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด ได้รับการยอมรับและสามารถใช้
ชีวิตอยู่ในชุมชน/โรงเรียน/สถานประกอบการ ได้อย่างปกติสุข และหน่วยงานที่รับผิดชอบมาตรการนี้

ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงยุติธรรม กระทรวงแรงงาน กระทรวงพัฒนาสังคมฯ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงาน ป.ป.ส. ศตส.มท.และศตส.ทุกระดับ

3.8.3 ยุทธศาสตร์การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด (Potential Demand)

โดยแยกเป็นมาตรการสำคัญได้ดังนี้

1. การสร้างภูมิคุ้มกันด้านทานยาเสพติด แยกเป็นมาตรการย่อย ได้แก่

- 1.1 การรณรงค์เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันด้านทานยาเสพติดในทุกกลุ่มประชากร
- 1.2 การรณรงค์เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันด้านทานยาเสพติดอย่างค้ำเนื่องในกลุ่มเด็กและเยาวชน
- 1.3 การรณรงค์สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขจัดปัญหาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชน พื้นที่ Heartland

บ้าน/ชุมชน พื้นที่ Heartland

- 1.4 จัดกิจกรรมทางเลือกให้แก่เยาวชน ครอบครัว และประชาชนทั่วไปโดยเน้นการ มี

ส่วนร่วมของประชาชนและองค์การภาคประชาชน

โดยมาตรการนี้มีเป้าหมาย กลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปใช้ยาเสพติด 40 ล้านคน และมีหน่วยงานที่รับผิดชอบมาตรการนี้ ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงาน กระทรวงพัฒนาสังคมฯ กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงาน ป.ป.ส ศตส.มท./ กทม./จังหวัด/อำเภอ

2. การสร้างชุมชนเข้มแข็งและพลังแผ่นดิน แยกเป็นมาตรการย่อยได้ดังนี้

- 2.1 ดำรงความเข้มแข็งของหมู่บ้าน/ชุมชน เอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืน (ประเภท ก.)
- 2.2 ส่งเสริมพัฒนา หมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็งประเภท ข.ให้เป็นประเภท ก.
- 2.3 ทบทวนทีมวิทยากรกระบวนการในทุกอำเภอ และมอบหมายให้ดำเนินการ เสริม

สร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้าน/ชุมชน ประเภท ค/ง.

2.4 จัดให้มีทีมวิทยากรกระบวนการชุดพิเศษเข้าไปสร้างความเข้มแข็งในทุกชุมชนเมือง (Heartland) ที่ยังไม่สามารถเป็นชุมชนเข้มแข็งเป็นกรณีพิเศษ

2.5 สร้างเสริมความเข้มแข็งของพลังแผ่นดินและผู้ประสานพลังแผ่นดินให้มีกิจกรรมค้ำเนื่อง โดยการฝึกอบรมเสริมสร้างความรู้ มอบหมายภารกิจที่ชัดเจนและมีการติดตามผล เสริมสร้างความเข้มแข็งของชมรมพลังแผ่นดินท้องถิ่นสามัคคี

- 2.6 จัดระบบเฝ้าระวังปัญหาเสพติดในทุกหมู่บ้าน/ชุมชน

2.7 บูรณาการกิจกรรมด้านยาเสพติดเข้าไว้ในกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้าน/ชุมชน/ ส่วนราชการในจังหวัด/อำเภอ

โดยเป้าหมายของมาตรการนี้ คือ หมู่บ้าน/ชุมชน 83,947 แห่ง ผู้ประสานพลังแผ่นดิน 2.8 ล้านคน และวิทยากรกระบวนการ จังหวัด/อำเภอ ละอย่างน้อย 1 ชุด และหน่วยงานที่รับผิดชอบ ได้แก่ ศตส.มท./กองทัพไทย/จังหวัด/กทม./อำเภอ กอ.รมน. และกอ.ปทส.

3. ส่งเสริมสถานศึกษาให้เอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืน แยกเป็นมาตรการย่อยได้ดังนี้

- 3.1 สํารวจจำแนกประเภทสถานศึกษา เป็นระดับ ก/ ข/ ค/ ง. ตามแนวทางจำแนก หมู่บ้าน / ชุมชนเข้มแข็ง
- 3.2 Re X-Ray ผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดที่เป็นนักเรียน นักศึกษา นำเข้าระบบแก้ไข พิ้นฟูที่เหมาะสม
- 3.3 จัดทีมวิทยากรกระบวนการเข้าเสริมสร้างสถานศึกษาเข้มแข็งเอาชนะยาเสพติด
- 3.4 จัดตั้งแกนนำผู้บริหารสถานศึกษา/คณะครูอาจารย์เครือข่ายเยาวชน/นักเรียน/ นักศึกษา ทั่วประเทศ ทั้งในและนอกสถานศึกษาให้เป็นแกนหลักในการเฝ้าระวังปัญหาเสพติด
- 3.5 จัดกิจกรรมทางเลือกตลอดทั้งปี ทั้งในและนอกสถานศึกษา โดยเน้น กีฬา ดนตรี วิทยาศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ค่าย/ฝึกอบรม ลูกเสือ/ยุวกาชาด เนตรนารี
- 3.6 ฝึกอาชีพ/จัดหางานให้นักเรียน นักศึกษา เยาวชน ในช่วงปิดภาคเรียน
- 3.7 จัดระบบเฝ้าระวังปัญหาเสพติดในสถานศึกษา เช่น การประเมินสถานการณ์ ภายในโรงเรียนเป็นประจำ การตั้งกลุ่มอาจารย์/นักเรียนแกนนำ การนิเทศก์
- 3.8 ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน/นักศึกษา
- 3.9 ส่งเสริมผู้ปกครองนักเรียน/นักศึกษา มีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังปัญหาเสพติด ภายในและรอบสถานศึกษา
- 3.10 ส่งเสริมงานวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาเสพติด

โดยมีเป้าหมายในการดำเนินการของมาตรการนี้ ได้แก่ ร้อยละ 80 ของสถานศึกษาทั่วประเทศ เป็นสถานศึกษาเข้มแข็งเอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืนประเภท ก/ข. และวิทยากรกระบวนการ ในสถานศึกษาประเภท ค/ง. และหน่วยงานที่รับผิดชอบ ได้แก่ กระทรวงศึกษา กระทรวงท่องเที่ยวและ กีฬา กระทรวงวัฒนธรรม ศคส.จังหวัด/อำเภอ/กทม.

4. ส่งเสริมให้สถานประกอบการเอาชนะปัญหาเสพติดอย่างยั่งยืน แยกเป็นมาตรการย่อย ดังนี้

- 4.1 สํารวจ/แยกประเภทสถานประกอบการ/หอพัก เป็นสถานประกอบการเข้มแข็ง ก/ ข/ ค/ ง. ตามแนวทางการจำแนกหมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็ง
- 4.2 ขยายโรงงานสีขาวที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 50 คนขึ้นไป ให้ครบทุกแห่ง/ทุกประเภท
- 4.3 สร้างระบบเฝ้าระวัง มิให้ปัญหาเสพติดเกิดขึ้น โดยผู้ประสานพลังแผ่นดิน การประเมินสถานการณ์ภายในเป็นประจำ การจัดทีมวิทยากรกระบวนการ การรณรงค์ การจัดกิจกรรม สุขภาพ
- 4.4 ส่งเสริมบทบาทของสหภาพแรงงานต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการต่อต้านยาเสพติด และเฝ้าระวังปัญหา

โดยกำหนดเป้าหมายของมาตรการนี้ ได้แก่ ร้อยละ 80 ของสถานประกอบการที่มีลูกจ้าง ตั้งแต่ 50 คนขึ้นไป และหอพักทั่วประเทศ เป็นสถานประกอบการ/หอพัก เข้มแข็งเอาชนะ ยาเสพติด ประเภท ก/ข. และทีมวิทยากรในสถานประกอบการ ประเภท ก/ง. และหน่วยงานที่รับผิดชอบ ได้แก่ กระทรวงแรงงาน กระทรวงพัฒนาสังคมฯ ศตส.มท./จังหวัด/อำเภอ

3.8.4 ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการอย่างบูรณาการ แบ่งออกเป็นมาตรการสำคัญ ดังนี้

1. ดำรงความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานของ ศตส.ในทุกระดับ โดย

1.1 เพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ศตส.ทุกระดับโดย

- ก.กำหนดให้มีบุคลากรประจำใน ศตส.ทุกระดับ
- ข.มีการพัฒนาบุคลากรของ ศตส.ทุกระดับอย่างต่อเนื่อง
- ค.จัดหา/สนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นอย่างเพียงพอ

โดยมีเป้าหมายของมาตรการ ได้แก่ มีโครงสร้าง/บุคลากร ปฏิบัติงานอย่างพอเพียงใน ศตส.ทุกระดับ และมีการประชุม ศตส. ทุกระดับอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

2. บูรณาการแผน/งบประมาณ การดำเนินการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด แบ่งออก มาตรการย่อย ดังนี้

2.1 จัดทำ Roadmap การต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดอย่างต่อเนื่องทั้งในระดับชาติ ระดับ มาตรการ/และระดับพื้นที่ (ภาค/จังหวัด/อำเภอ)

2.2 จัดให้มีการบูรณาการแผนและงบประมาณด้านยาเสพติดของ ศตส.ในทุกระดับ ทั้งระหว่างมาตรการแลพระดับพื้นที่

2.3 ส่งเสริม สนับสนุนองค์กรเอกชน ประชาชน องค์กรนอกภาครัฐ และองค์กรพัฒนาเอกชน เข้ามามีบทบาทในการจัดทำแผนฯอำนวยการ งบประมาณ การดำเนินงานในระดับพื้นที่ร่วมกับองค์กรภาครัฐ

โดยมีเป้าหมายดำเนินการดังนี้ งบประมาณอย่างน้อยร้อยละ 70 ลงสู่พื้นที่เป้าหมาย และมีแผนปฏิบัติการประจำปี โดยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ

3. อำนวยการ เร่งรัด ติดตาม และประเมินผล แบ่งออกเป็นมาตรการย่อย ได้แก่

3.1 การตรวจราชการ ศตส.

3.2 การรายงานผลการปฏิบัติงานในการประชุม ศตส.

3.3 การติดตามการใช้งบประมาณ

3.4 พัฒนาระบบข้อมูล และกลไกการเฝ้าระวังที่มีประสิทธิภาพ ด้วยการ

- ก.กำหนดให้มีระบบข้อมูลและระบบเฝ้าระวังและระบบเตือนภัย ศตส.ทุกระดับ
- ข.มีระบบข้อมูล ระบบเฝ้าระวังใน ศตส.ทุกระดับ
- ค.มีการแจ้งเตือนภัยทุกเดือน

3.9 การจัดองค์กรการบริหารจัดการต่อผู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด

3.9.1 องค์กรอำนวยการระดับชาติ

ศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดแห่งชาติ ทำหน้าที่ อำนวยการ สั่งการ เร่งรัด กำกับดูแล ตรวจสอบติดตาม และประเมินผลการดำเนินการปฏิบัติงานของส่วนราชการและองค์กรต่างๆ

3.9.2 องค์กรระดับยุทธศาสตร์และมาตรการเฉพาะด้าน (Function)

1. ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดกระทรวงมหาดไทย (ศตส.มท.) ทำหน้าที่เป็นเจ้าภาพ ภารกิจการป้องกันผู้มีโอกาสเข้าไปใช้ยาเสพติด (Potential Demand)
2. ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดกองทัพไทย (ศตส.กองทัพไทย) มีหน้าที่เป็นเจ้าภาพ ภารกิจการสกัดกั้นยาเสพติด สารตั้งต้นและสารเคมีในพื้นที่ชายแดน
3. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ทำหน้าที่เป็นเจ้าภาพ ภารกิจการควบคุมด้วยยาและผู้ผลิต/ ผู้ค้ายาเสพติด (Supply)
4. กระทรวงสาธารณสุข ทำหน้าที่เป็นเจ้าภาพ ภารกิจการแก้ไขปัญหายูสเอท/ผู้ติดยาเสพติด (Demand)

3.9.3 องค์กรปฏิบัติการระดับพื้นที่ (Area)

โดยมีศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด(ศตส.)ระดับต่างๆ ทำหน้าที่แปลงยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ ในระดับภาค ระดับกรุงเทพมหานคร/จังหวัดและเขต/อำเภอ ดังนี้

1. ระดับภาค ทำหน้าที่ อำนวยการ ประสาน และสนับสนุนในภารกิจด้านการสกัดกั้น ในพื้นที่ชายแดนที่รับผิดชอบ ประกอบด้วย
  - ก. ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดกองทัพภาค 1- 4 (ศตส.ทภ.1 – 4)
  - ข. ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดกองเรือภาคที่ 1- 4 (ศตส.ภก.1 กร. ศตส.ภก.2 กร. ศตส.ภก.3 กร.)
  - ค. ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด กองบัญชาการชายแดนจันทบุรี-ตราด (ศตส.ภปช.จต.)
2. ระดับจังหวัด ทำหน้าที่ อำนวยการและปฏิบัติการของกรุงเทพมหานคร และจังหวัด ร่วมกับหน่วยงาน องค์กรในพื้นที่ ประกอบด้วย
  - ก. ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดกรุงเทพมหานคร (ศตส.กทม.)
  - ข. ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดจังหวัด (ศตส.จ.)
3. ระดับอำเภอ/เขต ทำหน้าที่ ปฏิบัติการของเขตและอำเภอ ร่วมกับหน่วยงาน และองค์กรในพื้นที่ ประกอบด้วย
  - ก. ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดนครบาลเขต 1- 9 (ศตส.น.1 – 9)
  - ข. ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดอำเภอ (ศตส.อ.)

3.10 Roadmap ด้านความปลอดภัย ระยะที่ 4(1 ตค.2547 – 30 กย.2548) ของกระทรวงแรงงาน

กระทรวงแรงงานได้กำหนดยุทธศาสตร์ดำเนินงานด้านความปลอดภัย ปี 2548 ตามแนวทางแก้ไข ปัญหาความปลอดภัยที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบ เมื่อ วันที่ 6 กรกฎาคม 2547 โดยจัดทำ Roadmap ด้านความปลอดภัย ระยะที่ 4 (1 ตุลาคม 2547 – 30 กันยายน 2548) กระทรวงแรงงานขึ้น (ภาคผนวกที่ 1) ดังนี้

เป้าหมาย : มุ่งสร้างความเข้มแข็งให้สถานประกอบการกิจการอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืน

ผลสัมฤทธิ์ : สถานประกอบการที่มีลูกจ้าง 50 คนขึ้นไปทั่วประเทศ ร้อยละ 80 เป็นสถานประกอบการที่เข้มแข็ง

ข้อมูล : สถานประกอบการกิจการ จำนวน 20,583 แห่ง (ณ 30 มิถุนายน 2547)

แนวทางการดำเนินการ กระทรวงแรงงานได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานตามที่ได้เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบตามยุทธศาสตร์การต่อสู้เพื่ออาชนะยาเสพติด 3 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ด้านการป้องกันกลุ่มผู้ใช้แรงงานเข้าไปใช้ยาเสพติด (Potential Demand)

1.1 เป้าหมาย

1.1.1 มุ่งที่จะป้องกันผู้ใช้แรงงานไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

1.1.2 มุ่งที่จะดำรงความเข้มแข็งของสถานประกอบการให้สามารถเอาชนะยาเสพติด

ได้อย่างยั่งยืน

1.2 มาตรการสำคัญ

1.2.1 รมรณรงค์สร้างจิตสำนึก สร้างภูมิคุ้มกันแก่ผู้ใช้แรงงาน โดยมีกิจกรรม ได้แก่

ก.เผยแพร่ความรู้/จัดนิทรรศการเกี่ยวกับโทษและการป้องกันปัญหาเสพติดในกลุ่มผู้ใช้แรงงาน มอบให้ทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงแรงงานรับผิดชอบ

ข.ส่งเสริมบทบาทของสหภาพแรงงานให้เข้ามามีส่วนร่วมในการต่อต้านยาเสพติด และเฝ้าระวังปัญหา มอบให้กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานรับผิดชอบ

1.2.2 ดำรงความเข้มแข็งเอาชนะปัญหาเสพติดอย่างยั่งยืน ในสถานประกอบการที่มีลูกจ้าง 50 คนขึ้นไป จำนวน 20,583 คน โดยมีกิจกรรม ได้แก่

ก.รณรงค์ให้สถานประกอบการ 50 คนขึ้นไปเข้าร่วมโครงการ โรงงานสีขาว ครอบคลุมแห่ง (25,729 แห่ง) และติดตามผลให้ผ่านเกณฑ์โรงงานสีขาว ร้อยละ 80

ข.Re X-Ray ค้นหาผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการที่ติดยาเสพติดและขอความร่วมมือนายจ้างให้เข้ารับการบำบัดและรับกลับเข้าทำงาน

โดยมอบให้กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานรับผิดชอบ

1.2.3 ส่งเสริมเครือข่ายและพัฒนาผู้ประสานพลังแผ่นดินในกลุ่มผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการ จำนวน 124,879 คน ให้มีศักยภาพและสามารถเฝ้าระวังปัญหาในสถานประกอบการ

ของตนเอง โดยมีกิจกรรม ให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการพลังแผ่นดินเข้าใจบทบาทและปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้ครบทุกสถานประกอบการที่มีการจัดตั้งเครือข่ายผู้ประกอบการพลังแผ่นดิน และผู้ประกอบการพลังแผ่นดินสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์ระหว่างกัน โดยมอบหมายให้สำนักงานแรงงานจังหวัดเป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลัก และทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงแรงงานสนับสนุน

1.2.4 ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ในสถานประกอบการ

โดยมีกิจกรรม จัดให้มีกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพให้แก่ผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการ เช่น กีฬาในโรงงาน การออกกำลังกาย เป็นต้น โดยมอบหมายให้กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน และสำนักงานประกันสังคม

2. ยุทธศาสตร์ด้านการแก้ไขผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด (Demand)

2. เป้าหมาย มุ่งที่จะให้ผู้ผ่านการบำบัด และฟื้นฟูที่ผ่านการคัดกรองจากหน่วยงานบำบัดแล้ว ได้รับการช่วยเหลือด้านอาชีพ

2.2 มาตรการสำคัญ ให้ผู้ผ่านการบำบัดมีความรู้และมีอาชีพ เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยมีกิจกรรมดังนี้

2.2.1 ให้ความร่วมมือฝึกอาชีพ มอบหมายให้กรมพัฒนาฝีมือแรงงานรับผิดชอบ

2.2.2 ให้ความรู้เรื่องการแนะนำอาชีพและอาชีพอิสระ มอบหมายให้กรมการจัดหางาน

2.2.3 ให้ความรู้เรื่องการมีงานทำและข้อมูลข่าวสารตลาดแรงงาน มอบหมายให้กรมการจัดหางาน

2.2.4 ธรรมรงค์สร้างเจตคติแก่นายจ้าง ให้โอกาสผู้ผ่านการบำบัดเข้าทำงาน มอบหมายให้กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานเป็นเจ้าภาพหลักกรมการจัดหางานและสำนักงานประกันสังคมสนับสนุน

3. ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการ

3.1 เป้าหมาย มุ่งเน้นให้มีการบูรณาการการดำเนินงานแก้ไขปัญหาเสพติดยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง และมีเอกภาพ

3.2 มาตรการสำคัญ

3.2.1 เสริมสร้างความเข้มแข็งของศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดกระทรวงแรงงานให้สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ โดยมีกิจกรรม จัดให้มีการประชุม ศตส.ร.ง อย่างสม่ำเสมอ

3.2.2 ติดตาม/ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดยาเสพติดปีงบประมาณ 2548 โดยมีกิจกรรม

ก. ให้มีการติดตามและรายงานผลทุก 3 เดือน

ข. ให้มีการประเมินผลการดำเนินงานอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

3.11 โครงสร้างศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดจังหวัดฉะเชิงเทรา (ศตส.จ.ฉช.)

การหนังสือสั่งการของกระทรวงมหาดไทยด่วนที่สุด ที่ มท 0211.1/ว 427 ลงวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2546 เรื่อง ชักซ้อมความเข้าใจในการดำเนินงานศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด (ศตส.จ.) (ภาคผนวกที่ 2) ซึ่งมีสาระสำคัญเกี่ยวกับโครงสร้างของ ศตส.จ. ให้แบ่งออกเป็น 5 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายป้องกัน ฝ่ายปราบปราม ฝ่ายบำบัดรักษา ฝ่ายอำนวยการ และฝ่ายประชาสัมพันธ์ ดังนั้น ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด (ศตส.จ.ฉช.) จึงได้มีปรับปรุงโครงสร้างการทำงานขึ้น ดังนี้

1. ปรับปรุงองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของ ศตส.จ.ฉช. ตามคำสั่งจังหวัดฉะเชิงเทรา ที่ 1865 /2547 ลงวันที่ 30 กันยายน 2547 (ภาคผนวกที่ 3) ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1.1 องค์ประกอบ คณะกรรมการศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด (ศตส.จ.) มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อำนวยการ รองผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดเป็นรองผู้อำนวยการ มีกรรมการร่วมประกอบไปด้วย ภาครัฐมีหัวหน้าส่วนราชการทั้งฝ่ายพลเรือนและฝ่ายทหารในพื้นที่จังหวัดทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด มีภาคเอกชน ได้แก่ ประธานหอการค้าจังหวัดและประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัด โดยมี ปลัดจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการรวมทั้งสิ้น 28 คน ทั้งนี้ แรงงานจังหวัด ก็เป็นกรรมการชุดนี้ด้วย

1.2 อำนาจหน้าที่ของ ศตส.จ มี 11 ประการ สรุปโดยสังเขปมีดังนี้ 1) จัดวางระบบข้อมูลข่าวสาร ติดตามประมวลสถานการณ์ 2) จัดทำแผนปฏิบัติงานเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยร่วมกับส่วนราชการ ภาคเอกชน และองค์กรภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง 3) สั่งการหรือมอบหมายงานให้ส่วนราชการและหน่วยงานในพื้นที่ในลักษณะบูรณาการทั้งแผนงาน งบประมาณและการปฏิบัติ 4) อำนวยการ ประสานเร่งรัด ติดตามประเมินผลการปฏิบัติการ 5) จัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและกลุ่มเสี่ยงต่างๆ 6) กำหนดเป้าหมายในการปราบปราม และจัดหน่วยเฉพาะกิจเข้าปฏิบัติในพื้นที่เป้าหมายหรือเสริมการปฏิบัติ 7) ประสานการปฏิบัติกับฝ่ายตำรวจและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการบังคับใช้กฎหมาย ในการปราบปราม ขยายผล ตรวจยึดทรัพย์สินและทำลายเครือข่าย 8) จัดชุดสืบสวน ตรวจสอบข้อเท็จจริงหรือตามคำร้องเรียนของประชาชน 9) เสนอพิจารณาให้ทุนให้โทษต่อเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง 10) ติดตามประเมินผลการดำเนินงาน ให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงและพัฒนากับหน่วยงานราชการและองค์กรต่างๆ เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด 11) รายงานผลการปฏิบัติงานและสถานการณ์ทุกระยะ

2. จัดให้มีคณะทำงานใน ศตส.จ.ตามคำสั่งจังหวัดฉะเชิงเทรา ที่ 1866/2547 ลงวันที่ 30 กันยายน 2547 (ภาคผนวก ที่ 4) แบ่งคณะทำงานเป็น 5 ฝ่าย ดังนี้

2.1 คณะทำงานฝ่ายอำนวยการ ประกอบด้วย รองผู้ว่าราชการจังหวัดคนที่ 1 เป็นหัวหน้าคณะ

กรรมการประกอบด้วย ปลัดจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติจังหวัด ประชาสัมพันธ์จังหวัด ห้องดินจังหวัด และเจ้าหน้าที่ในสังกัดสำนักงานจังหวัดและที่ทำการปกครองจังหวัดเป็นคณะทำงาน และหัวหน้ากลุ่มงานปกครองจังหวัดเป็นคณะทำงานและเลขานุการคณะ มีหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการของ ศคส.จ.

2.2 คณะทำงานฝ่ายป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

ก. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมทั่วไป ประกอบด้วย ปลัดจังหวัดเป็นหัวหน้า มี หัวหน้าส่วนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นคณะทำงาน โดยมีหัวหน้ากลุ่มงานปกครองจังหวัดเป็นคณะทำงานและเลขานุการ มีหน้าที่โดยสังเขป คือ 1) การระดมความร่วมมือจากทุกภาค ส่วน 2) สนับสนุนการปฏิบัติงานตามที่อำเภอ/กิ่งอำเภอ 3) จัดทำข้อเสนอและรายงานต่อ ศคส.จ.ในการดำเนินงานพื้นที่พิเศษและกลุ่มเป้าหมายสำคัญที่เกินขีดความสามารถ ศคส.อ.4) ดำเนินการป้องกันอาชญากรรมในทุกกลุ่มประชากร ตั้งแต่ระดับครอบครัวถึงระดับชุมชน ทั้งการรณรงค์ การประชุมสัมมนา กีฬาด้านอาชญากรรม การสร้างภูมิคุ้มกัน การสร้างแกนนำ 5) จัดกิจกรรมรณรงค์ในวันสำคัญ และแสวงหาความร่วมมือภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรประชาชน 6) จัดทำระบบเฝ้าระวังในพื้นที่ และรายงานความเคลื่อนไหวสถานการณ์การแพร่ระบาด 7) ดำเนินการตามที่ ศคส.จ.มอบหมาย

ข. คณะทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในสถานศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา 1 เป็นหัวหน้าคณะ ทำงาน มีหัวหน้าส่วนราชการและผู้บริหารสถาบันการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมทั้งภาครัฐและเอกชนเป็นคณะทำงาน โดยมีหัวหน้ากลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา 1 เป็นเลขานุการ คณะทำงานฯ มีหน้าที่ จัดทำแผน โครงการ ดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ติดตามประเมินผล ประสานความร่วมมือด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในสถานศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และดำเนินการตามที่ ศคส.จ.มอบหมาย

ค. คณะทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในสถานประกอบการ ประกอบด้วย แรงงานจังหวัด เป็นหัวหน้าคณะทำงาน มีหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องได้แก่ ผบก.ตำรวจภูธรจังหวัด สาธารณสุขจังหวัด โยธาธิการและผังเมืองจังหวัด พัฒนาสังคมฯจังหวัด นายอำเภอ/ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้ากิ่งอำเภอและหน่วยงานในสังกัดกระทรวงแรงงานทุกส่วนเป็นคณะทำงาน โดยมีนักวิชาการแรงงาน 7 สำนักงานแรงงานจังหวัด เป็นเลขานุการ มีหน้าที่โดยสังเขปได้แก่ 1) กำหนดหลักเกณฑ์และแนวทาง วางแผนการดำเนินการ ติดตามและประเมินผลการดำเนินการการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในสถานประกอบการ

2.3 คณะทำงานฝ่ายปราบปรามอาชญากรรม ประกอบด้วย ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดจะเชิงเทรา เป็นหัวหน้าคณะทำงาน มีส่วนราชการด้านกฎหมายและความมั่นคงประกอบด้วย ยัยการจังหวัด กองพลทหารราบที่ 11 ผู้บัญชาการเรือนจำกลางจังหวัด ป้องกันจังหวัด และผบ.หน่วยตำรวจในพื้นที่จังหวัดทุก

หน่วย โดยมี ผกก.อำนวยการตำรวจนครหลวง เป็นเลขานุการ โดยมีหน้าที่โดยสังเขปดังนี้ 1) สืบสวนหาข้อมูล ข่าวสาร เกี่ยวกับการผลิต การค้า การปลูกยาเสพติด ตลอดจนผู้มีอิทธิพลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด 2) จัดระบบการข่าว การแจ้งเบาะแส การประสานและสนับสนุนข้อมูลในการปราบปรามยาเสพติด 3) จัดให้มีชุดปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติด 4) ให้การสนับสนุนการปฏิบัติคณะทำงานด้านอื่น ๆ 5) เฝ้าระวังการตรวจพิสูจน์ให้รวดเร็วและถูกต้อง 6) ประสานหน่วยกระบวนกรยุติธรรมให้เป็นไปอย่างยุติธรรม สอดคล้องกันและรวดเร็ว 7) ประสานหน่วยที่เกี่ยวข้องในการสกัดกั้นลำเลียงยาเสพติดและสารตั้งต้น 8) ดำเนินการตามอื่นๆ ตามที่ ศตส.จ.มอบหมาย

2.4 คณะทำงานฝ่ายบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ประกอบด้วย นายแพทย์ สาธารณสุขจังหวัดเป็นหัวหน้าคณะทำงาน มีผู้บัญชาการเรือนจำกลางจังหวัด พัฒนาลังคมฯจังหวัด สวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด ผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัด ผู้อำนวยการคุมประพฤติจังหวัด และผู้อำนวยการโรงพยาบาลของรัฐทุกแห่งในจังหวัด และสาธารณสุขอำเภอทุกอำเภอเป็นคณะ ทำงาน โดยมีนักวิชาการสาธารณสุข 8 (รับผิดชอบงานยาเสพติด) เป็นเลขานุการคณะทำงาน และมีหน้าที่ดังนี้ 1) ทำการสำรวจ ค้นหา และชักจูงให้ผู้ติดยาเสพติดมาทำการบำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพและติดตาม ไม่ให้กลับมามีอีก รวมทั้งการจัดชุดปฏิบัติการบำบัดรักษา 2) ประสานส่งเสริมสนับสนุนให้องค์กรเอกชน องค์กรชุมชน และสถาบันทางศาสนาเข้ามีส่วนร่วมในรูปแบบเหมาะสมกับสภาพชุมชน 3) รับผิดชอบการบริหารศูนย์พระนารมีปกเกล้า และประสานกองพลทหารราบที่ 11 เพื่อให้การอบรมเยาวชนอาสาพัฒนา 4) ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่ ศตส.จ.มอบหมาย

2.5 คณะทำงานฝ่ายประชาสัมพันธ์และการติดต่อสื่อสาร ประกอบด้วย รองผู้ว่าราชการจังหวัดคนที่ 2 เป็นหัวหน้าคณะทำงาน มีประชาสัมพันธ์จังหวัด หัวหน้าสถานีสื่อสารจังหวัด นายอำเภอทุกอำเภอ และเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานยาเสพติดของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเป็นคณะทำงาน และผู้ช่วยประชาสัมพันธ์ เป็นเลขานุการคณะ และมีหน้าที่ ดังนี้ 1) ประชาสัมพันธ์ผ่านทางสื่อต่างๆ ทั้งท้องถิ่นและส่วนกลาง 2) ปฏิบัติการจัดวิทยุ ประชาสัมพันธ์เชิงรุก รวมทั้งกิจกรรมกระตุ้นเร่งเร้าให้ประชาชนตระหนักถึงอันตรายและพิษภัยและหันมาให้ความร่วมมือราชการ 3) เผยแพร่ ข้อมูลข่าวสารผลงานของ ศตส.จ. 4) จัดเครื่องมือติดต่อสื่อสารให้สามารถประสานงานได้ทุกหน่วยที่เกี่ยวข้องได้ตลอด 24 ชั่วโมง 6) ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่ ศตส.จ.มอบหมาย.

บทที่ 4

ผลการดำเนินงานโครงการ

ศูนย์ปฏิบัติต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดจังหวัดฉะเชิงเทรา (ศตส.จ.ฉช.) ได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติให้ส่วนราชการ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ไปดำเนินการตามแนวทาง Roadmap ระยะที่ 4 ทั้งนี้ หน่วยงานจังหวัดฉะเชิงเทรา มีตำแหน่งเป็นกรรมการศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดจังหวัดฉะเชิงเทรา นอกจากนี้ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดจังหวัดฉะเชิงเทรา (ศตส.จ.ฉช.) ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด 3 ด้าน ได้แก่ ด้านประชาชนทั่วไปโดยมีปลัดจังหวัดเป็นหัวหน้าคณะทำงาน ด้านในสถานศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมโดยมีผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 เป็นหัวหน้าคณะทำงาน และด้านในสถานประกอบการ โดยมีแรงงานจังหวัดเป็นหัวหน้าคณะทำงาน

ซึ่งในปีงบประมาณ 2548 สำนักงานแรงงานจังหวัดในฐานะหัวหน้าคณะทำงานด้านป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการ ได้เสนอโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณประจำปี 2548 จาก ศตส.จ.ฉช. ได้รับจัดสรรงบประมาณจากศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดจังหวัดฉะเชิงเทรา (ศตส.จ.ฉช.) ในการดำเนิน การตามยุทธศาสตร์การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปใช้ยาเสพติด (Potential Demand) ได้แก่

1) โครงการส่งเสริมเครือข่ายและพัฒนาผู้ประสานพลังแผ่นดินในกลุ่มผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการ (ภาคผนวกที่ 5) มีเป้าหมายการดำเนินการจัดการสร้างเครือข่ายผู้ประสานพลังแผ่นดินแรงงานในสถานประกอบการที่มีลูกจ้าง 50 คนขึ้นไปจำนวน 2,200 คน และทำการฝึกอบรมให้ความรู้ความเข้าใจในปัญหา ยาเสพติด มีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังไม่ให้เกิดการจำหน่ายและเสพยาเสพติด ตลอดจนเป็นแหล่ง ข่าวและขยายเครือข่ายพลังแผ่นดินด้านยาเสพติด งบประมาณ 168,400 บาท (สำนักงานแรงงานจังหวัดเป็นเจ้าของโครงการและดำเนินการ)

2) โครงการสร้างความเข้มแข็งเอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืน (โรงงานสีขาว) สำนักงานสวัสดิการคุ้มครองแรงงานจังหวัดเป็นเจ้าของโครงการ สำนักงานแรงงานจังหวัดร่วมปฏิบัติในฐานะเป็นผู้ประสานงานแบ่งพื้นที่รับผิดชอบให้หน่วยงานในสังกัด รับผิดชอบส่งเสริมติดตามสถานประกอบการให้สามารถผ่านการตรวจสอบโรงงานสีขาว จำนวน 3 อำเภอ และเป็นกรรมการตรวจสอบรับรองสถานประกอบการ

3) โครงการรณรงค์สร้างจิตสำนึกสร้างภูมิคุ้มกันแก่ผู้ใช้แรงงาน (จัดนิทรรศการและแข่งขันกีฬาแรงงานด้านยาเสพติด) สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดรับผิดชอบและแรงงานจังหวัดร่วมเป็นกรรมการ

4) ร่วมเป็นกรรมการ และติดตามแบบสำรวจประเมินการจำแนกสถานะความเข้มแข็งสถานประกอบการที่มีลูกจ้าง 50 คนขึ้นไป สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดรับคิชอบโครงการ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงแรงงานสนับสนุนและร่วมเป็นกรรมการ

นอกจากนั้น ศตส.จ.ฉช. ได้รับแจ้งจากสำนักงาน ป.ป.ส. ว่าได้จัดงบประมาณประจำปี 2548 ประเภทงานป้องกัน หมวดย่อยชายขึ้น รายการเงินสนับสนุนการควบคุมแหล่งแพร่ระบาด งบประมาณ 200,000 บาท จึงได้มอบหมายให้แรงงานจังหวัดในฐานะหัวหน้าคณะทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานประกอบการให้ไปจัดทำโครงการและดำเนินการโดยมีแนว ทางให้ดำเนินการสำรวจและจัดทำทะเบียนสถานประกอบการ 6 ประเภททั้งจังหวัดฉะเชิงเทรา ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ.2543 เรื่อง กำหนดประเภทสถานประกอบการที่อยู่ภายใต้บังคับของมาตรการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการ และทำการจัดประชุมชี้แจงเจ้าของหรือผู้ประกอบการให้มีความรู้ความเข้าใจกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และให้เข้าไปพบบาทหน้าที่ ตลอดจนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ สำนักงานแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทราจึงได้เสนอโครงการสนับสนุนควบคุมแหล่งแพร่ระบาดยาเสพติดในสถานประกอบการ 6 ประเภท ของจังหวัดฉะเชิงเทรา ต่อผู้อำนวยการ ศตส.จ.ฉช. (ผู้ว่าราชการจังหวัด) ได้อนุมัติโครงการและจัดส่งให้ สำนักงาน ป.ป.ส. อนุมัติวงเงินและจัดสรรงบประมาณให้ ศตส.จ. ฉช.เพียง 180,000 บาท ปรับลดตามนโยบายรัฐบาล 10 เปอร์เซ็นต์

4.1 โครงการสนับสนุนควบคุมแหล่งแพร่ระบาดยาเสพติดในสถานประกอบการ 6 ประเภท จังหวัดฉะเชิงเทรา (ภาคผนวกที่ 6)

4.1.1 มูลเหตุและความคาดหวังของการจัดทำโครงการ

โครงการสนับสนุนควบคุมแหล่งแพร่ระบาดยาเสพติดในสถานประกอบการ 6 ประเภท จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นโครงการที่ได้รับมอบหมายให้แรงงานจังหวัดเป็นกรณีพิเศษ เนื่องจากผู้ว่าราชการจังหวัด ในฐานะผู้อำนวยการศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดจังหวัดฉะเชิงเทรา (ผอ.ศตส.จ.ฉช.) เห็นว่า จังหวัดควรจัดทำทะเบียนสถานประกอบการ 6 ประเภทของจังหวัดขึ้นตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ.2543 เรื่อง กำหนดประเภทสถานประกอบการที่อยู่ภายใต้บังคับของมาตรการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการ โดย ผอ.ศตส.จ.ฉช. มีความคาดหวังเพื่อที่จะให้การดำเนินการควบคุมแหล่งแพร่ระบาดของ ศตส.จ.และศตส.อ.ทุกแห่งมีระบบข้อมูลที่ชัดเจนในการดำเนินการวางแผนและจัดสรรทั้งกำลังคนและงบประมาณได้อย่างเพียงพอและสามารถรู้ถึงกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ที่แท้จริง และจะเป็นการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยหลังจากได้รับผลผลิตโครงการ ได้แก่ ฐานข้อมูลทะเบียนสถานประกอบการ 6 ประเภท ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ.2543 แล้ว จะต้องส่งรายงาน สำนักงาน ป.ป.ส.ภาค และส่วนกลาง และแจกจ่ายให้กับ กอ

บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดเพื่อแจกจ่ายให้กับสถานีตำรวจภูธรทุกแห่ง และแจกจ่ายให้กับ ศตส.อ./กิ่ง อ.ทุกแห่ง เพื่อดำเนินการตามมาตรการและแนวทางยุทธศาสตร์ด้านการป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปใช้ยาเสพติด และจัดทำฐานข้อมูลทะเบียนสถานประกอบการ 6 ประเภท ให้เป็นปัจจุบันต่อเนื่องต่อไป.

4.1.2 กลุ่มเป้าหมายในการดำเนินการโครงการ

1. ผู้ประกอบการและผู้เกี่ยวข้องของสถานประกอบการ 6 ประเภทในจังหวัดฉะเชิงเทรา
2. สถานประกอบการที่มีหอพัก/ที่พักให้กับลูกจ้าง จำนวน 200 แห่ง
3. คณะกรรมการเฝ้าระวังในหอพัก/ที่พักในสถานประกอบการ จำนวน 200 คน

4.1.3 กิจกรรม วิธีการ ขั้นตอนและผลการดำเนินงานตามโครงการ

ในการดำเนินการ โครงการฯ สำนักงานแรงงานจังหวัดได้กำหนดกิจกรรมในการดำเนินงานไว้ 4 กิจกรรม ได้แก่

กิจกรรมที่ 1 การจัดการสำรวจและจัดทำทะเบียนสถานประกอบการ ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2543 ทุกอำเภอ/กิ่งอำเภอ

กิจกรรมที่ 2 การแนะนำส่งเสริม โดยการจัดประชุมชี้แจงให้ผู้ประกอบการและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังการขายและการแพร่ระบาดของยาเสพติดในเขตอำเภอและกิ่งอำเภอ

กิจกรรมที่ 3 การจัดตั้งคณะกรรมการเฝ้าระวังประจำหอพัก/ที่พักในโรงงานที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 50 คนขึ้นไป

กิจกรรมที่ 4 การจัดทำทะเบียนสถานประกอบการ ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2543 ของจังหวัดฉะเชิงเทรา

ในกิจกรรมทั้ง 4 กิจกรรม มีวิธีการและขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

กิจกรรมที่ 1 และกิจกรรมที่ 4 การจัดการสำรวจและจัดทำทะเบียนสถานประกอบการ ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2543 ทุกอำเภอ/กิ่งอำเภอและจังหวัดฉะเชิงเทรา กิจกรรมทั้ง 2 กิจกรรม มีลักษณะการปฏิบัติร่วมและต่อเนื่องกัน โดยมอบให้ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด ระดับอำเภอ/กิ่งอำเภอ(ศตส.อ. / กิ่ง อ.) เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการในระดับอำเภอ/กิ่งอำเภอ ของแต่ละอำเภอ/กิ่งอำเภอ และมอบหมายให้แรงงานจังหวัดรับผิดชอบในการจัดทำทะเบียนสถานประกอบการ ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2543 ของจังหวัด โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้ (ตารางที่ 4.1)

1. ขั้นการเตรียมการ โดยสำนักงานแรงงานจังหวัด โดยการ

1.1 จัดทำแบบสำรวจ คำชี้แจง บันทึกขออนุมัติดำเนินการตามโครงการ หนังสือสั่งการเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัด (ผอ.ศตส.จ.ฉช.) พิจารณาอนุมัติและลงนามหนังสือสั่งการถึงนายอำเภอและปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้ากิ่งอำเภอทุกแห่ง (ผอ.ศตส.อ./กิ่ง อ.) (ภาคผนวกที่ 6)

1.2 ขอข้อมูลสถิติภูมิสถานประกอบการ ในข่าย 6 ประเภทจากหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนช่วยเหลือให้อำเภอและกิ่งอำเภอจัดการสำรวจได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น ได้แก่

ก.สถานประกอบการที่มีลูกจ้าง 50 คนขึ้นไป จากสำนักงานประกันสังคมจังหวัด
 ข.สถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิงและที่บรรจุก๊าซ จากสำนักงานธุรกิจพลังงานจังหวัด
 ค.หอพัก จากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด
 ง.ทะเบียนสมาคมที่ขออนุญาตจัดโต๊ะสนุกเกอร์/บิลเลียดให้บริการสมาชิก จาก

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด

จ.สำหรับสถานบริการ นายอำเภอเป็นนายทะเบียนอยู่แล้ว

1.3 จัดประชุมชี้แจงแนวทางปฏิบัติให้กับ นายอำเภอ และปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้ากิ่งอำเภอ (ผอ.ศตส.อ/กิ่ง อ.) และปลัดอำเภอผู้รับผิดชอบงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสาธารณสุขของอำเภอ/กิ่งอำเภอทุกแห่ง พร้อมส่งหนังสือสั่งการและข้อมูลตามข้อ 1.2 แบบฟอร์มทะเบียนและข้อมูลทุติยภูมิที่มอบให้อำเภอจัดทำในรูป Diskettes เพื่อให้สะดวกในการกรอก รวบรวมข้อมูล (Merge) และลดการใช้กระดาษ (Paperless)

2. ขั้นตอนการสำรวจระดับอำเภอ ให้มอบหมายแต่งตั้งปลัดอำเภอรับผิดชอบงานสาธารณสุข ที่นายอำเภอมอบหมายเป็นเจ้าของเรื่อง จัดทำคำสั่งเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหรือขอความร่วมมือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจรับผิดชอบตำบล สาธารณสุขตำบล กำนันผู้ใหญ่บ้าน องค์รกรปกครองส่วนท้องถิ่น และอาสาสมัครพลังแผ่นดินด้านสาธารณสุข ทั้งนี้ ได้จัดงบประมาณให้เป็นค่าสำรวจไปด้วยแล้ว ซึ่งการดำเนินการให้เป็นดุลยพินิจของอำเภอที่จะมอบหมายหรือดำเนินการสำรวจลักษณะใดก็ได้ เมื่อสำรวจเสร็จเรียบร้อย จัดการรวบรวมตรวจสอบความถูกต้อง และจัดส่งให้จังหวัด

3 การติดตาม แนะนำและเร่งรัดการดำเนินการ และประชาสัมพันธ์ให้สถานประกอบการในส่วน of โรงงานอุตสาหกรรม ขอให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงแรงงานซึ่งจะต้องออกปฏิบัติงานปกติอยู่แล้ว ประชาสัมพันธ์ชี้แจงให้ผู้ประกอบการเข้าใจวัตถุประสงค์ให้ความร่วมมือ

4 หลังจากทีอำเภอ/กิ่งอำเภอได้ดำเนินการจัดทำทะเบียนข้อมูลเสร็จเรียบร้อยและส่งมาให้จังหวัด สำนักงานแรงงานจังหวัด ทำการตรวจสอบข้อมูลจากDiskettesที่อำเภอส่งกลับมาให้ เมื่อถูกต้องก็ทำการรวบรวมข้อมูล และจำแนกเป็นตารางแบ่งประเภทสถานประกอบการและแยกรายอำเภอ และทำการจัดทำรูปเล่มพร้อม Diskettesทำการส่งมอบและแจกจ่าย

5 การจัดพิมพ์และจัดทำ Diskettes ทะเบียนสถานประกอบ 6 ประเภทเพื่อการแจกจ่ายให้กับ ศตส.จ.จช.เพื่อแจกจ่ายให้ ป.ป.ส.ภาคและส่วนกลาง ผู้บังคับบัญชา และผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 15 ชุดให้อำเภอ/กิ่งอำเภอ 11 ชุด กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัด 15 ชุด หน่วยงานในสังกัดกระทรวงแรงงานและคณะทำงาน 4 ด้านในสถานประกอบการ 9 เล่ม รวม 50 ชุด

ตารางที่ 4.1 ขั้นตอน และผู้รับผิดชอบการจัดกาสำรวจและจัดทำทะเบียนสถานประกอบการ

ที่	ขั้นตอน	ระยะเวลา ดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
1	ขั้นเตรียมการ	22 วัน	แรงงานจังหวัด
	1.1 จัดทำแบบ/หนังสือสั่งการ	11 วัน	
	1.2 หาข้อมูลทุติยภูมิ	20 วัน	
	1.3 ประชุมชี้แจง	1 วัน	
2	ขั้นสำรวจรวบรวมข้อมูลในระดับอำเภอ	90 วัน	ศตส.อำเภอ
3	ติดตาม แนะนำ เร่งรัด	90 วัน	แรงงานจังหวัด
4	ตรวจสอบรวบรวมข้อมูลในระดับจังหวัด	45 วัน	แรงงานจังหวัด
5	จัดพิมพ์รูปเล่ม รายงาน และแจกจ่าย	30 วัน	แรงงานจังหวัด
	รวม 5 ขั้นตอน	187 วัน	

ผลการดำเนินการ

ผลดำเนินการกิจกรรมการสำรวจและจัดทำทะเบียนสถานประกอบการระดับจังหวัดและระดับอำเภอ (ภาคผนวกที่ 6.1 -6.11) ดังนี้

สถานประกอบการตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2543 ทั้ง 6 ประเภทในจังหวัดฉะเชิงเทรา มีทั้งสิ้น จำนวน 1,057 แห่ง แยกเป็น

1. สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง 199 แห่ง แยกเป็นรายอำเภอที่มีสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง มากที่สุด 3 ลำดับแรกเรียงตามลำดับ ดังนี้ อำเภอเมือง 37 แห่ง อำเภอสนามชัยเขต 34 แห่ง อำเภอบางน้ำเปรี้ยว 23 แห่ง

2. สถานีบริการบรรจุก๊าซ 9 แห่ง อำเภอที่มีสถานีบรรจุก๊าซมากที่สุด 3 แห่ง ได้แก่ อำเภอเมือง รองลงมาอำเภอบางน้ำเปรี้ยวและกิ่งอำเภอคลองเขื่อนมีเท่ากัน 2 แห่ง และอำเภอทึบ 1 แห่งเท่ากัน ได้แก่อำเภอบางปะกงและพนมสารคาม ส่วนอีก 6 อำเภอที่เหลือไม่มีสถานีบริการบรรจุก๊าซ

3. สถานีบริการ 85 แห่ง อำเภอสนามชัยเขตมีสถานีบริการมากที่สุด จำนวน 33 แห่ง รองลงมาอำเภอบางปะกงมี 18 แห่ง อำเภอเมืองมี 18 แห่ง ส่วนอำเภอที่ไม่มีสถานีบริการ ได้แก่ บางน้ำเปรี้ยวราชสาส์นและกิ่งอำเภอคลองเขื่อน

4. หอพักบ้านเช่าอาคารชุด/เก็สเฮาส์ 256 แห่ง พนมสารคาม 81 แห่ง อำเภอเมือง 70 แห่ง อำเภอบางปะกง 52 แห่งตามลำดับ ส่วนอำเภอที่ไม่มีหอพักบ้านเช่าอาคารชุด/เก็สเฮาส์เลย ได้แก่ อำเภอ

บ้านโพธิ์ แปลงยาว ท่าตะเกียบ และกิ่งอำเภอคลองเขื่อน

5. สถานบริการเล่นบิลเลียด/สนุกเกอร์ 56 แห่ง อำเภอที่มีมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ อำเภอเมือง 19 แห่ง อำเภอพนมสารคาม 16 แห่ง และอำเภอบางปะกง 12 แห่ง อำเภอที่ไม่มีสถานบริการเล่นบิลเลียด/สนุกเกอร์ ได้แก่ อำเภอแปลงยาว อำเภอท่าตะเกียบและกิ่งอำเภอคลองเขื่อน

6. โรงงานที่มีลูกจ้าง 50 คนขึ้นไป 443 แห่ง สำหรับอำเภอที่มีมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ อำเภอบางปะกง 201 แห่ง อำเภอเมือง 106 แห่ง อำเภอบางน้ำเปรี้ยว 39 แห่งตามลำดับ ส่วนอำเภอที่ไม่มีสถานประกอบการทั้ง 6 ประเภท ได้แก่ อำเภอท่าตะเกียบและกิ่งอำเภอคลองเขื่อน

สำหรับทะเบียนสถานประกอบการอำเภอ/กิ่งอำเภอ ปรากฏว่า อำเภอ/กิ่งอำเภอที่มีสถานประกอบการทั้ง 6 ประเภท มากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ อำเภอบางปะกง 303 แห่ง อำเภอเมือง 248 แห่ง อำเภอพนมสารคาม 154 แห่ง และอำเภอที่มีน้อยที่สุด 3 ลำดับแรกได้แก่ กิ่งอำเภอคลองเขื่อน 10 แห่ง อำเภอราชสาส์น 16 แห่ง และอำเภอท่าตะเกียบ 22 แห่ง ส่วนทะเบียนสถานประกอบการที่จำแนกเป็นรายตำบลปรากฏตาม ภาคผนวกที่ 6.1 – 6.11 และส่วนที่จำแนกรายละเอียดเป็นรายสถานประกอบการ และรายประเภทสถานประกอบการไม่สามารถนำเสนอในรายงานนี้ได้ทั้งหมด จึงขอเสนอประกอบรายงานเป็นตัวอย่างเพียงอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ปรากฏตามภาคผนวกที่ 6.12

กิจกรรมที่ 2 การแนะนำช่างเสริมโดยการจัดประชุมชี้แจงให้ผู้ประกอบการและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังการขายและการแพร่ระบาดของยาเสพติดในเขตอำเภอและกิ่งอำเภอ กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการหลังจากอำเภอได้ทำการสำรวจและรวบรวมและจัดทำทะเบียนสถานประกอบการเสร็จและจัดส่งจังหวัดในกิจกรรมที่ 1 ขั้นตอนที่ 2 เรียบร้อยแล้ว มีขั้นตอนการดำเนินการ (ตารางที่ 4.2) ดังนี้

1. ขั้นตอนการเตรียมการ มีดังนี้

1.1 อำเภอกำหนดวันเวลาจัดประชุมชี้แจงในช่วงประมาณเดือน เมษายน – พฤษภาคม 2548 พร้อมจัดทำหนังสือถึงผู้ประกอบการทั้งหมดที่สำรวจได้เพื่อเชิญประชุมชี้แจงให้เกิดการตระหนักและเข้ามามีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังการขายและการแพร่ระบาดของยาเสพติดกับอำเภอและหน่วยที่เกี่ยวข้อง

1.2 เตรียมกำหนดหัวข้อประชุม เอกสารประกอบการชี้แจงและขอเบิกคู่มือการดำเนินการป้องกันและแก้ไขในสถานประกอบการจากสำนักงานแรงงานจังหวัด จัดหาและมีหนังสือเชิญวิทยากรตลอดจนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณในการดำเนินการ เช่นการยืมเงินอุดหนุนราชการ

1.3 จัดเตรียมสถานที่ประชุม และน้ำดื่มและอาหารว่างในการประชุม ตลอดจนเอกสารที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย ค่ากล่าวรายงานและค่ากล่าวของนายอำเภอในพิธีเปิดการประชุมชี้แจง เอกสารรับการลงทะเบียน

2. ในวันประชุมจัดเจ้าหน้าที่รับการลงทะเบียน เชิญแขกผู้มีเกียรติและผู้เข้าร่วมประชุม และวิทยากรที่มาบรรยาย ตลอดจนเอกสารที่มอบให้ผู้ร่วมประชุม

3. หลังจากประชุมเสร็จให้รวบรวมสรุปรายงานเสนอต่อนายอำเภอเพื่อรายงานให้จังหวัดทราบ จัดทำหลักฐานทางการเงินส่งใช้เงินยืมทรงราชการให้เรียบร้อยให้เสร็จเรียบร้อย

ผลการดำเนินการ ในกิจกรรมที่ 2 หลังจากที่ถูก ศตส.อ/กิ่ง อ. ได้ดำเนินการสำรวจสถานประกอบการทั้ง 6 ประเภทและจัดทำบัญชีเรียบร้อยแล้ว ได้เชิญผู้ประกอบการมาประชุมชี้แจงและได้รายงานต่อ ศตส.จังหวัด ได้ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้วทุกอำเภอ โดยเนื้อหาการประชุมประกอบด้วย

- 1.แนวความคิดเชิงยุทธศาสตร์ในการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด
- 2.ยุทธศาสตร์การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด (Potential Demand)
- 3.ผลกระทบของปัญหาเสพติดในสถานประกอบการกิจการ
- 4.แนวคิดและแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการ

ได้แก่ ความสำคัญของปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการ สมเหตุการใช้ยาเสพติดในกลุ่มผู้ใช้แรงงาน ขั้นตอนการดำเนินงาน และประโยชน์ที่เข้าของสถานประกอบการและผู้ใช้แรงงานพึงได้

5.มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในสถานประกอบการ.

6.หน้าที่ความรับผิดชอบของสถานประกอบการ และบทบาทหน้าที่ของผู้รับผิดชอบ

ทั้งนี้ สำนักงานแรงงานจังหวัด ได้นำคู่มือการจัดกิจกรรมเพื่อเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดใน

สถานประกอบการ ของสำนักงาน ป.ป.ส. (สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด : 2547) นำมาพิมพ์ให้กับอำเภอ เพื่อแจกจ่ายประกอบการประชุมชี้แจงด้วย

ตารางที่ 4.2 ขั้นตอน ระยะเวลาและผู้รับผิดชอบการจัดประชุมชี้แจงให้ผู้ประกอบการและผู้เกี่ยวข้อง

ที่	ขั้นตอน	ระยะเวลา ดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
1	ขั้นเตรียมการ	22 วัน	ศตส.อำเภอ/กิ่งอำเภอ
	1.1 กำหนดวันประชุม/จัดทำ-ส่งหนังสือเชิญและขิมเงินทรงราชการจังหวัด	7 วัน	
	1.2 กำหนดหัวข้อประชุม/เชิญวิทยากร/เตรียมเอกสาร	7 วัน	
	1.3 เตรียมสถานที่/ค่ากล่าว/เครื่องคิม-อาหารว่าง	7 วัน	
2	วันประชุม	1 วัน	
3	รวบรวมรายงานจังหวัด/ส่งหลักฐานหักล้างใบขิมเงินทรงราชการ	7 วัน	
	รวม 3 ขั้นตอน	29 วัน	

กิจกรรมที่ 3 การจัดตั้งคณะกรรมการเฝ้าระวังประจำหอพัก/ที่พักในโรงงานที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 50 คนขึ้นไป กิจกรรมนี้สำนักงานแรงงานจังหวัดเป็นผู้รับผิดชอบ แบ่งกิจกรรมนี้เป็น 2 กิจกรรมย่อย ได้แก่กิจกรรมการสำรวจโรงงานที่มีหอพัก/ที่พักให้กับลูกจ้างพักอาศัย และส่งรายชื่อพนักงานที่สมควรแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการเฝ้าระวังยาเสพติดในหอพัก/ที่พักในโรงงาน และอีกกิจกรรมหนึ่งคือ การจัดการอบรมชี้แจงบทบาทคณะกรรมการเฝ้าระวังยาเสพติดในสถานประกอบการ โดยแบ่งขั้นตอนการดำเนินการได้ ดังนี้

ก.กิจกรรมการสำรวจโรงงานที่มีหอพัก/ที่พักให้กับลูกจ้างพักอาศัย และส่งรายชื่อพนักงานที่สมควรแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการเฝ้าระวังยาเสพติดในหอพัก/ที่พักในโรงงาน

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ ซึ่งมีภารกิจดังนี้

1.1 การประสานขอข้อมูลโรงงานที่มีลูกจ้างจำนวน 50 คนขึ้นไป จากสำนักงานประกันสังคมจังหวัดฉะเชิงเทรา และข้อมูลสถานประกอบการที่มีสวัสดิการที่พักอาศัยให้กับลูกจ้างจากสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา

1.2 สร้างแบบสอบถามและจัดทำหนังสือราชการที่จัดส่งให้โรงงาน จำนวน 200 แห่ง นำเสนอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดลงนาม และจัดส่งให้ผู้บริหาร โรงงานให้ระยะเวลา 60 วันในการตอบแบบสอบถามและพิจารณาเสนอรายชื่อคณะกรรมการเฝ้าระวังยาเสพติดฯ โรงงานละ 3-5 คน

ขั้นตอนที่ 2 ติดตามและรวบรวมข้อมูล เนื่องจาก โดยการสำรวจข้อมูลไปยังโรงงานส่วนใหญ่จะมีการตอบกลับมาน้อยมาก จำเป็นต้องใช้วิธีการ โทรศัพท์สอบถามติดตาม ดังนั้นขั้นตอนนี้มีความสำคัญ และหลังจากนั้นทำการรวบรวมจัดทำทะเบียน โรงงานที่มีหอพัก/ที่พัก และบัญชีรายชื่อคณะกรรมการเฝ้าระวังหอพัก/ที่พักฯ ตามที่ โรงงานเสนอมาเพื่อขออนุมัติดำเนินการจัดอบรมในกิจกรรมที่ 2 ต่อไป

ข.กิจกรรมการจัดการอบรมชี้แจงบทบาทของคณะกรรมการเฝ้าระวังยาเสพติดในสถานประกอบการ

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ ซึ่งมีภารกิจดังนี้

1.1 หลังจากได้จัดทำทะเบียน โรงงานที่มีหอพัก/ที่พัก และบัญชีคณะกรรมการเฝ้าระวังยาเสพติดประจำหอพักในโรงงานเรียบร้อยแล้ว กำหนดวันอบรม ขออนุมัติดำเนินการ ขอเงินอุดหนุนราชการที่ใช้ในการอบรม และจัดทำหนังสือถึง โรงงานขอความร่วมมือให้จัดส่งพนักงาน โรงงานตามรายชื่อคณะกรรมการเฝ้าระวังยาเสพติดประจำหอพักเข้ารับการอบรมชี้แจงบทบาทหน้าที่ ต่อผู้ว่าราชการจังหวัดอนุมัติและลงนามหนังสือ

1.2 เตรียมการด้านกำหนดการ หัวข้อประชุม เชิญประธานพิธีเปิด-ปิดการอบรม วิทยากรบรรยาย สถานที่ เอกสารต่าง ๆ อาหารและเครื่องดื่มตลอดจนเจ้าหน้าที่รับผิดชอบ

ขั้นตอนที่ 2 ในวันอบรมจัดเจ้าหน้าที่รับการลงทะเบียน เชิญแขกผู้มีเกียรติและ

ผู้เข้าร่วมประชุมและวิทยากรที่มาบรรยาย ตลอดจนเอกสารที่มอบให้ผู้ร่วมประชุม

ขั้นตอนที่ 3 หลังจากการจัดอบรมเสร็จ ให้สรุปรายงานต่อ ศตส.จ พร้อมแนบทะเบียน
โรงงานที่มีหอพัก/ที่พัก และบัญชีคณะกรรมการเฟ้าระวังยาเสพติดประจำหอพักในโรงงาน จัดทำและ
รวบรวมหลักฐานการเงินเพื่อส่งใช้เงินยืมโครงการราชการ และสำเนาส่งให้กับ ศตส.อำเภอ/กิ่งอำเภอที่
สถานประกอบการตั้งอยู่ เพื่อใช้ในการติดตามนิเทศ และประสานการดำเนินการของคณะกรรมการเฟ้
ะวังยาเสพติดในสถานประกอบการต่อไป

ตารางที่ 4.3 ขั้นตอน ระยะเวลาและผู้รับผิดชอบการจัดตั้งคณะกรรมการเฟ้าระวังประจำหอพัก/ที่พัก
ในโรงงานที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 50 คนขึ้นไป

ที่	ขั้นตอน	ระยะเวลา ดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
ก.	สำรวจโรงงานที่มีหอพัก/ที่พักให้กับลูกจ้าง และ เสนอรายชื่อคณะกรรมการเฟ้าระวังยาเสพติด ในหอ พัก/ที่พักในโรงงาน	52 วัน	
1	ขั้นเตรียมการ	22 วัน	
	1.1 ประสานข้อมูลเบื้องต้น	15 วัน	ประกันสังคม, สวัสดิการฯ จว.
	1.2 สร้างแบบสอบถาม/ส่งหนังสือขอความร่วมมือ	7 วัน	แรงงานจังหวัด
2	ติดตาม รวบรวมข้อมูล และจัดทำทะเบียน/บัญชี	30 วัน	แรงงานจังหวัด
ข	การจัดการอบรมชี้แจงบทบาทของคณะกรรมการเฟ้ ะวังยาเสพติดโรงงาน	30 วัน	แรงงานจังหวัด
1	ขั้นเตรียมการ	22 วัน	
	1.1 กำหนดวันอบรม ขออนุมัติ ขอเงินยืมโครงการ ราชการ และจัดทำหนังสือถึงโรงงาน	15 วัน	
	1.2 ทำกำหนดการ หัวข้อประชุม เชิญประธานพิธี เปิด-ปิด,ผู้มีเกียรติ วิทยากรบรรยาย สถานที่ เอกสารต่าง ๆ อาหารและเครื่องดื่ม	7 วัน	
2	วันอบรม(23 กันยายน 2548)	1 วัน	
3	สรุปรายงานต่อ ศตส.จ.และจัดส่งให้ ศตส.อ/กิ่ง อำเภอ พร้อมแนบทะเบียน โรงงานที่มีหอพัก/ที่พัก และบัญชีคณะกรรมการเฟ้าระวังฯ	7 วัน	
	รวม 2 กิจกรรมย่อย	82 วัน	

ผลการดำเนินการในกิจกรรมที่ 3 กิจกรรมแรก การสำรวจโรงงานที่มีหอพัก/ที่พักให้กับลูกจ้างพักอาศัย และส่งรายชื่อพนักงานที่สมควรแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการเฝ้าระวังยาเสพติดในหอพัก/ที่พักในโรงงาน สำนักงานแรงงานจังหวัดได้จัดส่งหนังสือถึงโรงงานที่มีลูกจ้าง 50 คนขึ้นไป ที่คาดว่าจะมีการจัดหอพัก/ที่พักให้กับลูกจ้างในโรงงาน จำนวน 200 แห่ง เพื่อขอความร่วมมือในการสำรวจและจัดกิจกรรมเฝ้าระวังยาเสพติดในหอพัก/ที่พักที่สถานประกอบการจัดให้กับลูกจ้าง โดยการจัดตั้งคณะกรรมการเฝ้าระวังยาเสพติดประจำหอพัก/ที่พักขึ้น จำนวนแห่งละ 3 – 5 คน โรงงานได้สำรวจและตอบกลับหนังสือพร้อมส่งรายชื่อคณะกรรมการเฝ้าระวังยาเสพติดประจำหอพัก/ที่พัก จำนวน 172 แห่ง ไม่ตอบกลับมา 18 แห่ง ส่วนที่ตอบกลับมามีการจัดหอพัก/ที่พักให้กับลูกจ้างจำนวน 33 แห่ง ไม่มีหอพัก/ที่พักให้กับลูกจ้าง จำนวน 139 แห่ง (ตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.4 ผลการสำรวจโรงงานที่มีลูกจ้าง 50 คนขึ้นไปมีหอพัก/ที่พักให้ลูกจ้างพักอาศัย

จำนวนโรงงาน ที่ส่งหนังสือ	จำนวนโรงงาน ที่ตอบหนังสือกลับมา(แห่ง)			จำนวนโรงงาน ที่ไม่ตอบหนังสือกลับมา
	รวม	มีหอพัก	ไม่มีหอพัก	
200 แห่ง	172	33	139	18 แห่ง

ผลการสำรวจสถานประกอบการที่มีลูกจ้าง 50 คนขึ้นไป ที่มีหอพัก/ที่พักให้ลูกจ้างพักอาศัยและจัดให้มีคณะกรรมการเฝ้าระวังยาเสพติดประจำหอพัก/ที่พัก มีจำนวน 33 แห่ง อยู่ในพื้นที่ 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอบางปะกงมีมากที่สุด จำนวน 13 แห่ง รองลงมาอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จำนวน 9 แห่ง อำเภอบ้านโพธิ์ จำนวน 5 แห่ง อำเภอบ้านโพธิ์ จำนวน 3 แห่ง อำเภอแปลงยาว 2 แห่ง และอำเภอพนมสารคามน้อยที่สุด จำนวน 1 แห่ง สำหรับจำนวนลูกจ้างที่พักอาศัยอยู่ในหอพัก/ที่พักของโรงงาน ผลการสำรวจปรากฏว่า อำเภอบางปะกง มากที่สุด มีลูกจ้างที่พักอาศัยอยู่ในหอพัก/ที่พักของโรงงาน จำนวน 3,825 คน รองลงมาอำเภอบางน้ำเปรี้ยว มีลูกจ้างที่พักอาศัยอยู่ในหอพัก/ที่พักของโรงงาน จำนวน 238 คน อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จำนวน 223 คน อำเภอบ้านโพธิ์ จำนวน 145 คน อำเภอแปลงยาว จำนวน 115 คน และอำเภอพนมสารคาม มีน้อยที่สุด จำนวน 115 คน ส่วนอำเภอที่มีกรรมการเฝ้าระวังยาเสพติดประจำหอพัก/ที่พัก มากที่สุด คือ อำเภอบางปะกง จำนวน 63 คน รองลงมา อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จำนวน 36 คน อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จำนวน 25 คน อำเภอบ้านโพธิ์ จำนวน 15 คน อำเภอแปลงยาว จำนวน 7 คน และอำเภอพนมสารคาม มีน้อยที่สุด จำนวน 5 คน(ตารางที่ 4.5) สำหรับทะเบียนรายชื่อ

สถานประกอบการ และรายชื่อคณะกรรมการเฟ้าระวังยาเสพติดประจำหอพักที่พักในสถานประกอบการ
 การจําแนกรายอำเภอ ปรากฏตามภาคผนวกที่ 7

**ตารางที่ 4.5 สถานประกอบการที่มีลูกจ้าง 50 คนขึ้นไปมีหอพักที่พักให้ลูกจ้างและจัดให้มี
 คณะกรรมการเฟ้าระวังยาเสพติดประจำหอพักที่พัก จําแนกรายอำเภอ**

ลำดับ ที่	อำเภอ	จำนวน สถานประกอบการ	จำนวนลูกจ้างที่พักอยู่ ในหอพัก/ที่พัก	จำนวนคณะกรรมการ เฟ้าระวัง-ประจำหอพัก
1	เมืองฉะเชิงเทรา	9	223	36
2	บางน้ำเปรี้ยว	5	238	25
3	บางปะกง	13	3,825	63
4	บ้านโพธิ์	3	145	15
5	แปลงยาว	2	115	7
6	พนมสารคาม	1	74	5
	รวม	33	4,650	151

สำหรับสำนักงาน ป.ป.ส. จัดสรรงบประมาณในครั้งแรกให้กับ ศคส.ฉะเชิงเทรา
 ในรายการสนับสนุนควบคุมแหล่งแพร่ระบาด จำนวน 200,000 บาท ต่อมาได้แจ้งขอปรับลดลงเหลือ
 180,000 บาท จึงได้จําแนกแบ่งให้กับกิจกรรมทั้ง 4 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 การจัดการสำรวจและจัดทำทะเบียนสถานประกอบการ ตามประกาศ
 สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2543 ทุกอำเภอ/กิ่งอำเภอ จำนวน 83,700 บาท การจัดสรรงบประมาณให้กับ
 อำเภอแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ตามจำนวนสถานประกอบการในอำเภอ ได้แก่

1.1 อำเภอที่มีสถานประกอบการมาก อำเภอละ 10,800 บาท มี 2 อำเภอ คือ อำเภอเมือง
 และอำเภอบางปะกง

1.2 อำเภอที่มีสถานประกอบการปานกลาง อำเภอละ 8,100 บาท มี 5 อำเภอ คือ อำเภอ
 บางน้ำเปรี้ยว อำเภอบ้านโพธิ์ อำเภอบางคล้า อำเภอพนมสารคาม และอำเภอแปลงยาว

1.3 อำเภอที่มีสถานประกอบการน้อย อำเภอละ 5,400 บาท มี 4 อำเภอ/กิ่งอำเภอ คือ
 อำเภอสนามชัยเขต อำเภอราชสาส์น อำเภอท่าตะเกียบ และกิ่งอำเภอคลองเขื่อน

กิจกรรมที่ 2 การแนะนำส่งเสริมโดยการจัดประชุมชี้แจงให้ผู้ประกอบการและผู้เกี่ยวข้อง
 ต้องมีส่วนร่วมในการเฟ้าระวังการขายและการแพร่ระบาดของยาเสพติดในเขตอำเภอและกิ่งอำเภอ จำนวน
 49,500 บาท จัดสรรให้อำเภอ ๆ ละ 4,500 บาท

กิจกรรมที่ 3 การสำรวจและจัดตั้งคณะกรรมการเฝ้าระวังประจำหอพัก/ที่พักในโรงงาน ที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 50 คนขึ้นไป จำนวน 27,000 บาท

กิจกรรมที่ 4 การจัดทำทะเบียนสถานประกอบการ ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2543 ของจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 11,800 บาท และค่าใช้จ่ายในการติดตามผล 8,000 บาท

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการบริหารงบประมาณ นอกจากสำนักงาน ป.ป.ส. ได้ทำการปรับลดลง 10 % ทุกรายการแล้ว ยังได้กำหนดวงจกรจัดสรรงบประมาณเป็นงวดสุดท้ายของปีงบประมาณ ทำให้ไม่สามารถจัดสรรงบประมาณให้กับหน่วยงานดำเนินงานที่รับผิดชอบกิจกรรมตามกำหนดเวลาได้

วิธีการแก้ไขปัญหา เนื่องจากศตส.อำเภอ/กิ่งอำเภอได้รับงบประมาณด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดหลายรายการ สำนักงานแรงงานจังหวัดได้ประสานขอให้อำเภอ/กิ่งอำเภอ หากงบประมาณรายการอื่นยังไม่ได้ดำเนินการ ก็ขอให้นำมาดำเนินการในกิจกรรม โครงการนี้ที่ต้องดำเนินการก่อน เช่น กิจกรรมการสำรวจสถานประกอบการ และการประชุมชี้แจงผู้ประกอบการในระดับอำเภอ ซึ่งทุกอำเภอ/กิ่งอำเภอได้ให้ความร่วมมือสามารถดำเนินการต่อไปได้ ซึ่งหากอำเภอ/กิ่งอำเภอไม่ดำเนินการในกิจกรรมที่ 1 สำนักงานแรงงานจังหวัดก็ไม่สามารถดำเนินการในกิจกรรมที่ 4 ได้ และอำเภอเองก็ไม่สามารถดำเนินการในกิจกรรมที่ 3 ได้ ในทำนองเดียวกันกิจกรรมที่ 3 สำนักงานแรงงานจังหวัด ก็จำเป็นต้องดำเนินการในการสำรวจสถานประกอบการที่มีหอพัก/ที่พักให้กับลูกจ้าง ดังนั้น จึงใช้วัสดุสำนักงาน และค่าใช้จ่ายสาธารณูปโภคของงบประมาณปกติ มาดำเนินการ ไปก่อน และเตรียมการขึ้น คอนด่าง ๆ ไว้ให้พร้อม ถึงแม้งบประมาณได้รับการโอนมาประมาณปลายเดือนสิงหาคม 2548 กิจกรรมของโครงการนี้ทุกกิจกรรมสามารถดำเนินการ ได้เสร็จสิ้นภายในปีงบประมาณ 2548

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดจังหวัดฉะเชิงเทรา(ศตส.จ.ฉช.) ได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติให้ส่วนราชการ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ไปดำเนินการตามแนวทาง Roadmap ระยะที่ 4 สำนักงานแรงงานจังหวัดในฐานะหัวหน้าคณะทำงานด้านป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการ ได้รับจัดสรรงบประมาณประจำปี 2548จาก ศตส.จ.ฉช. ในการดำเนิน การตามยุทธศาสตร์การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปใช้ยาเสพติด (Potential Demand) จำนวน 4 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการส่งเสริมเครือข่ายและ พัฒนาผู้ประกอบการพลังแผ่นดินในกลุ่มผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการ 2) โครงการสร้างความเข้มแข็งเอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืน (โรงงานสีขาว) สำนักงานสวัสดิการคุ้มครองแรงงานจังหวัดเป็นเจ้าของโครงการสำนักงานแรงงานจังหวัดร่วมปฏิบัติ 3) โครงการรณรงค์สร้างจิตสำนึกสร้างภูมิคุ้มกันแก่ผู้ใช้แรงงาน (จัดนิทรรศการและแข่งขันกีฬาแรงงานด้านยาเสพติด) สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดรับผิดชอบและแรงงานจังหวัดร่วมเป็นกรรมการ 4) ร่วมเป็นกรรมการ และติดตามแบบสำรวจประเมินการจําแนกสถานะความเข้มแข็งสถานประกอบการที่มีลูกจ้าง 50 คนขึ้นไป

นอกจากนั้น ศตส.จ.ฉช. ได้มอบหมายให้แรงงานจังหวัด ให้ไปจัดทำโครงการและดำเนินการ โดยมีแนวทางให้ดำเนินการสำรวจและจัดทำทะเบียนสถานประกอบการ 6 ประเภททั้งจังหวัดฉะเชิงเทรา ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ.2543 เรื่อง กำหนดประเภทสถานประกอบการที่อยู่ภายใต้บังคับของมาตรการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการ และทำการจัดประชุมชี้แจงเจ้าของหรือผู้ประกอบการ ให้มีความรู้ความเข้าใจกฎหมายที่เกี่ยวข้อง จึงได้เสนอโครงการสนับสนุนควบคุมแหล่งแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถานประกอบการ 6 ประเภทของจังหวัดฉะเชิงเทรา

5.1 ยุทธศาสตร์และความคาดหวังของการจัดทำโครงการ

ศอ.ศตส.จ.ฉช. มีความคาดหวังเพื่อที่จะให้การดำเนินการควบคุมแหล่งแพร่ระบาดของ ศตส.จ.และศตส.อ.ทุกแห่งมีระบบข้อมูลที่ชัดเจนในการดำเนินการวางแผนและจัดสรรทั้งกำลังคนและงบประมาณได้อย่างเพียงพอและสามารถรู้ถึงกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ที่แท้จริง และเพื่อดำเนินการตามมาตรการและแนวทางยุทธศาสตร์ด้านการป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปใช้ยาเสพติด(Potential Demand)

5.2 กลุ่มเป้าหมายในการดำเนินการโครงการ

1. ผู้ประกอบการและผู้เกี่ยวข้องของสถานประกอบการ 6 ประเภทในจังหวัดฉะเชิงเทรา
2. สถานประกอบการที่มีหอพัก/ที่พักให้กับลูกจ้าง จำนวน 200 แห่ง
3. คณะกรรมการเฝ้าระวังในหอพัก/ที่พักในสถานประกอบการ จำนวน 200 คน

5.3 กิจกรรม วิธีการ ขั้นตอนและผลการดำเนินงานตามโครงการ

ในการดำเนินการ โครงการฯ สำนักงานแรงงานจังหวัด ได้กำหนดกิจกรรมในการดำเนินงานไว้ 4 กิจกรรมได้แก่

กิจกรรมที่ 1 การจัดการสำรวจและจัดทำทะเบียนสถานประกอบการ ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2543 ทุกอำเภอ/กิ่งอำเภอ

กิจกรรมที่ 2 การแนะนำส่งเสริมโดยการจัดประชุมชี้แจงให้ผู้ประกอบการและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังการขายและการแพร่ระบาดของยาเสพติดในเขตอำเภอและกิ่งอำเภอ

กิจกรรมที่ 3 การจัดตั้งคณะกรรมการเฝ้าระวังประจำหอพัก/ที่พักในโรงงานที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 50 คนขึ้นไป

กิจกรรมที่ 4 การจัดทำทะเบียนสถานประกอบการ ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2543 ของจังหวัดฉะเชิงเทรา

กิจกรรมที่ 1 และกิจกรรมที่ 4 การจัดการสำรวจและจัดทำทะเบียนสถานประกอบการ ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2543 ทุกอำเภอ/กิ่งอำเภอและจังหวัดฉะเชิงเทรา กิจกรรมทั้ง 2 กิจกรรม มีลักษณะการปฏิบัติร่วมและต่อเนื่องกัน โดยมอบให้ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด ระดับอำเภอ/กิ่งอำเภอ (สคต.อ. / กิ่ง อ.) เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการในระดับอำเภอ/กิ่งอำเภอ ของแต่ละอำเภอ/กิ่งอำเภอ และมอบหมายให้แรงงานจังหวัดรับผิดชอบในการจัดทำทะเบียนสถานประกอบการ ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2543 ของจังหวัด ผลดำเนินการได้จัดการสำรวจและจัดทำทะเบียนสถานประกอบการตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2543 ทั้ง 6 ประเภทในจังหวัดฉะเชิงเทรา มีทั้งสิ้น จำนวน 1, 057 แห่ง แยกเป็น ประเภทสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิง 199 แห่ง อำเภอเมืองมากที่สุด จำนวน 37 แห่ง ประเภทสถานบริการบรรจุภัณฑ์ 9 แห่ง อำเภอเมืองมากที่สุด 3 แห่ง ประเภทสถานบริการ 85 แห่ง อำเภอสนามชัยเขตมากที่สุด จำนวน 33 แห่ง ประเภทหอพัก/บ้านเช่า/อาคารชุด/เกสเฮาส์ 256 แห่ง อำเภอพนมสารคามมากที่สุด 81 แห่ง ประเภทสถานบริการเล่นบิลเลียด/สนุกเกอร์ 56 แห่ง อำเภอเมือง มากที่สุด 19 แห่ง และประเภทโรงงานที่มีลูกจ้าง 50 คนขึ้นไป 443 แห่ง อำเภอบางปะกงมากที่สุด 201 แห่ง

สำหรับทะเบียนสถานประกอบการระดับอำเภอ/กิ่งอำเภอ ปรากฏว่า อำเภอ/กิ่งอำเภอ

ที่มีสถานประกอบการทั้ง 6 ประเภท มากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ อำเภอบางปะกง 303 แห่ง อำเภอเมือง 248 แห่ง อำเภอพนมสารคาม 154 แห่ง และอำเภอที่มีน้อยที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ กิ่งอำเภอกลองเชือก 10 แห่ง อำเภอราชสาส์น 16 แห่ง และอำเภอท่าตะเกียบ 22 แห่ง ส่วนทะเบียนสถานประกอบการที่ จำแนกเป็นรายตำบลปรากฏตาม ภาคผนวกที่ 6.2 - 6.12 และส่วนที่จำแนกเป็นรายสถานประกอบการ และรายประเภทสถานประกอบการไม่สามารถนำเสนอในรายงานนี้ได้ทั้งหมด จึงขอเสนอประกอบรายงานเป็นตัวอย่างเพียงอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ปรากฏตามภาคผนวกที่ 6.13

กิจกรรมที่ 2 การแนะนำส่งเสริมโดยการจัดประชุมชี้แจงให้ผู้ประกอบการและผู้เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังการขายและการแพร่ระบาดของยาเสพติดในเขตอำเภอและกิ่งอำเภอ ผลการ ดำเนินการ หลังจากที่ถูก ศตส.อ/กิ่ง อ.ได้ดำเนินการสำรวจสถานประกอบการทั้ง 6 ประเภทและจัดทำ บัญชีเรียบร้อยแล้ว ได้เชิญผู้ประกอบการมาประชุมชี้แจงและได้รายงานต่อ ศตส.จังหวัด ได้ดำเนินการ เสร็จเรียบร้อยแล้วทุกอำเภอ ทั้งนี้ สำนักงานแรงงานจังหวัดได้นำคู่มือการจัดกิจกรรมเพื่อเฝ้าระวัง ปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการ ของสำนักงาน ป.ป.ส. (สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด : 2547) นำมาพิมพ์ให้กับอำเภอ โดยเนื้อหาการประชุมประกอบด้วย แนวความคิดเชิงยุทธ ศาสตร์ในการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด ยุทธศาสตร์การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด (Potential Demand) ผลกระทบของปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการกิจการแนวคิดและแนว ทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการ ประโยชน์ที่เจ้าของสถาน ประกอบการและผู้ใช้แรงงานพึงได้ มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดใน สถานประกอบการ.หน้าที่ความรับผิดชอบของสถานประกอบการ และบทบาทหน้าที่ของผู้รับผิดชอบ

กิจกรรมที่ 3 การจัดตั้งคณะกรรมการเฝ้าระวังประจำหอพัก/ที่พักในโรงงานที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 50 คนขึ้นไป สำนักงานแรงงานจังหวัดเป็นผู้รับผิดชอบ แบ่งกิจกรรมนี้เป็น 2 กิจกรรมย่อย ได้แก่ กิจ กรรมการสำรวจโรงงานที่มีหอพัก/ที่พักให้กับลูกจ้างพักอาศัย และส่งรายชื่อพนักงานที่สมควรแต่งตั้ง เป็นคณะกรรมการเฝ้าระวังยาเสพติดในหอพัก/ที่พักในโรงงาน และกิจกรรมการจัดการอบรมชี้แจงบทบาทคณะกรรมการเฝ้าระวังยาเสพติดในสถานประกอบการ ผลการดำเนินการ กิจกรรมแรก การสำรวจ โรงงานที่มีหอพัก/ที่พักให้กับลูกจ้างพักอาศัย และส่งรายชื่อพนักงานที่สมควรแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการ เฝ้าระวังยาเสพติดในหอพัก/ที่พักในโรงงาน ได้จัดส่งหนังสือถึงโรงงานที่มีลูกจ้าง 50 คนขึ้นไปทีละคว ว่ามีการจัดหอพัก/ที่พักให้กับลูกจ้างในโรงงาน จำนวน 200 แห่ง โรงงานได้สำรวจและตอบกลับ หนังสือพร้อมส่งรายชื่อคณะกรรมการเฝ้าระวังยาเสพติดประจำหอพัก/ที่พัก จำนวน 172 แห่ง ไม่ตอบ กลับมา 18 แห่ง ส่วนที่ตอบกลับมามีการจัดหอพัก/ที่พักให้กับลูกจ้างจำนวน 33 แห่ง ไม่มีหอพัก/ที่พัก ให้กับลูกจ้าง จำนวน 139 แห่ง

อยู่ในพื้นที่ 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอบางปะกงมีมากที่สุด จำนวน 13 แห่ง รองลงมาอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จำนวน 9 แห่ง อำเภอบ้านโพธิ์ จำนวน 5 แห่ง สำหรับจำนวนลูกจ้างที่พักอาศัยอยู่ในหอพัก/ที่พักของ

โรงงาน อำเภอบางปะกง มากที่สุด มีลูกจ้างที่พักอาศัยอยู่ในหอพัก/ที่พักของโรงงาน จำนวน 3,825 คน รองลงมาอำเภอขามแก่น้ำเปรี้ยว มีจำนวน 238 คน อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จำนวน 223 คน ส่วนอำเภอที่มีกรรมการเผ่าระวีงาเสพคิตประจำหอพัก/ที่พัก มากที่สุด คือ อำเภอบางปะกง จำนวน 63 คน รองลงมา อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จำนวน 36 คน

5.4 การบริหารงบประมาณโครงการ

สำนักงาน ป.ป.ส. ได้จัดสรรงบประมาณในครั้งแรกให้ในรายการ สนับสนุนควบคุมแหล่งแพร่ระบาด จำนวน 200,000 บาท ต่อมาได้แจ้งขอปรับลดลงเหลือ 180,000 บาท จึงได้จำแนกแบ่งให้กับกิจกรรมทั้ง 4 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 การจัดการสำรวจและจัดทำทะเบียนสถานประกอบการ ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2543 ทุกอำเภอ/กิ่งอำเภอ จำนวน 83,700 บาท การจัดสรรงบประมาณให้กับอำเภอแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ตามจำนวนสถานประกอบการในอำเภอ ได้แก่

- 1.1 อำเภอที่มีสถานประกอบการมาก อำเภอละ 10,800 บาท มี 2 อำเภอ
- 1.2 อำเภอที่มีสถานประกอบการปานกลาง อำเภอละ 8,100 บาท มี 5 อำเภอ
- 1.3 อำเภอที่มีสถานประกอบการน้อย อำเภอละ 5,400 บาท มี 4 อำเภอ/กิ่งอำเภอ

กิจกรรมที่ 2 การแนะนำส่งเสริม โดยการจัดประชุมชี้แจงให้ผู้ประกอบการและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังการขายและการแพร่ระบาดของยาเสพติดในเขตอำเภอและกิ่งอำเภอ จำนวน 49,500 บาท จัดสรรให้อำเภอ ๆ ละ 4,500 บาท

กิจกรรมที่ 3 การสำรวจและจัดตั้งคณะกรรมการเฝ้าระวังประจำหอพัก/ที่พักในโรงงานที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 50 คนขึ้นไป จำนวน 27,000 บาท

กิจกรรมที่ 4 การจัดทำทะเบียนสถานประกอบการ ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2543 ของจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 11,800 บาท และค่าใช้จ่ายในการติดตามผล 8,000 บาท

5.5 ปัญหาและอุปสรรค

ในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เกี่ยวข้องกับด้านแรงงาน ผู้ศึกษาได้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งแรงงานจังหวัด และได้รับมอบหมายให้ดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับสถานประกอบการ ได้พบเห็นปัญหาอุปสรรค พอประเมินปัญหาอุปสรรคได้ดังนี้

1. ปัญหาด้านสถานประกอบการ ได้แก่ การไม่ตระหนักถึงปัญหายาเสพติด ทำให้ผู้ประกอบการบางรายไม่ให้ความร่วมมือในการสำรวจและตอบแบบสอบถาม ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายที่กำหนด ไม่เข้าร่วมประชุมชี้แจงหรือมอบหมายให้ตัวแทนที่ไม่ได้รับผิดชอบหรือเกี่ยวข้อง

2. ปัญหาด้านงบประมาณ มีหลายมิติ อาทิเช่น การจัดสรรงบประมาณไม่แน่นอนบางปีงบประมาณจัดสรรให้บางปีจัดสรรให้น้อยหรือไม่จัดสรรให้เลยทำให้หน่วยงานในระดับภูมิภาคขาดความต่อเนื่องในการดำเนินการ แนวทางการมอบหมายและจัดสรรงบประมาณ บางปีก็จัดสรรผ่านกระทรวง บางปีจัดสรรผ่านจังหวัด นอกจากนั้นยังมีการกำหนดวงเงินไม่เหมาะสมและสัมพันธ์กับกิจกรรม เช่น โครงการนี้มีความต่อเนื่องของกิจกรรมและมีหลายหน่วยงานเกี่ยวข้อง ฉะนั้นจำเป็นต้องเร่งดำเนินการตั้งแต่ต้นปีงบประมาณเพื่อนำข้อมูลไปดำเนินการในกิจกรรมต่อเนื่อง แต่โอนเงินมาให้ปลายเดือน สิงหาคม 2548 เป็นต้น (ภาคผนวกที่ 8)

3. ปัญหาภารกิจปกติของส่วนราชการต่าง ๆ ทั้งได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัด งานนโยบายของรัฐมิได้มีเพียงเรื่องสาธารณสุขเพียงเรื่องเดียว งานดำเนินการตามงบประมาณจังหวัดแบบบูรณาการ (ผู้ว่า CEO) ทำให้มีภารกิจมาก ดังนั้น การดำเนินงานด้านสาธารณสุขซึ่งมีลักษณะต้องมีการบูรณาการและประสานงานกับหน่วยงานหลายหน่วยซึ่งเป็นปัญหามาก

5.6 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

อย่างไรก็ดีจากปัญหาและอุปสรรคที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่เมื่อได้รับมอบหมายมาแล้วก็ต้องพยายามให้สามารถดำเนินการ โครงการเป็นผลสำเร็จ จึงมีประสบการณ์ในการแก้ไขสถานการณ์และมีข้อเสนอแนะเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อไปนี้

1. ในด้านการสร้างการตระหนักและก่อเกิดความร่วมมือของสถานประกอบการ

1.1 ต้องมีการดำเนินการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ทั้งแนวกว้างและแนวลึก เพื่อให้ผู้ประกอบการตระหนักและเห็นถึงประโยชน์ที่ได้รับทั้งผู้ประกอบการ ลูกจ้าง และประเทศชาติ

1.2 ต้องมีกิจกรรมและสนับสนุนงบประมาณอย่างต่อเนื่อง

1.3 ผู้บริหารต้องให้ความสนใจในการดำเนินนโยบายโดยให้น้ำหนักไม่น้อยกว่าการปราบปราม ซึ่งการรณรงค์กับกลุ่มผู้ใช้แรงงานก็มีความสำคัญไม่น้อยกว่ากลุ่ม/ชุมชน อื่น ๆ

1.4 การใช้มาตรการทางกฎหมายบังคับใช้ให้เกิดความเกรงกลัวและให้ความร่วมมือปฏิบัติตาม แต่มาตรการที่ควรใช้เป็นมาตรการสุดท้าย

2. ในด้านงบประมาณ สำนักงาน ป.ป.ส.ต้องมีแนวทางการบริหารงบประมาณ โดยคำนึงถึงข้อเท็จจริงในการปฏิบัติงานของหน่วยงานการปฏิบัติ มีความต่อเนื่องของโครงการและหน่วยงานที่ได้รับจัดสรรงบประมาณ นอกจากนั้นความยืดหยุ่นในการบริหารงบประมาณโดยการจัดสรรและ โอนงบประมาณให้จังหวัด ไม่ต้องระบุประเภทและรายการใช้จ่าย ทำให้จังหวัดสามารถพิจารณาเองว่าจะจัดสรร ให้หน่วยใด หรือโครงการ หรือกิจกรรมใดก่อนหลังตามความเหมาะสมของห้วงเวลา และให้ผู้ว่า

ราชการจังหวัดอนุมัติได้เลย ไม่ต้องขอความเห็นชอบ สำนักงาน ป.ป.ส. แทนวิธีการเดิมที่สำนักงาน ป.ป.ส. ต้องเห็นชอบก่อนจึงอนุมัติวงเงิน วิธีนี้จะสามารถแก้ไขปัญหาที่กล่าวมาแล้วข้างต้นได้

3. ในด้านการประสานและบูรณาการจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง คึงนั้น การใช้มนุษย์สัมพันธ์ และความสัมพันธ์ส่วนบุคคลจึงมีความสำคัญไม่น้อย

4. ทะเบียนสถานประกอบการ 6 ประเภทตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2543 และทะเบียนโรงงานที่มีลูกจ้าง 50 คนขึ้นไปมีหอพัก/ที่พักให้กับลูกจ้างที่จัดทำสำเร็จขึ้นนี้ อาจยังไม่สมบูรณ์ เนื่องจากยังมีผู้ประกอบการบางรายไม่ยอมแจ้งข้อเท็จจริง ดังนั้นต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดย ศตส.อำเภอ/กิ่งอำเภอควรเป็นผู้ดำเนินการต่อไป และรายงานให้จังหวัดปรับปรุงทะเบียนเป็นประจำและต่อเนื่องอย่างน้อยปีละ 1 -2 ครั้ง

บรรณานุกรม

- กฎกระทรวง (ฉบับที่ 4) ,พ.ศ.2529, **เรื่อง** หักเกณฑ์การอนุญาตให้เป็นเขตชนาน้ำมันเชื้อเพลิง. ออกตามความประกาศของคณะปฏิวัติที่ 28 ลงวันที่ 29 ธันวาคม 2514 ข้อ 9(ค). กรม โยธาธิการ, กระทรวงมหาดไทย.
- เกสร กาญจนารัตน์และพวก, 2545. **การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ.**
- จารุวรรณ วิริยะไพฑูรย์และพวก, 2545. **สถานการณ์การใช้สารเสพติดในกลุ่มผู้ใช้แรงงานเชียงใหม่-ลำพูน.** ภาคนิพนธ์ปริญญาโทรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- นิภาวดี อินปิ่นบุตร, 2546. **การวิเคราะห์การดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการของกระทรวงแรงงาน กรณีศึกษานิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน.** ภาคนิพนธ์ปริญญาโทรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี , 2543. **เรื่อง** กำหนดประเภทสถานประกอบการที่อยู่ภายใต้บังคับของมาตรการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- พระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง , 2542 **มาตรา 4** . กรมโยธาธิการ, กระทรวงมหาดไทย.
- พระราชบัญญัติสถานบริการ, 2509. **มาตรา 3 และมาตรา 4**. กระทรวงมหาดไทย
- พระราชบัญญัติหอพัก, 2507. **มาตรา 3 และมาตรา 6**. กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- พระราชบัญญัติโรงแรม, 2478. **มาตรา 3 และมาตรา 25**. กระทรวงมหาดไทย.
- พระราชบัญญัติอาคารชุด, 2522. **มาตรา 4** กรมโยธาธิการ กระทรวงมหาดไทย
- พระราชบัญญัติโรงงาน, 2535. **มาตรา 3** กรม โรงงานอุตสาหกรรม, กระทรวงอุตสาหกรรม.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2537. **การศึกษาสภาพปัญหายาเสพติดในกลุ่มผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการ.**

- สาริต ฐนทวี, 2540. การศึกษาทักษะของเจ้าหน้าที่ของรัฐก่อนนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จังหวัดกำแพงเพชร. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2546. **ชัยชนะยาเสพติดเพื่อแผ่นดิน. กระทรวงยุติธรรม.**
- สำนักงาน ป.ป.ส., 2543. **แนวทางการปฏิบัติตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีที่ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2543. สำนักนายกรัฐมนตรี.**
- สำนักงาน ป.ป.ส. 2548. **วารสารสำนักงาน ป.ป.ส. ฉบับที่ 1 ประจำปี 2548. กระทรวงยุติธรรม.**
- สำนักพัฒนาการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2547. **การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการ. สำนักงาน ป.ป.ส. , กระทรวงยุติธรรม.**
- สำนักพัฒนาการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2547. **คู่มือการจัดกิจกรรมเพื่อเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการ. สำนักงาน ป.ป.ส. , กระทรวงยุติธรรม.**
- สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน, 2546. **การดำเนินงานด้านป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกระทรวงแรงงาน. กระทรวงแรงงาน.**
- อำนวยการ มกททรัพย์, 2547. **การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการโดยผู้ประสานพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด กลุ่มผู้เฝ้าแรงงาน จังหวัดกำแพงเพชร. เอกสารผลงานประเมินนักวิชาการแรงงาน 7 ว, สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน.**